

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

DALAY LAMA'NIN Kedisi

David Michie

DALAY LAMA'NIN

Kedisi

Maya Kitap * 81, Roman * 44
1. Baskı, İstanbul Haziran 2014

ISBN: 978-605-5675-91-2

David Michie'nin The Dalai Lama's Cat isimli kitabının orijinal dili İngilizce'den Türkçe'ye Burcu Yalçınkaya tarafından çevrilmiştir. Türkçe yayın hakları Maya Kitap'a aittir.

Yayın Yönetmeni: Tahir Malkoç
Editör: Gökçe Gündoğdu
Mizanpaj: Seda Şakar Korkmaz
Kapak: Seda Şakar Korkmaz

Maya Kitap * Sertifika: 14079
Merkez Mah. Kocamansur Sok. No: 6/4 Şişli / İstanbul Tel: 0212 296 97 12
e-mail: info@mayayayinlari.com www.mayayayinlari.com

Kayhan Matbaacılık * Sertifika: 12156
Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi C Blok No: 244
Topkapı/İstanbul Tel: 0212 576 01 36

DALAY LAMA'NIN Kedişi

David Michie

Çeviren
Burcu Yalçınkaya

Safir tahtın Prensesi Wussik'in,
Küçük Kıymetlimiz'in anısına.

O bize neşe getirdi; biz de onu çok sevdik.

Bu kitabın, onun ve bütün canlılar için aydınlanmaya en
kolay ve en hızlı şekilde ulaşmalarını
sağlamasını umuyorum.

Bütün canlılar mutluluğu ve
Mutluluğun gerçek kaynaklarını bulsun;

Bütün canlılar acıdan
Ve acının gerçek kaynaklarından uzak olsun;

Bütün canlılar mutluluktan, nirvanadan,
özgürlükten hiç ayrılmassın;

Bütün canlılar huzur ve sükunet içinde yaşassın,
Zihinleri bağılılıktan ve hoşnutsuzluktan uzak olsun,
Ve umursamazlıktan uzak olsunlar.

Önsöz

Bu fikir güneşli bir Himalaya sabahında ortaya çıktı. Ben, külfetsiz bir şekilde gözetleme imkanı veren her zamanki yerimde, yani giriş kattaki pencere pervazında kıvrılmış yatarken, Dalay Lama Hazretleri özel bir misafirini getiriyordu.

Gelen dinleyicinin çok ünlü bir Hollywood aktrisi olduğunu söylemek dışında onun kiminle geldiğini söylemeyecek kadar ketumumdur. Aktrisi bilirsiniz, hani şu *efsanevi* sarışın, çocuklar için hayır işleri yapan ve eşekleri çok seven kadın. Evet, işte o!

Odadan çıkmak üzereyken muazzam bir karla kaplı dağ manzarası olan pencereden dışarı baktı ve beni gördü.

Boynumu okşamak üzere yaklaşıp “Ne kadar da tatlı!” dedi. Onun okşamalarına esneyerek ve ön patilerimi ürkekçe gererek yanıt verdim. “Kediniz olduğunu bilmiyordum,” dedi.

Gelen pek çok kişinin beni görünce aynı tepkiyi ver-

mesi beni hep şaşırtır, gerçi birçok kişi şaşkınlığını belli etme konusunda bu Amerikalı kadar cesur olmaz. Neden Hazret bir kediye sahip olmasın ki? Elbette, “kediye sahip olmak” ifadesi aramızdaki ilişki için doğru bir ifade ise.

Üstelik, iyi bir gözlem gücüne sahip herkes, Hazret’in hayatında kedilerin varlığını, benim onun üstüne bıraktığım dökülmüş tüylerden ve bıyıklardan pekala anlayabilir. Dalay Lama’ya yaklaşma ve onun cübbesini inceleme şerefine nail olsaydınız, siz de ince bir tutam beyaz tüy görürdünüz ki bu da onun yalnız yaşamadığını ve (her ne kadar kanıtlanmamış olsa da) kutsal odasını benim gibi muhteşem bir kedi ile paylaştığını görürdünüz.

Hazret, Buckingham Sarayı’nı ziyaret ettiğinde İngiltere kraliçesinin korgi cinsi köpeği, bunu keşfetmiş ve coşku ile Hazret’in üzerine atılmıştı. Medyanın nedense bundan haberi olmadı.

Neyse, konuyu dağıttım.

Amerikalı aktris boynumu okşadıktan sonra “Bir adı var mı?” diye sordu.

Hazret, gizemli bir biçimde gülümseyerek “Elbette! Birçok adı var,” dedi.

Dalay Lama’nın söylediği şey doğrudu. Bazısı daha çok, bazısı daha az kullanılsa da birçok evcil kedi gibi benim de pek çok adım oldu. Özellikle bir tanesinden ben hiç hoşlanmıyorum. Hazret’in çalışanlarının bana kutsanırken verilen isim olarak bildiği bu adı Dalay Lama hiç kullanmadı. En azından tam haliyle hiç söylemedi. Ben yaşadığım sürece de bu adı ifşa etmeyeceğim. Özellikle

bu kitapta kesinlikle söylemeyeceğim.

Yani en azından, *bu bölümde* söylemeyeceğim.

Aktris “Keşke konuşabilse, eminim paylaşacağı bilgelik dolu şeyler olurdu,” diye konuşmasına devam etti.

İşte böylece *tohum atılmış* oldu.

Sonraki aylar boyunca Hazret, yeni bir kitabı üzerinde çalışırken onun yanındaydım. Metinlerin doğru yorumlandığından emin olmak için saatlerini harcıyordu. Yazdığı her kelimenin olabildiğince en geniş anlama sahip olması ve en çok yarar sağlaması için çok fazla uğraşıp titizleniyordu. Git gide benim için de kendi kitabımı yazma vaktinin geldiğini düşünmeye başladım. Dalay Lama’nın ayaklarının dibinde değil daha da yakınında durarak, kucağına kıvrılarak edindiğim bilgeliği insanlara aktaracak bir kitap. Açlıktan ağzım kokarken birden nasıl bu zengin hayata geçtiğimi anlatan bir kitap değil, *benim hikayemi* anlatacak bir kitap. Düşüncesi bile ürperten bir kaderden kurtulup, sadece dünyanın önemli ruhani lideri ve Nobel Barış Ödülü sahibi değil, konserve kapağı açma konusunda da işinin ehli bir adamın gölgesi oluşumun hikayesi.

Öğleden sonraları Hazret’in masa başında çok fazla zaman geçirdiğini hissettiğimde genellikle pencere pervazından atlayıp onun çalışma masasına patilerimle vururum ve tüylü vücudumu bacaklarına sürterim. Bu da onun dikkatini çekmeye yetmezse, bileklerinin yumuşak etine dişlerimi kibarca batırırım. Her zaman işe yarar.

Dalay Lama iç çekerek sandalyesini geriye iter, beni kucağına aldıktan sonra pencereye doğru yürür. Koca-

man mavi gözlerime bakarken yüzündeki ifade, uçsuz bucaksız bir aşkın ifadesidir ve içimi her zaman sonsuz bir mutlulukla doldurur.

Bazen bana “Benim küçük ‘*bodhikediva*’m,” der. Budizm’de aydınlanmış varlıklara işaret eden Sanskritçe *bodhisattva* kelimesiyle kurduğu bir kelime oyunu işte.

Beraber Kangra Vadisi’nin aşağısına süzülen manzara-
raya bakarız. Açık pencereden hafif bir meltem, hava-
ya saf ve neredeyse büyülü bir atmosfer katarak çam
ağaçlarının, Himalaya meşelerinin ve orman güllerinin
kokularını burnumuza getirir. Dalay Lama’nın kuca-
ğında, bakan ile bakılan, kedi ve keşiş, alacakaranlığın
durgunluğu ve mırıltılarım arasındaki farklar olduğu
gibi kaybolur.

Bu anlarda Dalay Lama’nın kedisi olduğum için şük-
rederim hep.

BİRİNCİ BÖLÜM

Genç yaşta benim hayatımı değiştiren olay için ne kadar müteşekkirdiğimi söylesem az. Ayrıca sizin de bu kitabı okumanızı sağlayan olaydır bu.

Yeni Delhi’de tipik bir muson gününde bir öğleden sonra getirin gözünüzün önüne. Dalay Lama, Amerika Birleşik Devletleri’nde verdiği ders sonrasında İndira Gandhi Havaalanı’ndan evine dönmek üzereydi. Arabası şehrin kenar mahallerine doğru giderken, otoyolun ortasında salınarak yürüyen bir boğa yüzünden trafik durmuştu. Boğa yolun ortasına tuvaletini yapmaya gidiyordu.

Bir yığın araba trafikteydi. Hazret, sakın sakın pencereden bakarak yolun açılmasını bekliyordu. Arabasında otururken yolun kenarında cereyan eden duygusal bir olay dikkatini çekti.

Yayaların, bisikletlilerin, tezgahhtarların ve dilencilerin

oluşturduğu kalabalığının arasında, üstü başı dökülen iki sokak çocuğu yapılması gereken işleri bitirme telaşındaydı. O günün sabahında arka sokakta bir çuval bezinin arkasına saklanmış kedi yavruları bulmuşlardı. Buldukları kedileri iyice inceleyince değerli bir şey bulduklarını hemen anladılar. Yavru kediler, sıradan sokak kedisi değildi. Kesinlikle daha cins bir türün yavrularıydılar. Küçük çocuklar Himalaya kedisinin ne olduğunu bilmiyorlardı ama bizim safir rengi gözlerimizde, tatlı rengimizde ve sık tüylerimizde bir şeylerle takas edilecek bir cevher saklı olduğunu hemen anlamışlardı.

Annemizin bizi büyüttüğü sıcak yuvamızdan alarak beni ve kardeşlerimi sokağın ürkünç kargaşasına götürdüler. Birkaç dakika içinde bizden daha büyük ve gelişmiş olan iki büyük kız kardeşim rupi karşılığında birilerine verildi. Bu onları o kadar heyecanlandırmıştı ki bu arada beni yere düşürmüşlerdi. Sonra zorlukla kaldırıma çıkmış, bir motosikletin altında kalmaktan güç bela kurtulmuştum.

Küçük çocuklar, daha küçük ve cılız olan bizleri satmakta biraz zorlandılar. Saatlerce caddelerde yürüyüp bizi, geçen arabaların pencerelerine koyup heyecanla insanlara gösteriyorlardı. Annemden ayrılmak için henüz çok küçüktüm; zayıf vücudum bu durumla başa çıkamıyordu. Sütsüzlükten halsiz kalmış, yere düştüğüm içim ise hâlâ acı içindeydim. O yüzden küçük çocuklar, torunu için bir yavru kedi almayı düşünen yaşlı bir adamın dikkatini çekmeyi başardıklarında pek kendimde değildim.

Geriye iki kedi kalmıştık. Yere konmamızı işaret eden yaşlı adam dizleri üstüne çömelip bizi inceledi. Benden büyük ağabeyim, yolun kenarındaki toprakta süt için mi-yavlayıp duruyor, bir o yana bir bu yana gidip geliyordu. Hareket ettirmek için arkadan iteklenince, bir adım atıp çamura düşdüm.

Hazret, tam da bu ana şahit olmuştu.

Ve bir sonrakine.

Satış fiyatı üzerine anlaşıldı ve ağabeyim o dişsiz ihtiyara verildi. Bu arada, çocuklar beni ne yapacaklarını tartışıyorlardı. Bu sırada ben hâlâ çamurun içindeydim. Satamayacaklarına kanaat getirince, yakınlardaki bir çöpten aldıkları bir haftalık *Times of India* gazetesinin spor sayfasına sardılar, sanki hemen çöpe atılması gereken çürümüş bir et parçasıymışım gibi.

Gazete kağıdının içinde nefes alamamaya başladım. Her bir nefes ayrı bir işkenceydi. Yorgunluktan ve açlıktan bitap düşmüş halde içimdeki hayat ateşinin artık sönmeye başladığını hissettim. Sona yaklaştığım o umutsuz dakikalarda ölüm benim için artık kaçınılmaz görünüyordu.

Fakat, Hazret yardımcısını gönderdi. Talih bu ya, Amerika uçağından yeni inmiş Dalay Lama'nın yardımcısının cebinden iki dolar çıktı. Adam, parayı, rupiye çevrildiğinde ne kadar edeceğinin merakıyla acele acele kaçan çocuklara verdi.

Spor sayfasının (başlıkta “Banglore, Rajasthan’ı 9 Sayıyla Yendi” yazıyordu) ölüm kapanından çıktığımda Dalay Lama’nın arabasının arka koltuğunda rahat rahat dinleniyordum. Dakikalar sonra bir sokak satıcısından süt alındı ve ağzıma damlatılarak içirildi. Hazret, bana adeta yeniden hayat veriyordu.

Kurtarılışımın hiçbir detayını hatırlamıyorum ama bu hikaye o kadar çok anlatıldı ki artık ezbere biliyorum. Hatırladığım şey, o sabah yuvamızdan alındıktan sonra öylesine bir sıcaklığın mabedinde ilk kez her şeyin yolunda olduğunu hissettiğimdir. Yeni beslenme ve güvenlik kaynağımı keşfetmek için etrafı süzerken kendimi Dalay Lama’nın gözlerinin içine bakarken buldum.

Hazret’in huzurunda olduğum ilk anları nasıl tarif edebilirim ki?

Hissettiğim şey bir duygunun yanında, her şeyin yolunda olduğuna dair içimi derinden ısıtan bir düşünceydi. Daha sonra anladığım üzere, bu sanki kendi gerçek doğanızın sonsuz bir aşk ve şefkat olduğunun ilk kez farkına varmak gibiydi. Sizin doğanız oradadır, ama Dalay Lama onu görür ve onu size geri yansıtır. O sizin Buda tabiatınızı algılar ve bu sıradışı keşif insanları genellikle gözyaşlarına boğar.

O haldeyken, yani Hazret’in odasında bir sandalyenin üstünde kestane rengi tüylü kumaşa sarılmışken bir başka gerçeğin daha farkına vardım. Bu gerçek, bütün kedi-ler için fevkalade önemlidir: Ben, kedi seven bir kişinin evindeydim.

Dalay Lama'nın Kedisi

Bunu ne kadar güçlü bir şekilde hissettiysem, sehpanın diğer tarafındaki hiç de sıcakkanlı olmayan bakışın da o kadar farkındaydım. Dharamsala'ya dönünce Hazret misafirleriyle olan programına yeniden başlamıştı ve İngiltere'den gelen bir tarih profesörüne verdiği görüşme sözünü gerçekleştiriyordu. Gelen kişi ile ilgili İngiltere'nin en ünlü iki Ivy League üniversitelerinden birinden geldiği dışında bilgi veremem.

Profesör, Hint-Avrupa tarihi üzerine epey hacimli bir kitap yazıyordu ve Dalay Lama'nın tek ilgi odağı olmadığını görünce rahatsız olmuştu.

Hazret, benim neden aralarındaki sandalyede oturduğumu kısaca açıkladıktan sonra "Sokak kedisi mi?" diye sordu profesör.

Dalay Lama önce profesörün ses tonundan ziyade söylediği şeye yanıt vererek "Evet," dedi. Tarih profesörünü kibar bir gülümseme ile kabul eden Dalay Lama, benim daha sonraları alışıcağım o zengin, sıcak ses tonuyla konuştu.

"Profesör biliyor musunuz, bu sokak kedisiyle sizin aranızda çok önemli bir ortak nokta var?"

Profesör soğuk bir tavırla "Hiç sanmıyorum," dedi.

Hazret "Sizin için dünyada en önemli olan şey," dedi. "Bu yavru kedi için de önemli."

Bu sözlerin ardından gelen sessizlikten sonra, böyle bir fikrin, bütün bilgeliğine rağmen profesörün daha önce aklının ucundan bile geçmediği besbelliydi.

Profesör “Kuşkusuz ki insan ve hayvan hayatının aynı önemde olduğunu söylemiyorsunuzdur?” dedi.

Hazret “İnsanlar olarak bizlerin daha fazla potansiye-
li var elbette. Ama hayatta kalma isteğimiz, bilincimizin
belli deneyimlerine tutunmamız... *bu* açıdan insanlar ve
hayvanlar eşittir,” diye karşılık verdi.

Profesör bu sorunlu düşünceye “Evet, belki daha çok
gelişmiş memeliler... Ama bütün hayvanlar değil. De-
mek istediğim, mesela *hamamböcekleri* öyle değil,” diye-
rek karşı çıktı.

Hazret kararlı bir şekilde “Hamamböcekleri de. Bilin-
ci olan her varlık öyledir,” dedi.

“Ama hamamböcekleri pislik ve hastalık taşıyor. On-
ları öldürmek zorundayız.”

Hazret ayağa kalkıp masasına doğru yürüdü ve bü-
yük bir kibrit kutusu aldı. Kendine özgü kısık sesli gülü-
şüyle devam ederek “Alın size hamamböceği yakalama
kutusu. Emin olun, öldürmekten daha iyi,” dedi. “Siz de
devasa bir zehirli gaz spreyinin peşinizden kovalamasını
istemeyiniz herhalde.”

Profesör, bu aşık ama sıradışı bilgeliği sessizlik için-
de kabul etti.

Dalay Lama yerine dönerek “Bilinci olan bizler için
hayatımız değerlidir. Bu yüzden, hisleri olan bütün canlı-
ları korumalıyız. Ayrıca onlarla ortak iki temel güdümüz
olduğunu kabul etmeliyiz: mutluluğun tadına varmak ve
acıdan uzaklaşmak,” dedi.

Dalay Lama'nın Kedisi

Bunlar, Dalay Lama'nın sıklıkla bahsettiği konulardır. Ancak her seferinde bu düşünceleri sanki ilk kez anlatıyormuşçasına bir canlılık ve etkileyicilikle ifade ederdi.

“Hepimizde bu güdüler var. Üstelik mutluluğu arama ve acıdan kaçma yöntemlerimiz de aynı. Kim iyi bir yemekten zevk almaz? Kim, güvenli ve rahat bir yatakta uyumak istemez? Yazar, keşiş, ya da sokak kedisi... hepimiz bu noktada eşitleniriz.”

Sehpanın karşı tarafındaki profesör oturduğu yerde kıpırdandı.

Eğilip beni işaret parmağı ile okşayan Dalay Lama “Hepimiz bilhassa sevilme istiyoruz,” dedi.

Öğleden sonra ayrıldığında profesörün elinde, Dalay Lama'nın Hint-Tibet tarihi üzerine kaydettiği görüşlerinden daha fazlası vardı düşünmek için. Hazretin mesajı ilgi çekiciydi. Hatta meydan okuyucuydu. Ama bu mesajı reddetmek kolay değildi, sizin de göreceğiniz gibi.

Sonraki günlerde yeni çevreme hemen alıştım. Hazret benim için kestane renkli eski bir cübbeden rahat bir yuva yaptı. Odasındaki ışık, güneş doğduğunda, güneş üzerimizden geçerken ve battıktan sonra hep farklı oluyordu. Hazret ve onun iki hizmetlisi, katı yiyecekler yiyebilecek hale gelene kadar beni sütle şefkatli bir biçimde beslediler.

Ayrıca, önce Dalay Lama'nın odasını, sonra iki yardımcısının paylaştığı odayı keşfetmeye çıkmaya başladım. Kapıya en yakın oturan güler yüzlü ve yumuşak elli genç, bodur keşiş Chogyal'dı. Hazret'e manastırla ilgili konularda yardımcı oluyordu. Onun karşısında oturan daha yaşlı ve uzun boylu keşiş Tenzin'di. Her zaman iki dirhem bir çekirdek giyinen, elleri fenollü sabun gibi temizlik kokan Tenzin, Dalay Lama'ya din dışı konularda yardım eden profesyonel bir diplomat ve kültür ataşesiydi.

İlk gün koridordan onların odasına girdiğimde konuşmayı hemen kestiler.

Tenzin "Bu da kim?" diye sordu.

Chogral beni kaldırıp, parlak mavi Bic marka kalemni hemen seçtiğim masasına koyarken güldü ve "Dalay Lama, Delhi'den çıkarken onu kurtarmış" dedi. Ben masasındaki Bic marka kalem masadan düşürürken Chogyal, Hazret'in hizmetlisinin hikayesini tekrarlıyordu.

Diğeri "Neden böyle tuhaf yürüyor?" diye sordu.

"Sırtüstü düşmüş gibi görünüyor."

Tenzin, öne eğilip beni dikkatlice incelerken kuşkulu bir ses tonuyla "Hmm," dedi. "En küçük kedi olduğuna göre belki de kötü besleniyordu. Bir adı var mı?"

Chogyal "Hayır," dedi. Chogyal ve ben birkaç defa daha kalemle oynadıktan sonra Tenzin "Hadi ona bir isim verelim!" dedi heyecanla. Bu fikir onu heyecanlandırmıştı. "Bir kutsanma adı. Ne dersin, Tibetçe mi, İngilizce mi olsun?" (Budizm'de birisi keşiş ya da rahibe ol-

duğu zaman bu kişilerin yeni kimliklerini göstermek için bu kişilere bir kutsama ismi verilir.)

Chogyal bir sürü şey önerdikten sonra Tenzin “Bu işleri zorlamamak en iyisi. Onu tanıdıkça eminim bir şey kendiliğinden çıkacaktır,” dedi.

Her zaman olduğu gibi Tenzin’in tavsiyesi hem akılcı hem de isabetliydi. Benim için ise bu tavsiye talihsiz bir karar olmuştu. Kalemin peşinde koşarak Chogyal’ın masasından Tenzin’in masasına doğru olan yolu yarılamıştım ki yaşlı adam benim küçük, tüylü bedenimi kaldırıp kilime bıraktı.

Tenzin, “Sen burada kalsan iyi edersin. Hazret’ten Papa’ya gidecek mektup var masamda, üstünde pati izleri olsun istemeyiz,” dedi.

Chogyal güldü. “Dalay Lama’nın Kedisi tarafından Hazret adına imzalanmıştır.”

Tenzin hemen karşılık verdi :“Kısaca, DLHK, yani ‘Dalay Lama Hazretlerinin Kedisi’ deriz.” “Ona uygun bir isim buluncaya kadar bu onun geçici adı olsun.” Dalay Lama ya da kısaca ‘Dalay Lama Hazretleri’ denirdi.

Yönetici yardımcılarının odasının arkasında, özenli bir şekilde kapalı tutulan kapıya giden bir koridor vardı. Kapı, başka kapılara açılıyordu. Yardımcıların konuşmasından bu kapının Aşağısı, Dışarısı, Tapınak ve hatta Yurtdışı gibi yerlere açıldığını biliyordum. Hazret’in ziyaretçileri bu kapıdan gelip gidiyordu. Bu kapı yeni bir dünyaya açılıyordu. Ancak o zamanlar çok küçük bir

kedi olduğum için kapının bu tarafında olmaktan kesinlikle çok mutluydum.

Dünya'daki ilk günlerimi bir ara sokakta geçirdiğimden, insan hayatı hakkında çok az bilğim vardı. Yeni muhitimin ne kadar tuhaf bir yer olduğundan hiç haberim yoktu. Hazret her sabah beş saat boyunca düşünceye dalmak üzere saat 03.00'te yataktan kalkınca onu takip edip sıcaklığına ve enerjisine sığınarak yanına kıvrılırdım. İnsanların çoğunun güne düşünceye dalarak başladıklarını düşünüyordum.

Ziyaretçiler Hazret'i görmeye geldiklerinde ona her zaman bir beyaz mendil (*kata*) veriyor, Hazret de bunu kutsayarak geri veriyordu. Bunun insanların ziyaretçilerini karşılama şekli olduğunu düşünüyordum. Hazret'i ziyarete gelen insanların çoğunun çok uzaklardan geldiğini görüyordum, bu da bana gayet normal geliyordu.

Bir gün Chogyal beni kucağına alıp boynumu gıdıkladı. Yardımcıların odasının duvarındaki çerçevelenmiş fotoğraflara baktığımı görünce "Bu insanların kim olduğunu mu merak ediyorsun?" diye sordu. Birkaç fotoğraf göstererek "Bunlar, Hazret ile görüşmüş Birleşik Devletler'in son sekiz başbakanı. O, özel biri biliyorsun, değil mi?" dedi.

Biliyordum, çünkü Hazret bana sütümü vermeden

önce sütümün ılık olmasına özen gösteriyordu, kesinlikle çok sıcak olmazdı.

Chogyal sözlerine devam etti: “O, dünyanın en önemli ruhani liderlerinden biri. Onun yaşayan Buda olduğuna inanıyoruz. Herhalde onunla çok yakın bir karma bağı var. Keşke bu bağı nasıl bir bağ olduğunu bilebilseydik.”

Birkaç gün sonra koridordan küçük mutfığa ve Dalay Lama'nın çalışanlarının dinlenip öğle yemeklerini yediği ya da çay içtiği oturma odasına giden yolu buldum. Birkaç keşiş kanepede oturmuş Hazret'in son ABD ziyaretiyle ilgili haberi izliyorlardı. Benim kim olduğumu öğrenmişlerdi zaten. İşin aslı, kısa zamanda oranın maskotu oldum. Keşişlerden birinin kucağına atlayarak televizyon seyrederken beni okşamasına izin verirdim.

Başlangıçta bütün görebildiğim, ortasında küçük bir kırmızı nokta olan kalabalık bir insan topluluğuydu. Hazret'in sesi gayet net biçimde duyuluyordu. Ancak haber devam edince büyük kapalı spor alanının ortasındaki kırmızı noktanın Hazret olduğunu fark ettim. New York'tan San Francisco'ya Hazret'in ziyaret ettiği her şehirden görüntüler vardı. Haber spikeri, her bir şehirde Hazret'i görmeye gelen büyük kalabalığın, onun birçok rock yıldızından daha ünlü olduğunu gösterdiğini söylüyordu.

Yavaş yavaş Dalay Lama'nın ne kadar sıradışı biri olduğunu ve ona ne kadar saygı gösterildiğini anlamaya başladım. Belki de Chogyal, Dalay Lama ile benim aramdaki “çok yakın karma bağından” bahsettiği için ben de

oldukça özel olduğuma inanmaya başlamıştım. Niha-yetinde Yeni Delhi'nin kaldırımlarından beni Hazret kurtarmıştı. Bende kendisine benzer bir ruh mu gör-müştü? Onunla aynı ruhani düzlemde olan bir canlı belki de?

Hazret, ziyaretçilerine iyiliğin önemini anlatırken benim de aynı şekilde düşündüğümü düşünür, mut-luluktan mırlayıp dururdum. Hazret, akşam yemeği olarak benim Snappy Tom markalı konservemi açın-ca, tıpkı onun gibi bana da bütün canlıların aynı temel ihtiyaçları gidermek istedikleri malum gelirdi. Akşam yemeğinden sonra şişmiş karnımı okşarken Hazret'in ne kadar haklı olduğunu anlıyordum; hepimiz sadece sevilmek istiyoruz.

Bu sıralarda Hazret üç haftalığına Avustralya'ya ve Yeni Zelanda'ya gittiğinde ne olacağı konuşuluyordu. Bunun gibi seyahat planlarını düşününce aslında Dalay Lama'nın evinde kalmamın mı, yoksa yeni bir ev bulma-mı mı daha mı iyi olacağını düşünürdüm.

Yeni ev? Düşüncesi bile çılgınlıktı! Ben DLHK idim ve hemencecik oranın önemli bir parçası olmuştum. Dalay Lama dışında birlikte yaşamak istediğim hiç kimse yoktu. Üstelik Hazret ziyaretçileri ile konuşur-ken pencere pervazında güneşlenmek, Hazret'in ya da çalışanlarının bana çay tabağında getirdiği lezzetli ye-mekleri yemek yahut öğle yemeklerinde Tenzin ile mü-zik dinlemek gibi günlük işlerimi de önemsiyordum.

Hazret'in kültür ataşesi Tibetli olmasına rağmen yir-

mili yaşlarındayken İngiltere'de Oxford'dan mezun olmuş biriydi ve bütün Avrupai şeylerden zevk alıyordu. Eğer halletmesi gereken çok acil bir işi yoksa Tenzin her gün öğle yemeğinde, karısının ona hazırladığı küçük plastik öğle yemeği kutusunu masasından alıp koridor-dan ilk yardım odasına giderdi. İlk yardım için çok nadir kullanılan bu odada tek kişilik bir yatak, bir ilaç dolabı, bir koltuk ve Tenzin'e ait bir ses sistemi vardı. Bir gün meraktan onun peşine takılıp odaya girdim. Onun koltuğa oturup ses sisteminin uzaktan kumandasında bir düğmeye basışını izledim. Birden odaya müzik doldu. Tenzin gözlerini kapatıp başını koltuğa dayayınca dudaklarında bir gülümseme belirdi.

Kısa piyano parçası bittiğinde "Bu Bach'ın *do majör Prelüdü*, DLHK" dedi. Odada olduğumun farkında olmadığını sanmıştım. "Enfes, değil mi? Benim en sevdiklerimden bu. Çok basit, tek bir ezgi sırası, armoni yok ama öyle bir duygu derinliği ki."

Bu konuşma, neredeyse her gün Tenzin'den öğrendiğim müzik ve Batı kültürü derslerinin ilki oldu. Tenzin, bu opera aryası ya da şu yaylı çalgılar dördlüsüne ya da bazen değişiklik olsun diye bir radyo oyunundaki bazı tarihi olayların yeniden canlandırılmasına olan hevesini paylaşabilecek bir canlı olarak benim odadaki varlığımdan memnundu.

Tenzin, yemek kutusunda olanları yerken ben ilk yardım yatağına kıvrılıp yatıyordum. Odada sadece ikimiz olduğundan Tenzin bu kadar özgürlüğe göz yumuyor-

du. Müziği ve Batı kültürünü anlamaya başlamam bir öğle yemeği sırasında oldu.

Sonra bir gün hiç beklenmedik bir şey oldu. Hazret tapınaktaydı ve Kapı açık bırakılmıştı. O vakte kadar ben zaten maceraperest bir kedi olmuştum, artık bütün vaktimi tüylü kumaşlar arasında şımartılarak geçirmek istemiyordum. Kapıyı aralık görüp de heyecan verici bir şey bulmak için koridoru kolaçan ettiğimde Kapının ardında neler olduğunu öğrenmek için sonuna kadar gideceğimi biliyordum.

Aşağıya. Dışarıya. Yurtdışına.

Sarsıla sarsıla iki kat aşağı indim. İniş hızım kontrolden çıktığı ve merdivenlerin dibine hiç de vakur olmayan bir biçimde indiğim için merdivendeki halılara müteşekkir kalmıştım. Kendimi toparladım, kısa bir koridordan geçtim ve Dışarıya çıktım.

Yeni Delhi'nin arka sokaklarından alındığımdan beri ilk kez dışarı çıkmıştım. Her yöne yürüyen insanların yarattığı bir koşuşturma, enerji vardı. Tiz sesler ve kaldırımdaki adım seslerini duymam için çok uzağa gitmeme gerek kalmamıştı. Okullu Japon kızlarından oluşan bir tur grubu beni görüp peşimden gelmeye başladı.

Panikledim. Titrek arka bacaklarım ne kadar hızlı gi-

debiliyorsa o kadar hızlı koşarak bağrıışan kalabalıktan uzaklaştım. Ama arkamdan gelen ayak seslerini duyabiliyordum. Onları arkamda bırakmanın yolu yoktu. Ayakkabılarının kaldırıma çarpan derisi gök gürültüsüne dönüşmüştü!

Daha sonra bir veranda katını ayakta tutan kalın kolonlar arasında küçük bir delik gördüm. Bu delik, binanın altına gidiyordu. Dar bir yerdi, e benim de fazla vaktim yoktu. Ama deliğin nereye gittiğini bilmiyordum. Neyse ki ben içeri kaçınca gürültü aniden kesildi. Kendimi zemin ve döşeme tahtaları arasındaki büyük bir boşlukta buldum. Karanlık ve tozluydu. Üstelik sürekli ve artık can sıkan ayak sesleri geliyordu. Ama nihayet artık güvenderdim. Okullu kızlar uzaklaşınca kadar orada ne kadar kalmam gerekeceğini merak ediyordum. Yüzüm-den bir örümcek ağını uzaklaştırdıktan sonra başka risk almamaya karar verdim.

Gözlerim ve kulaklarım içinde olduğum duruma uyum sağlamaya başlayınca ara sıra duyulan ama inatçı bir kemirme sesinin farkına vardım. Hava almaya çalışmaktan burun deliklerim kızarmıştı. Ön dişlerin çıkardığı hart hurt eden sesle birlikte bıyıklarımı ürperten keskin bir koku duydum. Ani ve güçlü tepkim, bende var olduğunu bilmediğim bir refleksi ortaya çıkardı.

Daha önce hiç fare görmemiş olmama rağmen anında onun avlanacak bir şey olduğunu anladım. Fare, tuğlalara tutunmuştu ve kafası, yarısına kadar büyük ön dişleri ile oyduğu tahta çubuğun altında kalmıştı.

Sinsice yaklaştım, üst kattan gelen ayak sesleri benim hareketlerimin sesini bastırıyordu.

İçgüdülerim galip geldi. Ön pençemin tek hamlesiy-le kemirgenin dengesini bozdum, sersemlemişti, olduğu yere kalakaldı. Öne eğilerek dişlerimi boynuna geçirdim. Vücudu gevşedi.

Sonrasında ne yapmam gerektiğini tam olarak bili-yordum. Ağzımda fare olduğu halde tuğladan yapılmış kolonlar arasındaki boşluğa gittim, kaldırımdan gelip geçen biri olmadığına baktım. Japon okulluları görme-yince kaldırıma çıkıp aceleyle binaya girdim. Koridordan hızlıca geçip merdivenlerden Kapıya geldim. Kapalıydı.

Peki şimdi ne olacaktı? Daha ne kadar bekleyeceğimi bilmeden bir süre orada oturdum. Sonunda Hazret'in ça-lışanlarından biri geldi, beni tanıdı ve ağzımdakine aldır-madan içeri aldı. Koridordan aşağı inip köşede kıvrıldım.

Dalay Lama hâlâ tapınakta olduğundan ben de yar-dımcılarının ofisine gittim. Fareyi yere bıraktım ve ani bir miyavlama ile geldiğimi haber verdim. Ben, ayaklarımın dibindeki fare yüzünden gururluydım, oysa hem Chog-yal hem de Tenzin aval aval bana bakıyorlardı.

Hiç de umduğum gibi bir tepki değildi bu. Birbirleri-ne hızlıca bir bakış attıktan sonra telaşla sandalyelerin-den kalktılar. Chogyal beni aldı ve Tenzin ise hareketsiz duran farenin üzerine eğildi.

Tenzin "Hâlâ nefes alıyor. Muhtemelen şokta," dedi.

Chogyal "Yazıcı kutusuna bak," deyince Tenzin, için-den henüz kartuş aldığı boş bir yazıcı kutusuna yöneldi.

Tenzin, eski bir zarfı fırça gibi kullanarak fareyi boş kutuya koydu. Çok dikkatli davranıyordu. "Sence nereden...?"

Chogyal başını benim olduğum tarafa çevirince "Bunun bıyıklarında örümcek ağı var," dedi.

Bu mu? *Bu* ha! DLHK'dan nasıl bu şekilde bahsedebilirlerdi?

Tam o sırada Dalay Lama'nın şoförü içeri geldi. Tenzin, farenin gözetim altında tutulması ve eğer iyileşirse yakındaki ormana salınması gerektiğini söyleyerek kutuyu şoföre verdi.

Şoför benim mavi bakışlarıma bakarak "DLHK dışarı kaçmış olmalı," dedi.

Chogyal hâlâ beni tutuyordu, ama her zamanki o şefkatli kucaklayışıyla değil, sanki vahşi bir hayvanı zapt ediyormuş gibi tutuyordu. "DLHK. Ona böyle seslenmeye devam mı etmeliyiz, artık emin değilim," dedi.

Tenzin masasına dönerek "Zaten geçici bir isimdi. Ama şimdi de Dalay Lama'nın Farecisi demek pek uygun kaçmaz," dedi.

Chogyal beni yine halıya bıraktı.

Şoför "Kutsama adı olarak 'Miyavcı' desek?" diye öneride bulundu. Ancak şoförün ağır Tibet aksanı yüzünden söylediği kelime daha çok "Maocu" gibi duyulmuştu.

Üç adam da gözlerini belirtmiş bana bakıyorlardı. Konuşma, artık benim pişmanlık duymaya başladığım bir yöne doğru kaymıştı.

Chogyal “‘Miyavcı’ olmaz. ‘Bir Şey Miyavcı’ ya da ‘Miyavcı Bir Şey’ olmalı,” dedi.

Tenzin “Canavar Miyavcı?” diye öneride bulundu.

Chogral “Katil Miyavcı?” dedi.

Şoför bir isim önermeden önce bir sessizlik oldu. Şoför “Maov Zedung olur mu?” dedi.

Üçü de benim küçük pofuduk vücuduma bakarak kahkahayı bastı.

Tenzin, gözlerimin içine baktı, öneriyi ciddiye aldığı anlaşılıyordu. “Kulağa hoş geliyor. Ama sizce Hazret’in, odasını Maov Zedung ile paylaşması iyi bir fikir mi?”

Üçü yine kahkaha atmaya başladı, sonra Chogyal “Ya da Avustralya’ya gittiğinde Maov Zedung’unu üç hafta boyunca başımıza getirmeli mi?” dedi.

Ayağa kalktım, kulaklarım iyice dikilmişti, yalpalayarak ve kuyruğumu sallayarak odadan çıktım.

Sonraki saatlerde Hazret’in penceresinde güneş ışığı altında otururken, yaptığım şeyin kötülüğünün farkına vardım. Bütün bu genç yaşım boyunca, Dalay Lama, bizim hayatımız nasıl bizim için önemliyse bütün canlıların hayatlarının da onlar için önemli olduğunu söyleyip durmuştu. Ancak dünyada, dışarıda olduğum yegane anda bu söyledikleri hiç hatırlamamış mıydım?

Bir de bütün canlıların mutlu olmak ve acıdan kaçın-

mak istediği gerçeği vardı. Fareyi boğarken bu aklımın ucundan geçmemişti. İçgüdülerimin beni alt etmesine izin vermiştim. Tek bir an için bile ne yaptığımı *farenin* gözünden görememişim.

Bir fikrin basit olmasının, onu uygulamanın da basit olacağı anlamına gelmediğini anlamaya başladım. Eğer gerçekten uymuyorsam böyle önemli prensiplere miyavlayarak katılmanın hiçbir anlamı yoktu.

Hazret'e benim yeni kutsama adımın söylenip söylenmeyeceğini merak ettim. Bu ad, benim genç yaşımın en büyük hatasının peşimi bırakmasına izin vermeyecekti. Hazret, yaptıklarımın dehşete kapılıp beni bu güzel cennetten sonsuza kadar kovacak mıydı?

Neyse ki fare iyileşti. Hazret ise gelir gelmez bir yığın toplantıya katıldı.

Gece oluncaya kadar o konuyu açmadı. Yatağında oturmuş kitap okuyordu. Sonra kitabını kapattı, gözlüklerini çıkarıp yatağının yanındaki masaya koydu.

Benim artık uykuya dalmak üzere olduğum yere uzandı ve "Ne yaptığını bana söylediler," diye fısıldadı. "Bazen içgüdülerimiz, olumsuz koşullanmalarımız baskın gelebilir. Sonra ise yaptığımız şeyden pişmanlık duyarız. Ama bu kendinden vazgeçmeni gerektirmez. Buda senden vazgeçmedi. Aksine, hatandan ders al ve hayatına öyle devam et."

Hazret, yatağının yanındaki ışığı kapattı ve karanlıkta uzanırken ben hafifçe onu onaylar gibi miyavladım.

Dalay Lama “Yarın yeniden başlıyoruz,” dedi.

Sonraki gün Dalay Lama, her sabah kendisine ulaşan çuvalar dolusu mektubun arasında yardımcılarının ayırdığı mektupları inceliyordu.

İngiltere’den tarih profesörünün gönderdiği mektubu ve kitabı elinde tutarak Chogyal’a döndü. “İşte bu çok iyi,” dedi.

Chogyal, kitabın parlak kapağına bakarak “Evet, Efendim,” diye katıldı.

Hazret “Ben kitabı değil, mektubu kastetmiştim,” dedi.

“Öyle mi?”

“Konuşmamız üstüne düşündükten sonra profesör, güllerinde salyangoz yemi kullanmayı bıraktığını söylüyor. Artık salyangozları bahçe duvarının dışına atıp özgür bırakıyormuş.”

Chogyal gülümseyerek “Harika!” dedi.

Dalay Lama gözlerimin içine baktı. “Aslında onunla konuşmak zevkliydi, öyle değil mi?” O zaman profesörün ne kadar da cahil olduğunu düşünmüştüm. Ancak dün yaptıklarımın sonu onu yargılayacak durumda değildim.

“Bu, bize hepimizin değişebileceğini gösteriyor, öyle değil mi Farecik?”

İKİNCİ BÖLÜM

Biz kediler günün çoğunu bir yerlere yayılıp uyuklayarak geçirmeyi sevsek de insanların bizimle meşgul olmasına da bayılırız. Gürültülü ya da sırtışık bir şekilde değil ama. Uyanık kalmayı seçtiğimiz zamanlarda bizi eğlendirecek kadar aktif olacak şekilde. Yoksa neden birçok kedinin sevdiği bir koltuk olsun ki? Ya da pencere pervazında, verandada ya da dolabın üstünde hep kıvrıldığı bir köşesi? Sevgili okuyucu, yoksa sen hâlâ sizlerin bizim eğlencemiz olduğunuzun farkında değil misin?

Jokhang'da, yani Dalay Lama'nın tapınağında yaşamının bu kadar güzel olmasının nedenlerinden biri de şu: Orada sürekli bir hareketlilik vardır.

Her sabah saat beşten önce, keşişler sabah meditasyonu için Namgyal Manastırı'ndan çıktıklarında, tapınak, sandaletli ayak sesleriyle canlanır. O zamana kadar Hazret ve ben iki saattir meditasyon yapıyor oluruz.

Ama pencere pervazındaki yerime gitmeden önce etrafın canlandığının farkına varınca kalkıp ön ayaklarımı germek ve ısınma hareketi olarak halıyı biraz tırmalamak isterim. Olduğum yerden, insana güven veren o günlük döngünün yeniden başlamasını izlerim, çünkü keşişlerin hayatında neredeyse her gün aynı geçer.

Tapınakta ve keşişlerin binasında ışıklar yakılırken, ufukta parıldayan altın alevlerle gün başlar. Yazın, tam gökyüzü doğuda aydınlanmaya başladığında sabah meltemi, erguvan kokularını ve sabah ilahilerini açık pencereden getirir.

Keşişler sabah dokuzda tapınaktan çıktığında Hazret ve ben kahvaltımızı etmiş oluruz. Hazret çoktan masasına geçmiştir. Sonrasında danışmanlarıyla görüşür. Aşağıdaki tapınakta keşişler, günlük rutinlerini gerçekleştirmeye, yani bazı metinler ezberlemeye, derslere katılmaya, avluda felsefe konularını tartışmaya ve meditasyon yapmaya giderler. Bunları yaparken sadece iki kere yemek için ara verilir ve gece saat onda paydos edilir.

Ardından genç keşişlerin eve dönüp gece yarısına kadar metinleri ezberlemeleri beklenir. Daha yaşlı keşişlerden biraz daha fazlası beklenir. Onlar genellikle saat bire ya da ikiye kadar çalışıp tartışırlar. Gece hiçbir şeyin yapılmadığı sadece birkaç saat geçer.

Bu arada Hazret'in odasında sürekli bir ziyaretçi alayı olur: dünyaca ünlü siyasetçiler, ünlüler, hayırseverler, bir de Kahin Nechung gibi Hazret'in bazen fikir danıştığı, o kadar ünlü olmayan ama ünlülerden bile daha faz-

la merak uyandıran insanlar. Cismani dünya ile ruhani dünya arasında bir aracı olan Kahin Nechung, Tibet'in Devlet Kahini'dir. 1947'de ülkeyi, Çin ile yaşanacak zorluklar konusunda uyarmıştı. Transa geçerek hâlâ önemli kararların alınmasına yardım eder ve bunu bazen düzenlenen karışık törenlerde yapar.

Kendimi böylesine hareketli ve rahatlatıcı bir ortamda bulmamın beni çelloyu çalan (biz kedilerin, alt bölgelerimizi temizlemekten bu şekilde bahsettiğimizi biliyorsunuzdur herhalde) en mutlu kedi gibi hissettireceğini düşünebilirsiniz. Ne yazık ki sevgili okuyucu, Dalay Lama ile birlikte olduğum o ilk aylar pek de öyle değildi.

Belki de ben çok kısa bir süre öncesine kadar dört kedi yavrusundan biri olmak dışında bir şey bilmediğimden böyleydi. Belki de kendisi de tüylü ve bıyıklı başka hiçbir canlı ile ilişkim olmadığı için böyleydi. Sebep ne olursa olsun, kendimi sadece yalnız hissetmedim, aynı zamanda mutluluğumun bir başka kedinin varlığı ile tamamlanacağını da hissettim.

Dalay Lama bunu biliyordu. Arabadaki o ilk andan beri bana elinden geldiğince şefkat ve merhamet gösterdi. İlk haftalar beni besledi, sürekli sağlığımla ilgilendi.

Herhalde o yüzden fare olayından bir gün sonra ben ne yapacağımı bilmez halde koridorda oyalanırken tapınağa gitmekte olan Dalay Lama beni gördü ve kendisine eşlik etmekte olan Chogyal'a dönüp "Belki de Kar Aslanı da bizimle gelmek ister?" dedi.

Kar Aslanı?! Bu ismi sevmiştim. Beni kollarının arasına

alırken onayladığımı göstermek için mırladım. Koşulsuz mutluluğu temsil eden kar aslanları Tibet'te kutsal hayvanlardır. Bunlar, harikulade güzelliğin, coşkunluğun ve zevkin hayvanlarıdır.

Merdivenlerden inerken Hazret bana "Önümüzde uzun bir gün var," dedi. "Önce sınavlar için tapınağa gideceğiz. Sonra Bayan Trinci gelip bugünkü misafir için öğle yemeği hazırlayacak. Sen, Bayan Trinci'yi seviyorsun, değil mi?"

Sevmek kelimesi eksik kalırdı. Bayan Trinci'ye *tapıyordum* ya da daha açık olmak gerekirse Bayan Trinci'nin pişirdiği ciğere tapıyordum. Bayan Trinci ciğeri tam da benim sevdiğim gibi yapıyordu.

Ne zaman özel bir durum olsa ya da misafir bir ruhani lider gelse Bayan Trinci çağırılırdı. Yirmi yıldan fazla bir zaman önce Dalay Lama'nın dairesinde Vatikan'dan gelen oldukça önemli bir delege için ziyafeti organize eden biri, orada yaşayan İtalyan dul kadını bulmuştu. Bayan Trinci'nin mutfak becerisinin yanında, önceden yemek hazırlayanlar solda sıfır kalmış. Çok kısa zamanda Trinci, Dalay Lama'nın en sevdiği aşçı olmuş.

Gösterişli kıyafetler ve pahalı mücevherler giymeyi seven, ellilerinde şık bir kadın olan Trinci'nin gelişi, Jokhang'da bir heyecan dalgası yaratmış. İçeri girdiği andan itibaren mutfağın bütün kontrolünü eline alarak sadece mutfak çalışanlarını değil bütün herkesi kendi girdabının içine almış. İlk ziyaretlerinden birinde oradan geçmekte olan Gyume Tantric Koleji baş keşişine mutfak-

ğa girmesini söyleyip boynuna önlüğü geçirip havuçları doğramasını emretmiş.

Bayan Trinci nezaket kurallarını tanımaz ve itiraz da kabul etmezdi. Sekiz kişi için hazırlanacak bir ziyafetin yanında, ruhani gelişmenin pek de bir önemi olmuyordu. Onun bu abartılı davranışları keşişlerin sakın tavırlarının tam tersiydi, ama yine de keşişler onun canlılığında, içtenliğinde ve tutkusunda ilgi çekici bir şey buluyorlardı.

Bir de onun cömert kalbini seviyorlardı tabii. Trinci, Hazret'in yemeğinin yanında çalışanlar için ocakta iştah kabartan bir yahni ve buzdolabında elmalı turta, çikolata kremalı pasta ya da harikulade bir başka şekerleme bırakırdı.

Beni ilk gördüğünde Yaşayan En Güzel Canlı olduğumu söyledi ve o günden sonra Dalay Lama'nın mutfağına her gidişimde alışveriş çantasına koyduğu, özellikle benim için getirdiği lezzetli yiyeceklerden vermeye başladı. Trinci, beni tezgahın üstüne koyar, sonra da ben gürültülü bir şekilde çay tabağına koyulmuş tavuk yahni-sini, hindi güveci ya da biftek parçalarını yerken kestane rengi, maskara sürülmüş gözleriyle beni izlerdi. Chogyal beni avludan tapınağa doğru götürürken tam da aklımda bu vardı.

Ben daha önce hiç tapınağa girmemiştim, ama ilk ziyaretimi Hazret'in mahiyetinde gerçekleştirmekten daha iyi bir seçenek de düşünmemiştim. Tapınak, yüksek tavanlı ve gösterişli işlemeli ipekler içindeydi; göz alıcı tanrılar duvar boyunca asılıydı. Duvarlardan sarkan çok

renkli zafer sembolleri ile iyice olağanüstü, apaydınlık bir yer haline gelmişti. Tapınakta sembolik yiyecek, tüt-sü, çiçek ve koku sunaklarının yanında, önlerine koyulmuş bir dizi parlak sarı kaseler olan büyük Buda heykelleri vardı. Yüzlerce keşiş minderlere oturmuş sınavların başlamasını bekliyordu. Onların fısıltısı Dalay Lama geldikten sonra bile devam etti. Dalay Lama genellikle tapınağın önünden resmi bir giriş yapar, korkunç bir sessizliğin içinden geçerek kürsüdeki yerini alırdı. Ancak o gün dikkati kendine çekmemek ya da sınava girecek keşişlerin dikkatini dağıtmamak için arkadan girmişti.

Geshe derecesinde çalışabilmek için her yıl keşiş adayları sınırlı sayıdaki yer için yarışır. Tibet Budizmi'nde en yüksek derece olan Geshe, bir anlamda doktora yapmak gibidir. Tamamlamak on iki yıl sürer. Bunun için de temel metinleri ezbere bilmek ve karmaşık felsefi ayrımları analiz edip tartışabilmek gerekir; saatlerce süren meditasyonlardan söz etmeye bile gerek yok herhalde. On iki yıllık eğitimin çoğunda Geshe alacak adaylar sıkı bir çalışma programından geçerek her gün yirmi saat çalışır. Ancak bütün bu zorlu beklentilere rağmen her yıl kontenjandan çok daha fazla aday başvurur.

O günkü sınavda dört keşiş adayı sınava alındı. Her zamanki gibi, sorulara Namgyal topluluğunun önünde cevap vermeye başladılar. Bu, gözdağı veren ama aynı zamanda açık ve şeffaf bir uygulamadır. Bir gün akranlarının önüne çıkacak daha genç keşiş adayları için sınavları izlemek iyi bir hazırlıktır.

Tapınağın arka sırasında, Dalay Lama'nın yanında, Chogyal'ın kucağında oturmuş iki Butanlı kardeşin, bir Tibetli öğrencinin ve bir Fransız öğrencinin, karmanın ve gerçekliğin mahiyeti gibi konularla ilgili soruları yanıtlayışlarını ve dinleyicileri hayran bırakışlarını dinliyordum. Butanlı kardeşler ezbere, doğru yanıtlar verdiler. Tibetli öğrenci de doğrudan metinden alıntı yaparak yanıtladı. Ama Fransız öğrenci bunun ötesine geçip kavramları sadece öğrenmediğini, aynı zamanda onları iyice anladığını da gösterdi. Bütün bu süreç boyunca Dalay Lama sevgi dolu bir şekilde gülümsüyordu.

Daha sonra öğrencilere karşı zekice argümanlar sunmaya çalışan birçok kıdemli keşiş ile olan tartışmada da aynı yöntem izlendi. Butanlı kardeşler ve Tibetli öğrenci kitaptaki yanıtlarla sınırlı kalırken Fransız öğrenci, tapınağa biraz eğlence getirerek kendi karşı argümanlarını sundu.

Sonunda sıra metinlerin ezbere okunmasına geldi ve yine Himalayalı öğrenciler ne yazıyorsa hatasız ezberden okudular. Buda'nın en ünlü öğretilerinden olan kısa *Kalp Sutra* metnini ezbere okuması istendiğinde Fransız öğrenci gür bir sesle başladı. Ancak ortalara doğru bocalamaya başladı. Öğrenci biraz kendine güvenini kaybetti. Tekrar devam etmeye başlamadan önce uzun, şaşkınlık verici bir sessizlik oldu. (Görünüşe göre birileri fısıldayarak öğrenciye yardım etti.) Ama olmadı. Öğrenci, sınavı gerçekleştirenlere dönüp özür diler halde omuz silkti. Ona yerine oturmasını işaret ettiler.

Kısa bir süre sonra sınav yapanlar kararlarını bildirdiler: Butanlı ve Tibetli öğrenciler Geshe eğitimine hak kazanmışlardı. Sadece Fransız öğrenci başarısız olmuştu.

Karar açıklanırken Dalay Lama'nın duyduğu üzüntüyü hissedebiliyordum. Bu son, kaçınılmazdı, ama bu durumda bile...

Chogyal, Hazret'e fısıldayarak "Batı'da ezber eğitime daha az önem verilir," dedi, Hazret de onaylayarak başını salladı. Hazret, Chogyal'dan benimle ilgilenmesini istedi ve hayal kırıklığına uğramış gözüken Fransız öğrenciyi tapınağın arkasında özel bir odaya aldı. Burada öğrenciyi sınav boyunca orada olduğunu söyledi.

İkisi arasında o gün ne konuşulduğunu kim bilebilir ki? Ancak birkaç dakika sonra Fransız öğrenci Dalay Lama'nın dikkatini çekmiş olmaktan biraz rahatlamış ve şaşkın bir halde geri döndü. Bu vesileyle Hazret'in, insanların en önemli kişisel amaçlarını bulma konusunda çok özel bir yeteneği olduğunu öğrenecektim. Bu amaç, onların hem kendilerine hem de başkalarına büyük mutluluk ve yarar getireceği bir amaçtı.

Hazret'in odasına dönerken Hazret, Chogyal'a "Bazen insanların Budizm'in geleceğinden umutsuzca bahsettiğini duyuyorum," dedi. "Keşke sınavlara gelip bizim bugün burada deneyimlediklerimizi görselerdi. Ne kadar çok kendini adanmış ve yetenekli keşiş adayı var. Keşke hepsine kucak açacak yerimiz olsa."

Tapınağa döndüğümüzde doğrudan gittiğim mutfak-
ğın kontrolü çoktan Bayan Trinci'deydi. Hazret, o sabah
tapınağa yaptığım ziyarette yalnızlığımdan beni uzak-
laştırmıştı. Şimdi de Bayan Trinci eğlenceyi devam ettiri-
yordu. Bayan Trinci'nin üstünde zümrüt yeşili bir elbise
vardı ve altın küpeler, bir de küpeleriyle uyumlu, kolla-
rını her hareket ettirişinde şingırdayan bileklik takmıştı.
Uzun siyah saçlarında bu sefer kırmızımsı bir renk vardı.

Bayan Trinci'nin hayatı genellikle Jokhang sakinleri-
nin hayatı gibi pürüzsüz bir şekilde düzenli değildi. Bu-
gün de istisna olmamıştı. Şimdiki sorun gece saat ikideki
elektrik kesintisiydi. Bayan Trinci uyandığında turtanın
altına koyacağı tabanı hazır bulacağını düşünerek tarif
edildiği gibi fırına koyup düşük sıcaklığı ayarlamıştı. Fa-
kat uyandığında geri dönüşü olmayacak vıcık vıcık bir
hamurla karşılaşmıştı. Üstelik Hazret'in çok özel misafirinin
gelmesine sadece yedi saat kalmıştı.

Bunun ardından deliler gibi yeni bir tatlı hamuru çırp-
ma seansı başladı ve fırın yüksek dereceye ayarlandı. Pi-
şecek tatlının Jokhang'a saat birde götürülmesi üzerine
karmaşık bir plan yapıldı. Bayan Trinci çoktan ana yeme-
ği servis etmek üzere gitmiş olacaktı ama tatlı daha sonra
servis edilecekti.

Durumun vehametini öğrenen Tenzin, tehlikeli bir şe-
kilde "Başka bir tatlı hazırlamak daha kolay olmaz mı?"
deme cesaretini gösterdi. "Daha kolay bir şey..."

Bayan Trinci, paslanmaz çelik spatulayı lavabonun
içine çarparak "Hayır, kremalı Avustralya tatlısı olmak

zorunda. Misafir Avustralyalı!" dedi. Bayan Trinci her zaman misafirin ülkesinin mutfağından bir şeyler pişirirdi ve bugün de öyle yapacaktı. "Parmesan peynirli patlıcanın neresi Avustralya'ya özgü ki?"

Tenzin bir adım geri çıktı.

"Ya da sebzeli yahni?!"

"Sadece fikir vermek istemiştım..."

"İyi öyleyse, önerme! Sus! Düşünmeye vakit yok!"

Hazret'in yardımcısı tedbirli davranıp geri çekildi.

Bütün duygusal davranışlara rağmen Bayan Trinci'nin yemeğı her zaman için bir zafer olurdu. Kremalı Avustralya pastası da öyle olmuştu; pastada birkaç saat önce yaşanan sorundan eser yoktu. Üzerine bolca koyulmuş parlayan meyveler ve sıkılmış krema ile doldurulmuş, eşit şekilde dağıtılmış kremasıyla harika bir pasta olmuştu.

Bayan Trinci, Yaşayan En Güzel Canlı'yı da unutmamıştı. Bana kalan biftekten o kadar bolca verdi ki yedikten sonra kendi başıma atlayamayacak kadar şiştiğimden beni yere yatırmaları için miyavlamam gerekti.

Bayan Trinci'nin mücevherli parmaklarına minnettar öpücükler kondurduktan sonra Dalay Lama ve misafirinin çaylarını içtikleri kabul salonuna gittim. O gün öğle vakti misafirimiz, bir Hapishane Özgürlük Projesi ile mahkumların hayatlarını iyileştirmeye kendini vakfetmiş rahibe Muhterem Robina Courtin'di. Yemekten

sonra yüzümü temizlemek üzere sevdiğim yünlü kilime doğru ilerlerken Amerika'daki hapishane koşullarını konuşuyorlardı.

Rahibe “Koşullar çok farklılık gösteriyor,” diyordu. “Bazı hapishaneler mahkumları günün büyük kısmında doğal ışığın olmadığı bodrum katlarda, kafes gibi hücrelerde tutuyor. Ziyaretçi olarak biz, mahkum ile aramızdaki kapıya açılmış küçük bir delikten görüşmek zorunda kalıyorduk. Bu tür durumlarda iyileştirme umudu da az oluyor.”

“Fakat başka hapishaneler de var,” diye devam etti rahibe. “Buralarda daha çok eğitime ve insanları değiştirmeye odaklanıyorlar. Hapishane havasından kurtulmanıza imkan yok ama en azından hücre kapıları günün büyük kısmında açık ve mahkumlar spor yapıp eğlenceli faaliyetlerde bulunabiliyor. Ayrıca televizyon, bilgisayara erişim gibi özgürlükler de var.”

Rahibe'nin aklına bir olay gelince, gülümseyerek konuya ara verdi. “Florida’da meditasyon dersleri verdiğim bir grup müebbete çarptırılmış mahkum vardı. Bu mahkumlardan biri ‘Bir rahibe manastırında her gün neler yapılıyor?’ diye sormuştu.”

Rahibe omuzlarını silktilti. “Mahkuma her sabah ilk meditasyonumuzu yapmak üzere saat beşte kalktığımızı söyledim. Bu onun için çok erken bir saatti. Hapishanede yoklama sabah yedide yapılıyor. Ona kalktığımız andan başlayarak öğrenme, çalışma ve manastırın bahçesinde yediğimiz meyve sebzelerle ilgilenme gibi işlerle akşam

saat ona kadar hareket halinde olduğumuzu anlattım.” Rahibe yüzünü buruşturdu. “Bu durum mahkumun pek hoşuna gitmedi.”

Diğerleri gülümsüyordu.

“Ona manastırda ne televizyon ne de gazete ne alkol ne de bilgisayar olduğunu söyledim. Hapisteki mahkumlardan farklı olarak rahibelerin, özel ihtiyaçları için para da kazanamayacağını anlattım. Elbette eş ziyareti olmadığını da ekledim!”

Dalay Lama güldü.

Rahibe “Mahkum tam da bu noktada oldukça sıradışı bir şey önerdi,” diye devam etti. “Ne söylediğinin bile farkında olmadan ‘Eğer işler çok zorlaşırsa her zaman buraya gelip bizimle yaşayabilirsiniz’ dedi.”

Odadaki herkes kahkaha atmaya başladı.

Robina, gözleri parıldayarak “Biliyor musunuz, benim için gerçekten üzölmüştü!” dedi. “Manastırdaki koşullar hapishaneden daha ağır geldi ona.”

Hazret, düşünceli bir biçimde çenesiyle oynayarak sandalyesinde öne doğru eğildi. “Çok tuhaf, değil mi? Daha bu sabah tapınakta keşiş adaylarının manastıra girebilmek için nasıl kısıasıya yarışıklarını gördük. Çok fazla aday var, ama yeterli yer yok. Hapishaneye gelsek, koşulları manastıra göre daha kolay olsa bile hiç kimse oraya gitmek istemez. Bu da bize bizi mutlu ya da mutsuz yapan şeyin içinde bulunduğumuz koşullar değil, onları nasıl gördüğümüz olduğunu kanıtlıyor.”

Dalay Lama'nın Kedisi

Dalay Lama'nın söylediklerine katıldıklarını belirttenler oldu.

Dalay Lama "Koşullarımız ne olursa olsun mutlu ve anlamlı hayatlar yaşama şansımız olduğuna inanıyor muyuz?" diye devam etti.

Robina "Elbette!" diyerek onayladı.

Hazret başını salladı. "Birçok insan tek seçeneklerinin, içinde bulundukları koşulları değiştirmek olduğunu düşünür. Ancak bu koşullar onların mutsuzluğunun hakiki nedenleri değildir. Mutsuzlukları daha çok onların bu koşulları nasıl gördüğü ile alakalıdır."

Robina "Biz de öğrencilerimizi, hapishanelerini manastıra çevirmeleri için teşvik etmeye çalışıyoruz," dedi. "İçeride geçirdikleri zamanı, zaman kaybı olarak görmelerini engellemek ve aksine, oradaki zamanı kendi gelişimleri için bir şans olarak görmelerini sağlamaya çalışıyoruz. Bunu yapanlar var ve bu kişilerdeki gelişme inanılmaz boyutlarda. Hayatın gerçek anlamını ve amacını bulabiliyorlar ve bu süreçten tamamıyla değişmiş kişiler olarak çıkıyorlar."

Hazret, içtenlikle gülümseyerek "Çok güzel. Keşke bu mesaj herkese ulaşsa, özellikle de kendi yarattıkları hapishanelerde yaşayanlara."

Bu noktayı belirttikten sonra nedenini bilmiyorum ama Dalay Lama bana baktı. Ben, bir an için bile bir mahkum olduğumu düşünmemiştim. Kar Aslanı. Evet. Yaşayan En Güzel Canlı. Elbette! Kuşkusuz benim de sorunlarım vardı ve bunların başında da yalnız bir kedi olmam geliyordu.

Ama bir mahkum olabilir miydim?

Ben mi?

Hazret'in ne demek isteği kısa zamanda belli oldu. Misafirler ayrıldıktan sonra Dalay Lama teşekkür etmek üzere Bayan Trinci'yi görmek istedi.

Dalay Lama, "Harikaydı. Özellikle de tatlı. Muhterem Robina tatlıyı çok sevdi. Umarım çok zahmet vermedik size?" diyerek memnuniyetini belirtti.

"Hayır, hayır. *Non troppo*. Hiç sorun olmadı."

Hazret'in huzuruna çıktığında Bayan Trinci farklı bir kadın oluyordu. Mutfağı tamamen kontrolü altına almış, Tenzin'in dinlediğı Wagner operalarının birindeki Brunhilde gibi olan kadın gitmiş, yerine yüzü kızaran bir okul kızı gelmişti.

"Sizi zor durumda bırakmayı inanin hiç istemeyiz." Dalay Lama, bir anlığına Bayan Trinci'ye düşünceli düşünceli baktı ve "Gerçekten çok ilginç bir öğlen oldu. Mutluluğun, huzurun koşullara bağı olmadığını söylüyorduk. Bayan Trinci, siz de yalnızsınız ama bana mutlu görünüyorsunuz," dedi.

Bayan Trinci "Başka bir koca istemiyorum, eğer onu kastediyorsanız," dedi.

"Yalnız olmak mutsuzluk nedeni değıl o zaman?"

"Hayır, hayır hiç değıl. *Mia vite é buona*. Benim haya-

tım gayet yolunda. Mutluyum.”

Hazret başını salladı. “Ben de öyle hissediyorum.”

O an Dalay Lama'nın kendi hapishanelerimizi yaratmaktan neyi kast ettiğini anladım. Dalay Lama sadece fiziksel koşulları kastetmiyordu, bizi mutsuz eden fikirleri ve inançları da kastediyordu. Bu, mutlu olmak için bir başka kedinin varlığına ihtiyacım olduğuna inanmam da benim hapishanemdi.

Bayan Trinci gidecekmiş gibi kapıya yöneldi. Kapıyı açmadan önce tereddüt etti. “Size bir soru sorabilir miyim?”

“Elbette.”

“Buraya yirmi yıldan fazla bir süredir yemek pişirmek için geliyorum ama hiç benim dinimi değiştirmeye çalışmadınız. Bunun nedeni nedir?”

“Bayan Trinci, ne kadar da tuhaf şeyler söylüyorsunuz böyle!” dedi Hazret gülerek. Bayan Trinci'nin elini nazikçe elleri arasına alarak “Budizm'in amacı insanların dinini değiştirmek değildir. Budizm'in amacı mutlu olmaları için insanlara gerekli araçları sağlamaktır. Böylelikle bu kişiler daha mutlu Katolikler, Ateistler, Budistler olurlar. Birçok çeşidi var bunun ve biliyorum ki siz bir tanesine mensupsunuz.”

Bayan Trinci kaşlarını kaldırdı.

Dalay Lama devam etti: “Bu, kişinin kendisi için mutluluğa ulaşmasında en iyi yolun başkalarını mutlu etmek olması çelişkisidir.”

O akşam pencere pervazına oturup tapınak avlusunu seyrettim. Bir deney yapmaya karar verdim. Hayatımda bir başka kedinin olması isteği doğduğu anda, ikisi de yalnız olmalarına rağmen oldukça mutlu olan Hazret'i ve Bayan Trinci'yi aklıma getirecektim. Düşüncelerimin odak noktasına kendimi koymaktansa başkalarını koymak için, sadece mırılayarak bile olsa başka bir canlıyı mutlu etmeye çalışacaktım. Benim için de işe yarayıp yaramadığını görmek için Dalay Lama'nın bahsettiği "çelişkiyi" inceleyecektim.

Bu kararı verirken bile kendimi tarifi mümkün olmayan bir şekilde hafiflemiş buldum. Üzerimde sanki daha az yük vardı ve daha kaygısızdım. Bana huzursuzluk veren, içinde olduğum koşullar değildi, benim bu koşullar hakkındaki düşüncemdi. Başka bir kediye ihtiyacım olduğu inancından vazgeçerek kendi hapishanemi bir manastıra çevirecektim, çünkü bu inanç bana mutsuzluk veriyordu.

Tam bu konuyu düşünürken gözüme bir şey ilişti. Avlunun diğer tarafında bahçenin içindeki büyük bir kayanın etrafında bir hareketlenme olmuştu.

Çoktan karanlık çökmüştü, ancak bir pazar tezgahının üzerinde yanan yeşil bir ışık taşı, etrafı aydınlatıyordu. Uzun bir süre öylece uzağa bakarak durdum.

Hayır, yanılmıyordum! Silueti seçmeye başlayınca mutluluktan havalara uçtum. Dikkatlice bakan koyu renk gözleri ve mükemmel simetrik çizgileriyle ormandan gelmiş vahşi bir hayvan gibiydi; silueti bir aslanı

çağırıştırıyordu. Bu, harikulade bir tekir kediydi.

Kedi zarafetle kayaya çıktı. Davranışları anlamlı ve büyüleyiciydi. İdaresindeki köşkleri kontrol eden bir ev sahibi edasıyla Jokhang'a baktıktan sonra kafasını pence-rede benim oturduğum yere çevirdi. Sonra durdu.

Ona baktım.

Benim varlığımın farkına vardı ama istifini bozmadı. Beni gördüğüne emindim, ama ne düşünüyordu? Kim bilebilirdi ki? Hiçbir şey belli etmiyordu.

Bir dakika kadar kayanın üstünde durduktan sonra geldiği gibi gizemli bir biçimde çalılıkların arasında kayboldu.

Çöken karanlıkta keşişler odalarına dönerken Namgyal Manastırı'nın pencerelerinde ışıklar belirmeye başlamıştı.

Gece, bir şeylere gebeydi.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Başka bir şeyle ya da biriyle kurduğunuz ilişki üzerinden ünlü olabilir misiniz?

Bu soruyu hiç sormamış olmama rağmen Dharamsala'nın dışında McLeod Ganj'a vardıktan birkaç ay sonra bu sorunun yanıtını keşfettim. Sadece Dalay Lama'nın kaldığı yer ve tapınak ile değil, aynı zamanda Jokhang'ın dışında tepenin aşağısındaki dünya ile de aşinalığım arttıkça dış dünyayla ilgili daha cesur girişimlerde bulunmaya başladım.

Tapınak kapılarının hemen dışında genellikle bölgedekilere meyve, kuruyemiş ve taze ürünler satan küçük dükkanlar vardı. Onun dışında, turistlere hitap eden birkaç dükkan da bulunuyordu. Bunların en büyüğü ve en göz alıcısı "S.J. Patel'in Kaliteli Uluslararası Ucuz Turları" dükkanıydı. Dükkanın sahibi Dharamsala, çevresindeki bölgesel gezilerden Nepal'e kadar en geniş kapsamlı

ürünleri ve hizmetleri sunuyordu. Ziyaretçiler dükkandan harita, şemsiye, cep telefonu, batarya ve şişe su satın alabiliyordu. Sabahın erken saatinden diğer dükkânlar kapanuncaya kadar Bay Patel turistlere bir şeyler satmaya çalışır, cep telefonunda konuşurken heyecanlı şekilde el kol hareketleri yapar ya da yakına park ettiği medarı iftiharını 1972 model bir Mercedes'in içinde uyuklardı.

Ne Bay Patel ne de diğer dükkân sahipleri bir kediyle çok ilgilenmiyordu. Bu yüzden ben de kısa bir süre sonra sokağın aşağısına gittim. Burada sıra sıra küçük dükkânlar vardı. Kapısından sızan baştan çıkarıcı aromalarla anında burun deliklerimi titreten dükkân da bunlardan biriydi.

Taze ekmek ve yeni çekilmiş kahve kokusunun, hatta yer yer daha da iştah kabartan balıklı börek, etli börek ve ağzı sulandıran mornay sosunun kokusunun geldiği Café Franc'ın girişine çiçek kutuları, masalar ve uğurlu Tibet sembolleri ile bezenmiş parlak sarı ve kırmızı şemsiyeler yerleştirilmiş olurdu.

Restoranın karşısındaki bir çiçek tarhından her gün dışarıdaki masalara gelip giden turistleri izlerdim: laptopları ve akıllı telefonlarının başına toplanıp gezilerini planlayıp fotoğraflarını paylaşan ve geldikleri ülkedeki aileleriyle cızırtılı telefon görüşmeleri yapan hevesli otostopçular; gizemli deneyimler yaşamak için Hindistan'ı ziyarete gelmiş olan ruhani ziyaretçiler; buraya sırf Dalay Lama ile fotoğraf çektirebilmek umuduyla gelmiş şöhret avcıları.

Bir adam sanki vaktinin çoğunu burada geçiriyor gibiydi. McLeod Ganj'daki yıkık dökük bir sokağa hiç de uymayacak kadar yeni ve temiz parlak kırmızı bir Fiat Punto'yu sabahın erken saatlerinde dışarıya park edirdi. Adam, tamamen keldi. Üzerine tam oturan, siyah ve şık kıyafetleriyle sürücü koltuğundan inince ardından bir Fransız bulldog köpek peşinden gelirdi. İkisi sanki sahneye çıkıyormuş gibi kafeye girerlerdi. Farklı ziyaretlerimde adamı bazen içeride bazen dışarıda otururken, bazen garsonlara emirler yağdırırken, bazen ise bir masada oturup bir yandan parlayan siyah akıllı telefonuna rakamlar girer, bir yandan da bazı kağıtları incelerken görürdüm.

Sevgili okuyucu, bu adamın kim olduğunu hemen neden anlamadığımı, yani onun kedi-köpek eğilimlerinin kaynağının nerede yattığını ya da Caf  Franc'ın daha yakınına gitmenin neden bariz şekilde aptallık olduğunu açıklayamam. Ancak gerçek şu ki, çok tecr besizdim, saftım. Belki de bunun nedeni o zamanlar bir yavru kedi olmamdır.

Benim her zamanki ziyaretimden sonraki    len Caf  Franc'taki şef özellikle iştah kabartıcı yemek hazırlamıştı. Kızarmış tavu un kokusu tapınağın kapılarına kadar gelmişti ve ben bu  a rıya karşı koyamamıştım. İstikrarsız y r y ş m n izin verdiği ölçüde hızlıca tepeden aşağı yürüdüm ve çok geçmeden girişteki kırmızı sardunya kutularının birinin yanında bittim.

Sadece orada durarak cömert bir    le yemeği yiyebi-

leceğime dair beyhude bir umuttan başka bir şey yoktu aklımda. (Çünkü Bayan Trinci ile birlikteyken bu umut işe yarıyordu.) Masalardan birine doğru ilerledim. Masada oturan dört sırt çantalı, çizburgerleri ile meşguldüler; beni görmediler bile.

Dikkat çekici bir şeyler yapmalıyım.

Kafenin daha iç kısmındaki bir masada biraz yaşlı, Akdenizli görünen bir adam kahvesini yudumlarken beni umursamadı bile.

Zaten restoranın içine girmiştım. Aniden bir hırıltı duyduğumda nereye gideceğimi kestirmeye çalışıyordum.

Sadece birkaç metre uzağımdaki Fransız bulldog köpek bana tehditkar bakışlar atıyordu. Ben hiçbir şey yapmamıştım halbuki. Olduğum yerde kaldım. Kızgın bir şekilde tısladım. Köpeğe böylesi kibirli bir küçümseme ile bakınca bir adım daha yaklaşmaya cesaret edemedi.

Ancak ben küçük ve aptal bir kedi yavrusu olduğumdan geri çekildim, bu da hayvanı daha da kızdırdı. Köpek ahşap yüzeyde üzerime atılırken pençelerinden müthiş bir ses geldi. Bacaklarımın izin verdiği ölçüde aceleyle kaçarken yaralandım. Bana doğru gelirken ani ve korkutucu bir hırlama duydum. Bilmediğim bu odada köşeye sıkışmıştım, panikledim. Kalbim yerinden çıkacak gibi hızlı çarpıyordu. Benden biraz ileride arkasında boşluk olan eski model bir gazetelik vardı. Hayvanın pis nefesini enseme hissettiğim için gazeteliğin üstünden atlamaktan başka çarem yoktu. Gazeteliğin diğer tarafına pat diye düştüm.

Dalay Lama'nın Kedisi

Zaferi pençeleri arasından bu kadar çabuk kaçırınca köpek deliye döndü. Ona çok yakındım ama yine de bana ulaşamıyordu. Köpek öfkeli öfkeli havlarken insanların sesleri duyulmaya başladı.

Biri "Devasa bir fare!" dedi.

Bir başkası "İşte şurada!" diye bağırdı.

Dakikalar içinde buram buram Kouros tıraş sonrası parfümü kokan siyah bir gölge tepemde belirdi.

Doğduğum andan itibaren hiç hissetmediğim tuhaf bir hisse kapıldım. Bir şey boynumu sıkıyordu. Ensem-den tutulmuş yukarı kaldırılıyordum. Kendimi, kafesine izinsizce girdiğim ve Fransız bulldog köpeğini delirttiğim (en önemlisi de hiç kedi dostu olmayan) Franc'ın parlak kel kafasına ve kahverengi gözlerine bakarken buldum.

Zaman sanki durdu. Franc'ın pörtleyen gözlerindeki öfkeyi, şakaklarına giden morarmış damarı, sol kulağından sarkan altın Om sembolünü, sımsıkı kapattığı ağzını ve büzdüğü dudaklarını görmek benim için yeterliydi.

Sanki düşüncesi bile küçük düşürücü bir şeymiş gibi "Bir kedi!" diye haykırdı. Köpeğine bakarak "Marcel! Bu ... şeyin buraya girmesine *nasıl* izin verirsin?" dedi. Amerikan aksanıyla konuşuyordu, ses tonundan sinirden köpürdüğü anlaşılıyordu.

Marcel geri gidip pustu.

Franc, pastanenin önüne çıktı. Kuşkusuz beni dışarı

atacaktı. Aniden bu fikir beni ürküttü. Birçok kedi yükseklerden hiçbir zarar görmeden atlayabilir. Ama ben onlar gibi değildim. Arka bacaklarım zaten zayıftı ve titriyordum. Bir darde daha yersem bacaklarım geri dönüşü olmayan şekilde zarar görebilirdi. Ya bir daha hiç yürüyemezsem diye geçirdim içimden. Ya bir daha hiç Jokhang’a gidemezsem?

Akdenizli adam hâlâ elinde kahvesi sakın sakın oturuyordu. Sırt çantalılar tabaklarına gömülmüş patates kızartmalarını mideye götürüyorlardı. Kimse beni kurtaracak gibi görünmüyordu.

Franc yol kenarına giderken yüzünde derin bir öfke vardı. Beni daha da yükseğe kaldırdı. Kolunu arkaya çekti. Beni sadece kafeden atmak değil, kendi bölgesinin aynı zamanda derhal dışına çıkaracak şekilde füze misali fırlatmak istiyordu.

Tam o sırada Jokhang’a giden iki keşiş oradan geçiyordu. Beni görünce ellerini kavuşturup başlarıyla selam verdiler.

Franc arkasında kim var diye dönüp baktı. Arkasında ne bir keşiş ne de kutsal birini göremeyince merakla keşişlere baktı.

Keşişlerden biri “Bu, Dalay Lama’nın kedisi,” diye açıkladı.

Arkadaşı “Çok güzel bir karma,” diye ekledi.

Onların arkalarından gelen bir grup rahip de başlarıyla selam verdiler.

Franc şaşırmış halde "Emin misiniz?" diye sordu.

Hepsi beraber "Hazret'in kedisi," dedi.

Franc birden üç yüz altmış derece değişti. Beni kucağına alıp koluna yatırdı ve daha dakikalar önce beni fırlatmaya hazırlanan elleriyle okşamaya başladı. İngilizce gazete ve dergilerin kafeye kozmopolit bir hava kattığı bölümü geçip tekrar Café Franc'a girdik. Büyük rafta *The Times* ve *The Wall Street Journal* arasında boşluk vardı. Franc, beni buraya sanki Ming hanedanlığına ait zarif bir porselen parçasıymışım gibi kibarca yerleştirdi.

Yanından geçen bir garsona "Sıcak süt. Biraz da bugünkü tavuktan doğrayın," diye emretti.

Daha sonra Marcel dişlerini göstererek geldi. Sahibi "Eğer bu küçük şeker şeye böyle bakarsan, bu akşam yemekte *Hint* köpeği yersin, ona göre," dedi işaret parmağını sallayarak.

Tavuk emredildiği gibi geldi; kokusu yanıltmamıştı. Yeni halimin getirdiği güvenle *Vanity Fair* ile *Vogue* dergileri arasında uygun bir boşluk bulduktan sonra gazeteliğin en alttaki rafından en yükseğine zıpladım. Orası Jokhang'ın Kar Aslanı'na daha uygun bir yerdi, buranın pastaneyi daha iyi gördüğünü söylemeye gerek yok herhalde.

Café Franc ancak Himalaya'da bulabileceğiniz, farklı

unsurların bir araya geldiği bir yerdi. Metropolün şıklığı Budizmin gizemi ile birleşiyordu. Gösterişli dergi bölümü, kahve makinesi ve şık masa düzeninin yanı sıra kafenin içinde tıpkı tapınaklarda olduğu gibi Buda heykelleri, geleneksel boyama tabloları olan *tangka*’lar ve tören nesneleri vardı. Bir duvarda Franc’ın altın varaklı siyah beyaz fotoğrafları asılıydı. Fotoğrafların birinde Franc, Dalay Lama’ya beyaz bir mendil uzatıyor, birinde Karmaapa tarafından kutsanıyor, diğerinde Richard Gere’in yanında duruyor, bir diğerinde ise Butan’daki Kaplanlar Yuvası Manastırı’nın girişinde duruyordu. Hoparlörlerden hipnoz edici Budist “Om Mani Padme Hum (Lotus içindeki mücevher)” matrası yayılırken müşteriler bu fotoğrafları inceleyebilirdi.

Ben de yeni bulduğum kartal yuvama kurulurken gelen gideni ilgiyle izledim. İki Amerikalı kız beni görüp de okşamaya başlayınca Franc onlara kaşlarını çattı. “Dalay Lama’nın kedisi,” diye mırıldandı.

Kızlar “Aman Tanrım,” diye bir çığlık attılar.

Franc usanmış bir halde omuz silkti. “Her zaman bu-
raya gelir.”

Kızlar yine “Aman Tanrım,” dediler tekrar. “Adı ne?”

Franc’ın kendine gelmesi bir iki saniyesini aldı. Kızlara “Rinpoche. Kıymetli anlamına gelir. Aslında sadece budist rahiplere verilen çok özel bir unvandır,” dedi.

“Aman tanrım! Onunla bir fotoğraf çekilebilir miyiz?”

Franc sert bir şekilde “Flaşsız ama. Kıymetli’nin rahatsız edilmemesi gerek,” dedi.

Dalay Lama'nın Kedisi

Gün böyle devam etti. Franc müşterilere faturalarını verirken başıyla benim varlığımı işaret ederek "Dalay Lama'nın kedisi," deyip durdu. "Bizim kızarmış tavuğumuza bayılır." Bazen de "Hazret için ona bakıyoruz. Gerçekten de ilahi bir yaratık gibi görünmüyor mu?" diyordu.

"Rinpoche, kıymetli anlamına geliyor," diye vurgulamayı da özellikle seviyordu.

Evde Dalay Lama'nın sevgisi ve çalışanlarının büyük şefkati ile bakılan Dalay Lama'nın Kedisi'ydim, ama nihayetinde bir kediydim. Café Franc'ta ise ünlü olmuştum! Evde öğle yemeği olarak üreticilerin yavru kedilerin dengeli beslenmesini sağladığını iddia ettiği bisküvilerden veriyorlardı. Café Franc'ta ise Franc'ın kısa bir süre sonra rahat etmem için ayarladığı minderin üstüne her gün Fransız usulü et sote, kırmızı şarapta pişirilmiş tavuk ve kuzu geliyordu. Kısa süre sonra, hava kötü olmadığı sürece Café Franc'a gitmeyi, Jokhang'daki bisküvilere tercih etmeye başladım.

Yemeklerin de ötesinde, Café Franc benim için hari-kulade bir eğlence yerine dönüştü. Kavrulmuş organik kahvenin kokusu, McLeod Ganj'a gelen, çok farklı diller konuşan ve büyüleyici çeşitlikte kıyafetler giyen, her yaştan, mizaçtan ve ten renginden ziyaretçinin üzerine sanki bir büyü serpiyordu. Kısacık yaşamımı sadece sarı

ve kırmızı renklerde giyinmiş kısık sesle konuşan rahipler arasında geçirdikten sonra Café Franc bana hayvanat bahçesine gitmek gibi gelmeye başlamıştı.

Fakat görünüşteki bütün farklılıklara rağmen turistlerin birçok yönden birbirine benzediğini anlamam uzun sürmedi. Özellikle bir şeyi merak ediyordum.

Bayan Trinci'nin mutfakta olmadığı günler yemek hazırlığı bitmek bilmezdi. Yemekler çoğunlukla sebze, balık ya da daha az sıklıkla et eklenmiş pilav ya da erişte olurdu. Dalay Lama'nın ve keşiş adaylarının süpürge boyunda kepçelerle karıştırdığı pirinç yemeklerinin ya da sebze yahnilerinin yapıldığı manastır mutfaklarında durum buydu. Ancak malzemeler basit olmasına rağmen yemeklerin çoğu çok eğlenceli geçerdi. Rahipler sessizlik içinde ve her yudumdan tat alarak, yavaş yavaş yemek yerd. Ara sıra bir baharatın tadı ya da pilavın kıvamından konu açarlardı. Yüzlerindeki ifadeye bakınca sanki bir keşiş yolculuğunda olduklarını düşünürdünüz: Acaba bugün yemeğin tadında nasıl bir değişiklik fark edeceklerdi?

Yolun hemen alt tarafındaki Café Franc'ta ise bambaşka bir dünya vardı. Dergi bölümünün en üst rafındaki yerimden, yani mutfak kapısının camından o dünyayı gayet rahat görebiliyordum. Şafaktan önce Nepalli iki kardeş olan Jigme ve Ngawang Dragpa, kruvasan çeşitleri, ayrıca bir de Fransız, İtalyan ve Türk usulü poğaça pişirirlerdi.

Kafe, kapılarını saat yedide açar açmaz Dragpa kar-

deşler, içinde haşlanmış patates, domuz pastırması, sosis, mantar, domates, kızarmış ekmek kadar yumurta (cırpılmış veya haşlanmış olarak ya da omlet şeklinde) olan kahvaltı servisine başlardı. Kahvaltıda farklı türden çay ve baristaların hazırladığı kahveler servis edilirdi. Müsli, mısır gevreği ve meyve suları ise zaten olmazsa olmazdı.

Saat 11'de kahvaltı, yerini öğle yemeğine bırakırdı. Bu öğle yemeğinin menüsü daha bile çeşitliydi. Ardından çok daha fazla çeşitli olan akşam yemeği gelirdi.

Farklı kıtalardan gelen malzemelerle bu kadar titizlikle hazırlanan böylesine çeşitli yemeği hayatımda görmemiştim. Café Franc'ın mutfağındaki baharat, sos, çeşniler ve tatlandırıcılarla kıyaslanınca Manastır'ın mutfağındaki baharat kavanozu çeşitliliği solda sıfır kalırdı.

Eğer tepedeki keşişler en basit yiyeceklerden böylesine zevk alabiliyorsa hiç kuşkusuz Café Franc'ın müşterilerine sunulan leziz yemekler hayal edilebilecek en içgıcıklayıcı, en pençe kıvırtan, bıyık titreten zevki vermiydi, değil mi?

Fakat öyle değildi.

İlk birkaç lokmadan sonra Café Franc'taki müşteriler genellikle yedikleri yemeğin ya da içtikleri kahvenin tadının farkına bile varmamaya başlardı. Karşılığında yüksek bir fiyat ödedikleri bütün o hazırlıklara rağmen, dikkatlerini konuştukları şeylere veriyor, arkadaşlarına ya da akrabalarına mesaj çekiyor yahut Franc'ın her gün postaneden aldığı yabancı gazetelerden birini okuyorlar-

dı. Bu müşteriler resmen önündeki güzelim yemekleri umursamıyorlardı.

Bu durum bana tuhaf geliyordu. Sanki *yemek yemeyi* bilmiyor gibiydiler.

Bu turistlerin çoğu odalarında çay ya da kahve makinesi bulunan otellerde kalıyordu. Bir fincan kahve içmek istiyorlarsa bunu neden otellerinde fazladan para vermeden yapmıyorlardı? Café Franc'ta kahve *içmemeye* neden üç dolar veriyorlardı ki?

Hazret'in iki yardımcısı sayesinde bunun sebebini anladım. Café Franc'ı ilk ziyaret ettiğim günün sabahında Chogyal, Tenzin ile oturuyordu. Yanlarına gitmiştim. Chogyal tam masasından kalkacakken kafamı kaldırdım. Chogyal, Tenzin'e "Farkındalığın bu tanımını beğendim işte," dedi. Bazı yazarlar Dalay Lama'ya önsöz yazması için kitaplarını gönderirlerdi. Chogyal bu kitaplardan birinden alıntı yapıyordu: " 'Farkındalık, peşin hüküm vermeden ve isteyerek şimdiki âna gösterilen dikkattir.' Ne kadar açık ve güzel, değil mi?"

Tenzin başını salladı.

Chogyal konuya devam etti: "Geçmişin ya da geleceğin düşüncelerine odaklanmadan ya da birtakım fantezilere kapılmadan," dedi.

Tenzin sandalyesine yaslanarak "Ben Sogyal Rinpoche'nin yaptığı daha basit tanımı seviyorum. Saf varoluş'u," dedi.

Chogyal "Hmm," diye mırıldandı. "Akli faaliyet ya da bir düşünce olmadan."

Dalay Lama'nın Kedisi

Tenzin "Aynen," diye onayladı. "Bütün rahatlamamanın kaynağı da bu zaten."

Café Franc'a bir sonraki gidişimde üzerinde çift katlı kaymak olan oldukça bol tütsülenmiş somon balığını iştahla yedikten sonra (tabii balığı biraz ağzımı şapırdatarak, tüm farkındalığımla yemiştım) magazin dergileri arasındaki köşeme kıvrılıp müşterileri izlemeye devam ettim.

Gelip gidenleri gözlemledikçe bir şeyden iyice emin olmaya başlamıştım: Onlarda eksik olan şey farkındalıktı. Dalay Lama'nın olduğu yerden biraz uzakta olmalarına, Tibet Budizmi konulu bir eğlence alanı olan Café Franc'ta oturmalarına rağmen bu eşsiz yerin ve ânın tadını çıkarmak yerine, kafalarını bulundukları ânın çok uzağında bir şeylerle meşgul ediyorlardı.

Jokhang ve Café Franc arasında mekik dokumaya başladıkça, tepedeki tapınakta mutluluğun nasıl arandığını da anlamaya başladım: cömertlik, soğukkanlılık, iyi bir kalplilik ve farkındalık gibi manevi yanlarını geliştirerek. Tepenin aşağısında ise mutluluk dışarıdaki şeylerde aranıyordu: restorandaki yemekte, heyecan verici tatillerde ve ışık hızındaki teknolojiye. Ama aslında insanların ikisine birden sahip olamaması için bir neden yoktu: Mesela biz kediler yemeğin lezzetine varabilmenin, hayal edilebilecek en büyük mutluluklardan biri olduğunu biliyoruz!

Bir gün Café Franc’a tuhaf bir çift geldi. İlk bakışta oldukça sıradan görünüyorlardı. İkisi de kot pantolon ve t-shirt giymiş orta yaşlı Amerikalı bir çift. Sabahın erken bir saatinde geldiler ve Franc yeni, siyah Emporio Armani pantolonuyla yanına gitti.

Her zamanki gibi “ Bu sabah nasılız bakalım?” diye sorarak başladı konuşmasına.

Franc onların kahve siparişlerini alırken adam Franc’ın bileğindeki renkli ipleri sordu. Franc cevap olarak, benim artık ezberlediğim cümlelerini sıralamaya başladı: “Bunlar kutsama bileklikleri. Özel kabul töreniniz yapılınca keşiş size bunlardan verir. Kırmızı olanlar Kalaçakra kabul töreninden, bana 2008’de Dalay Lama verdi. Mavi olanlar 2006’daki Boulder, 2008’deki San Francisco ve 2010’daki New York vajrayana kabul törenlerinden. Sarı olanları Melbourne, İskoçya ve Goa’da aldım.”

Adam “Çok ilginçmiş,” dedi.

Franc, yapmacık bir şekilde elini kalbinin üstüne götürerek “Dharma benim hayatımdır,” deyip başını benim olduğum tarafa çevirdi. “Küçük dostumuzu gördünüz mü? Dalay Lama’nın Kedisi. Buradan hiç çıkmaz. Hazret ile yakın bir karma bağı var.” Daha sonra günde en az on kez yaptığı gibi biraz daha eğilerek “Burada Tibet

Budizmi'nin kalbindeyiz. Tam merkezinde!" dedi.

Çiftin Franc hakkında tam ne düşündüğünü söylemek zordu. Fakat onları diğer müşterilerden ayıran şey kahveleri önlerine geldiğinde sohbetlerini kesip gerçekten kahvenin tadına bakmalarıydı. Sadece ilk yudumda değil ikinci, üçüncü ve sonraki yudumlarda da konuşmadılar. Jokhang'daki keşişler gibi kasti olarak şimdiki ana odaklanıyorlardı. Kahvelerinin tadını çıkarıyorlardı. Etraflarında olan bitenin farkındalardı. Yani saf varoluşu deneyimliyorlardı.

Bu yüzden yeniden konuşmaya başladıklarında onlara kulak kabarttım. Duyduklarım beni şaşırtmamalıydı. Adam farkındalık konusunda bir araştırmacıydı ve karısına *Harvard Gazette*'de çıkan bir makaleden bahsediyordu.

"Akıllı telefonları olan iki bin kişilik bir grup üzerinde bir deney yaptılar ve hafta boyunca düzensiz aralıklarla sorular gönderdiler. Sürekli aynı üç soruyu gönderdiler: *Ne yapıyorsunuz? Ne düşünüyorsunuz? Ne kadar mutlusunuz?* Sonuçlar, deneklerin zamanın yüzde kırk yedisinde ne yaptıkları üzerine düşünmediklerini gösterdi."

Karısı kaşlarını kaldırdı.

"Aslında bence bu sayı biraz düşük," dedi adam. "Zamanın yarısında insanlar ne yaptıklarına odaklanmıyorlar ki. Fakat asıl önemli nokta, bunun mutlulukla ilgisi. Ne yaptıklarının farkında olduklarında insanların daha mutlu olduklarını buldular."

Karısı "O zamanlarda dikkatlerini eğlendikleri şeyle-

re verdikleri için mi?" diye sordu.

Adam başıyla onayladı. "Kesinlikle. Sonuca göre ki-
şiyi *mutlu eden şey, yaptıkları şey* değil. Mesele, ne yap-
tığının farkında olup olmadığın. Önemli olan, şimdiki
anda ve mekanda olabilmek. Salt anlatıcı durumunda
olmamak..." dedi ve işaret parmağını şakağına koyarak
"Bu da yaptığından başka bir şeyi düşünmemek demek,"
diye devam etti.

Karısı "Budistlerin söylediği şey de buydu zaten," di-
yerek katıldı.

Kocası kafasını salladı. "Ancak bu tür kavramlar ak-
tarılırken bazen kayboluyor. Buradaki şef gibi Budizmi
rozet olarak yakasında taşıyanlar da var. Onlar için bu
sadece egolarını tatmin etmenin, kendilerini farklı ya da
özel biri gibi göstermenin bir yolu. Aslında yapılmak
istenen şey insanın içsel dönüşümü olmasına rağmen,
bu insanlar önemli olanın taktıkları o eşyalar olduğunu
sanıyor."

Birkaç hafta sonra, yemek sonrası kestirmemden tanı-
dık bir simayı karşımda görerek uyandım. Bunu hiç bek-
lemiyordum oysa. Tenzin, Café Franc'ın tam ortasında
durmuş bana bakıyordu.

Franc bana bakarak "Güzel ziyaretçimizi fark ettiniz
mi?" diye sordu.

Dalay Lama'nın Kedisi

Büyükelçi gibi çalışan Tenzin takım elbisesiyle hiçbir şey belli etmeden "Elbette. Çok tatlıymış," dedi.

"Dalay Lama'nın kedisi."

"Öyle mi?"

"Sürekli buraya gelir."

"Harikulade!" Tenzin çenemi okşamak için ellerini uzatınca parmaklarının her zamanki karbolik asit kokusunun yanında bir de güçlü bir Kouros kokusu burnuma geldi.

Franc, Dalay Lama'nın sağ koluna "Hazret ile çok yakın bir karma bağı var," dedi.

Tenzin, "Eminim öyledir," diye mırıldandı. Birazdan Franc'ın aklının ucundan geçmemiş bir soruyu sormaya hazırlanıyordu. "Kedi buraya geldiğinde Hazret'in evindekiler onu özlemiyorlar mı acaba?"

Franc hiç tereddüt etmeden, "Hiç sanmam," dedi. "Burada ona ne kadar iyi bakıldığını anlarlar zaten."

"Ne güzel bir mindermiş."

"Bir tek minder değil canım. Asıl en sevdiği, öğle yemekleri."

"Aç mı kalıyor?"

"Yemeyi seviyor. Verdiğimiz yemeklere de *bayılıyor*."

Tenzin "Acaba Jokhang'da ona yeterince yiyecek vermiyorlar mı?" diye sordu.

"Bence öyle değil. Rinpoche'nin, yani Kıymetli'nin ayrı bir damak zevki var."

Tenzin muzip bir yüz ifadesiyle “*Rinpoche* mi?” dedi.

“Adı bu.” Franc bunu o kadar çok söylemişti ki artık kendisi de inanmıştı. “Nedenini anladın, değil mi?”

Tenzin’in cevabı biraz karmaşık oldu: “Dharma bize *her şeyin* zihne bağlı olduğunu söyler.”

Birkaç gün sonra evde Tenzin yine yan odada Hazret’in karşısında oturuyordu. Çalışma gününün sonunda gerçekleştirilen bir nevi ritüeldi bu. Tenzin, gelişmelerden Hazret’i haberdar ederdi. Yeni demlenmiş yeşil çaylarını yudumlarırken ne yapılması gerektiğini tartışırlardı.

Ben her zamanki yerimde güneşin ufukta kayboluşunu izliyordum. Her zamanki gibi jeopolitikadan gizli Budizm felsefesine uzanan sohbetlerine kulak kabartmıyordum.

Tenzin, önündeki Birleşmiş Milletler dosyasını kapatarak “Efendim, daha önemli bir konuya gelecek olursak, DLHK’nın yeme bozukluğunun sebebini buldum,” dedi.

Cevap verirken Dalay Lama’nın gözünde bir ışık belirdi. Sandalyesinin arkasına yaslanırken, “Söyle bakalım, neymiş sebebi,” dedi.

“Görünüşe göre bizim Kar Aslanı’nın iştahı kesildiği falan yokmuş. Aksine, bizim tasarımcı Budist arkadaşımızın işlettiği kafeye kaçıyormuş.”

“Kafeye mi?”

Dalay Lama'nın Kedisi

Tenzin eliyle göstererek "Yolun aşağısında, önünde kırmızı sarı şemsiyeleri olan kafe hani," dedi.

Dalay Lama başını salladı. "Evet, orayı biliyorum." "İyi yemek yaptıklarını duyuyorum. Oraya temelli yerleşmemiş olmasına şaşırdım!"

"Anlaşılan o ki, kafenin sahibi aslında köpeklere düşkün."

"Öyle mi?"

"Bir köpeği var."

"Bir de bizim ufaklığı besliyor öyle mi?"

"Sizinle yaşadığını bildiği için ona saygı duyuyor."

Hazret gülümsedi.

"Bir de ona Rinpoche adını vermiş."

"*Rinpoche* mi?" Kahkahayı basan Dalay Lama için bu kadarı da fazlaydı.

İkisi de bana döndüklerinde "Evet. Pek de kedilere verilecek bir isim değilmiş."

Akşam meltemi açık pencereden Himalaya çamlarının kokusunu getirdi.

Hazret'in ifadesi düşünceliydi. "Eğer kafe sahibine köpekler ve kedilere daha ılımlı yaklaşmayı öğretebilirse belki de fena olmamıştır bu durum. İşte bu yüzden kedi kıymetlidir."

Dalay Lama sandalyesinden kalkıp beni okşamaya geldi. "Tenzin, biliyor musun bazen eğer masamda uzun süre çalışırsam bizim küçük Kar Aslanı gelip bacaklarıma sürtünüyor. Bazen," diyerek kıkırdadı. "Bazen yaptığım

işı bırakmam için topuklarımı bile ısıırıyor. Onu kaldırıp merhaba dememi ve birlikte, sadece birlikte biraz zaman geçirmek istiyor.”

Dalay Lama “Benim için o, bu anda olduğumuzun en güzel hatırlatıcısı. Bundan daha kıymetli ne olabilir ki? Sanıyorum o benim de *Kıymetli*’m,” dedi o sonsuz sevgisi ile bakarak.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Dalay Lama'nın odasından çıkıp yardımcılarının odasına gittiğimde hüzünlü ve çok iyi şeyler vaatmeyen bir gündü. Ne Tenzin ne de Chogyal masasındaydı, ama oda kendi haline bırakılmış da değildi.

Isıtıcının yanında bir sepet içinde Lhasa Apso türü bir köpek yatıyordu.

Köpek cinslerini pek bilmeyenler için söyleyeyim, Lhasa Apsolar, eskiden Tibet manastırlarının korunmasına yardım etmiş küçük, uzun saçlı köpeklerdir. Bu cins köpeklerin, Tibetlilerin gönlündeki yeri apayrıdır. Bazen pencere pervazından ziyaretçilerin Lhasa Apso cins köpekleri ile tapınağın etrafını dolaşmalarını seyrederim. Daha üstün bir yeniden doğuş getireceğine inanılan bir ritüeldir bu. Ancak bu köpeklerden birini kendi çöplüğümün etrafında görmek pek de güzel bir sürpriz olmadı benim için.

Ben odaya girdiğimde sepetinde uyuyan köpek, önce burnunu kaldırıp havayı kokladı. Güvende olduğuna karar verdiğiinden olacak, ardından tüylü başını sepete gömdü. Ben ise onun varlığını görmezden gelerek yanından geçip gittim ve önce Chogyal'ın masasına, oradan da ahşap dosya dolabının üstündeki gözetleme yerime atladım.

Dakikalar sonra Chogyal geldi. Eğilerek küçük köpeği okşadı ve her zaman bana özel olduğunu düşündüğüm o şefkatli ses tonuyla konuştu. Tüylerim ürpermişti, bu ihanet daha da derinleşmişti. Chogyal hayvanı okşayarak ve severek hayli zaman geçirdi. Sanki benim orada olduğumun farkında değil gibiydi. Ona iyi görüldüğünü, tatlı bir yaradılıшта olduğunu ve özel ilgi göstereceğini göstermiş oluyordu. Gerçi çok da sıkı bir köpekti bu. Zamanında aynı şeyleri benim kulağıma da fısıldıyordu ve ben bunların samimi olduğunu, hissederek söylendiğini düşünüyordum. Chogyal'ın bu sözleri o donuk gözlü, cansız saçlı, her şeye burnunu sokan hayvana söylediğini duyunca, bu iltifatların bana özel olmadığını, Chogyal'ın bunları dört ayağı ve tüylü yüzü olan herhangi bir canlıya söyleyebileceğini fark ettim.

Demek bizim ilişkimiz buraya kadarmış!

Chogyal masasındaki yerine geçip bilgisayarında yazı yazmaya başladı. Hemen ötesinde kıvrıldığımı ve her şeyi gördüğümü fark etmemişti. Yirmi dakika sonra gelen Tenzin de, masasına oturmadan önce köpeğe adıyla seslenip ona ilgi gösterdi. Adını Kyi Kyi koymuşlardı ve

“i” harfini uzun bir şekilde söylüyorlardı.

Sanki sıradışı hiçbir şey olmamış gibi orada oturup e-maillerini okuyup yanıtlamalarına inanamıyordum! Dalay Lama'nın çevirmeni, koltuğunun altında henüz bitirilmiş bir el yazması eserle çıkagelince işler iyice çığrından çıktı. Lobsang ince, uzun ve gençti. Sanki her bir hücresinden sakinlik akıyordu. Onun da kıymetlisi olduğumu düşünüyordum ama o da benim yüzüme bile bakmadan yeni misafiri sevmeye başladı.

“Peki bizim küçük Kar Aslanımız nasıl bugün?” Tam parmağını sert dişlerimin arasına alacakken çenemi okşamaya başladı.

Chogyal, sanki benim de onun kadar memnun olmam gerekiyormuş gibi her zamanki gülümsemesiyle bana bakarak “Özel misafirimizle tanıştığını biliyordum,” dedi.

Tenzin “*Onun* için de özel misafir olmak zorunda değil,” dedi. Doğrudan bana dönerek “Umarım, kalbinde Kyi Kyi için de yer bulabilirsin,” diye ekledi.

Huzursuzluktan gözlerimin ferî kaçmıştı. Lobsang'ın elini bırakıp önce masaya, oradan da yere atladım, kulaklarımı arkaya doğru gerip dışarı çıktım. Dalay Lama'nın üç yardımcısı da çıktığını fark etmedi bile.

Öğle yemeği vaktinde Chogyal'ın, köpeği yürüyüşe çıkardığını fark ettim. Tapınağın etrafını dolanırken köpek uysal bir şekilde onun yanında yürüyordu. Tapınağa gelip giden Tibetliler onların yanlarından geçerken köpeği okşayıp sevmek için duruyorlardı.

Chogyal her zamanki saatte bana yiyecek verdi. Ancak köpeğin önüne koyulmuş bol yemekle benim her zamanki mütevazı yemeğim mukayese götürmüyordu. Tabii bir de Chogyal'ın yemeğini yalayıp yutan köpeği izledikten sonra cesaretlendirici bir şekilde okşaması vardı. Bense kendi halime bırakılmıştım.

Koridorda Hazret'e denk geldiğimizde o da eğilip köpeği selamladı. "Demek Kyi Kyi bu?" dedi ve köpeği benim rahatsız olacağım bir sıcaklıkla okşadı. "Ne güzel tüyler bunlar böyle! Yakışıklı seni!"

Bu durumu o kadar büyük olay haline getirmişlerdi ki, gören de daha önce hiç Lhasa Apso görmemişler sanırdı! Bütün bu çene çalmalara rağmen sorularımın hiçbirini yanıtlanmamıştı. Mesela, köpek burada ne yapıyordu? Ne kadar kalacaktı?

Dalay Lama'nın onu burada sürekli tutmayacağını umuyordum. Bu ilişkide üçümüze yer yoktu!

Ancak bir sonraki gün dışarı çıktığımda Kyi Kyi yine sepetindeydi.

Ondan sonraki gün de.

Bu yüzden ağır top bir misafirin o hafta ziyaretimize gelmesi hoş bir kafa dağınıklığı oldu.

Büyük siyah bir Range Rover, ağır ağır Jokhang'a çıkan tepeyi tırmanırken, McLeod Ganj'daki herkes önemli bi-

rinin geldiğini biliyordu. Hem oradaki halk hem de turistler kasabaya sanki başka bir gezegenden gelmiş gibi duran bu parlak, pahalı ve geniş araca bakıyordu. Karanlık camlarının arkasındaki kimdi acaba? Nasıl biri bu kadar aşırı güvenlik önlemleri altında seyahat etmek zorunda olur ki?

Sorulmasına ihtiyaç olmayan bir soru ise ziyaretçinin kimi görmeye geldiğiydi. Elbette Range Rover'ın istikameti, Rinpoche'nin, Bodhikediva'nın, Jokhang'ın Kar Aslanı'nın, Yaşayan En Güzel Canlı'nın ve onun insan dostunun eviydi.

Ziyaretçi, Hazret'in odasına adımını atar atmaz onu tanımıştım. Nihayetinde kendisi dünyadaki en ünlü ve eski kişisel gelişim gurusuydu. Milyonlarca kitapta ve DVD'de fotoğrafı vardı. Şehirlerin en geniş meydanlarında büyük kalabalıklara konuşarak dünyadaki pek çok başkent gezmişti. Hollywood tayfası arasında destekçileri vardı. ABD başkanları ile tanışmıştı ve bütün önde gelen televizyon talk showlarına çıkıp duruyordu.

Derin sağduyum onun kim olduğunu size söylemekten beni alıkoyuyor. Özellikle de geniş bir dinleyici kalabalığı için önceden söylemeyi düşünmediği fevri itiraflarını göz önünde bulundurursak. Kapıdan girdiği ilk andan itibaren odada ağırlığını hissettiriyordu. Sanki sırf orada oluşu bile gözlerinizi ondan alamamanıza yetiyordu.

Elbette Dalay Lama da varlığını son derece güçlü bir şekilde hissettiren biriydi ama o daha farklıydı. Karşı-

nızda Hazret olunca sanki daha çok iyilikle karşılaşmış gibi oluyordunuz. Onunla ilk karşılaştığınız andan itibaren bütün normal düşüncelerinizin ve endişelerinizin önemsiz geldiği bir varoluş içine gömülürsünüz. Tuhaf bir biçimde sizin esas doğanızın sonsuz sevgi olduğunu *hatırlarsınız*. Dalay Lama ileyken böyle olur. Ne kadar güzel!

Misafirimiz –diyelim adı Jack olsun– odaya girdi, âdet olduğu üzere Hazret’e bir mendil verdi ve hemen misafirler için ayrılmış olan berjer koltuğa oturdu. Bütün bunlar birçok misafirin yaptığı şeylerdi, ancak Jack’ın bunları yapış biçimi her şeyi çok daha önemli gösteriyordu. Sanki onun ağzından çıkan her bir kelimenin, her bir hareketinin ayrı bir önemi vardı. Sohbetleri hal hatır sorarak başladı ve sonrasında Jack, Hazret’e son kitabının bir kopyasını verdi. Bir yıl önce yaptığı dünya turundan bahsettikçe Dalay Lama büyüleniyordu. Kısa bir süre önce yer aldığı bir filmi anlatırken Jack’ın ekranda ne kadar karizmatik olabileceğini tahayyül etmek hiç de zor değildi.

Fakat on dakika sonra bir sessizlik oldu. Hazret rahat ama dikkatli biçimde yüzünde bir gülümseme ile sandalyesinde oturuyordu. Jack bütün o kendine güven duygusuna rağmen buraya geliş nedenini söyleyemiyordu. Sonunda yeniden konuşmaya başladı. O konuşurken olağandışı bir şey vuku buldu.

“Efendim, bilirsiniz, belki ben yirmi yıldan fazladır yaşam koçu olarak çalışıyorum. Dünyanın farklı yerle-

rindeki birçok insana tutkularını bulmaları, hayallerini gerçekleştirmeleri ve başarılı, mutlu bir hayat yaşamaları konusunda yardımcı oldum.” Bütün bunları zorlanmadan söylemişti ama konuşurken sanki bir şeyler değişiyordu. Bunun ne olduğunu anlamakta çok zorlandım.

Jack devam etti: “İnsanlara sadece maddi olarak değil, hayatlarında her açıdan başarıyı yakalamaları için yardım ettim. Kendi eşsiz yeteneklerini ve liyakatlerini geliştirmeleri konusunda onları teşvik ettim. Başarılı ilişkiler kurmalarını telkin ettim.”

Her cümle ile gücünü biraz daha kaybediyordu. Neredeyse fiziksel olarak sandalyesine çökecekti.

“Amerika’daki, belki de dünyadaki en büyük kişisel gelişim şirketini kurdum,” dedi bir başarısızlığı itiraf ediyormuşçasına. “Bu süreçte çok başarılı ve zengin oldum.”

En etkilisi bu son cümleydi. Ulaşmaya çalıştığı her şeyi başardığını anlatırken bunların kendisini nasıl da fakirleştirdiğini itiraf ediyor gibiydi. Öne eğildi. Dirseklerini dizlerine koyup omuzlarını sıktı. Umudunu yitirmiş görünüyordu. Hazret’e baktığında yüzünde yalvaran bir ifade vardı.

“Ama tüm bunlar hiçbir işime yaramadı.”

Hazret ona sempati ile yaklaştı.

“Son dünya turumuzda bir gecede çeyrek milyon dolar kazanıyordum. Bütün Amerika’da en büyük kapalı alanları hınca hınç doldurduk. Ancak ben kendimi hiç bu kadar sığ hissetmemiştim. İnsanları sağlıklı, başarılı

ve iyi ilişkilere sahip olmaya teşvik etmek birden çok manasız geldi. Bir zamanlar belki benim rüyamdı bu ama artık değil.

Eve döndüğümde aileme ara vermem gerektiğini söyledim. İşe gitmemeye başladım. Sakal bıraktım. Evde kitap okuyarak ve bahçe ile ilgilenerek zaman geçirdim. Bu durum karım Bree'yi rahatsız etti. Hafta sonlarını ünlüler ile geçirip parti verdiği ve magazin sayfalarında çıktığı hayatına geri dönmek istiyordu. Önceleri benim orta yaş bunalımına girdiğimi düşündü. Sonra ise her şey iyice kötüleşti. İlişkimiz giderek zayıfladı ve nihayet boşanmak istediğini söyledi. Üç ay önce. Şimdi ise karmakarışığım ve ne yapacağımı bilmiyorum.

En kötüsü de ne biliyor musunuz? Kötü hissettiğim için kötü hissediyorum. Diğer herkes benim rüya gibi bir hayatım olduğunu düşünüyor. Hayatımın beni son derece memnun ettiğini düşünüyorlar. Onları böyle düşünmeye ben ittim, çünkü ben de bunun gerçek olduğunu düşünüyordum. Ama yanılmışım. Doğru değilmiş. Hiçbir zaman doğru olmamış."

Hükmeden otoriter kişi kaybolmuş, karizması buharlaşmış ve ardında bu üzgün, ezilip büzülen adamı bırakmıştı. Jack için üzülmemek elde değildi. Yansıttığı kişilik ile kelimelere döktüğü adam arasında bir uçurum vardı. Dışarıdan bakıldığında serveti, ünü ve bilge konumu diğer birçok kişiye göre hayatın sorunlarıyla daha iyi baş etmesini sağlayacakmış gibi görünebilirdi. Oysa hiç öyle değildi.

Hazret sandalyesinde öne doğru eğildi. "Deneyimlediğin şeyin bu kadar acı verici olmasına çok üzüldüm. Lakin bu duruma farklı bir açıdan bakabilirsin. Şu anki durumun sonradan senin için çok önemli olabilir. Belki de ileride bu durumu başına gelmiş en iyi şey olarak göreceksin. Maddi dünyadan tatmin olmamak, nasıl denir, ruhani gelişim için elzem bir şey."

Şimdi içindeki üzüntünün kendisine yararlı bir şey olarak dönebileceği düşüncesi Jack'i şaşırtmıştı. Ama bakış açısı onu aynı zamanda huzursuz da etmişti. "Zenginliğin yanlış olduğunu söylemiyorsunuz, değil mi?" diye sordu.

Hazret "Hayır, zenginlik bir güç, bir enerji biçimidir. İyi niyetler için kullanıldığında yararlı hale gelir. Fakat sizin de gördüğünüz gibi mutluluk için yeterli değil. Benim tanıdığım en mutlu insanların bir kısmının o kadar az paraları var ki," dedi.

Jack eskiden önemsedığı bir başka konuyu açmıştı: "Peki ya eşsiz yeteneklerimizi gerçekleştirme konusu? Bunun da mı mutluluk kaynağı olmadığını söyleyeceksiniz?" dedi.

Dalay Lama gülümsedi. "Hepimizin belli önyargıları vardır. Özellikle bazı önyargılarımız çok güçlü olur. Bu yetenekleri geliştirmek çok işe yarayabilir. Ama para konusunda da olduğu gibi mühim olan yeteneklerin kendisi değil, onları nasıl kullandığımızdır."

Jack artık eski düşüncelerinin en dibinde kalanları da kazıyordu. Şüphecililiğini göstererek "Aşk ve sevgi peki?" dedi.

“Uzun bir süre karınla mutlu bir ilişkin vardı, değil mi?”

“On sekiz yıl.”

Hazret avuçlarını ters çevirerek “Ama sonra değişti. Geçicilik. Her şey, bilhassa da ilişkiler geçicidir. Bunlar elbette en iyi mutluluk kaynakları değiller,” dedi.

“ ‘En iyi mutluluk kaynağı’ derken neyi kastediyorsunuz?”

Hazret “Güvenilebilecek bir mutluluk kaynağı yani. Her zaman işe yarayan bir kaynak. Suyu ısıtınca her zaman için buhar çıkar. Isıyı kimin verdiğinden, daha önce ne kadar sıklıkla ısı verildiğinden ve dünyada nerede verildiğinden bağımsız olarak sonuç hep buhar dır. Para, mevki ve ilişkilere baktığımızda ise,” dedi gülümseyerek “bunların mutluluğun hakiki kaynakları olmadığını görürüz.”

Dalay Lama’nın az önce söylediklerinin mantıklılığı Jack’in yaşadığı deneyimi doğruluyordu. Dalay Lama’nın bunları söyleyişindeki basitlik ve netlik misafirimizi şaşırtmıştı. “Onca yıl Kişisel Gelişim kutsal kitabını hatmettiğimi düşünürdüm, o kadar yanlış okumuşum ki.”

Hazret “Kendine bu kadar yüklenme. Eğer insanların başkalarına olduğu kadar kendilerine de yararlı hayatlar sürdürmelerini sağladıysan bu iyi bir şey. Tehlike, kişisel gelişimin bizi daha fazla kendimizi sevmemize, kendimize aşık olmamıza sebep olabilecek olmasıdır. Bütün bunlar da mutluluğun hakiki nedenleri değildir,

tam aksine mutsuzluk getirirler.” dedi.

Jack bir an bütün bunları düşünüp “Mutluluğun hakiki kaynakları. Bunları kendimiz mi keşfetmeliyiz, yoksa genel geçer mutluluk ilkeleri mi var? Maddi dünyaya sırtımızı mı çevirmeliyiz?” diye sordu.

Dalay Lama gülümsedi. “Hayır, hayır, keşif olmak da en iyi mutluluk kaynağı değil,” deyip daha ciddi bir ifade takınarak “Mutluluğu beslemenin kendimize ait yöntemlerini bulmamız gerek, ama genel ilkeler de var. Mutluluğun gerçek iki kaynağı: öncelikle Budistlerin aşk olarak tanımladığı şey, yani başkalarını mutlu etme isteği. İkinci olarak bizim şefkat olarak tanımladığımız, başkalarını memnuniyetsizlikten ya da acıdan kurtarma isteği,” diye sözlerini sürdürdü.

“Gördüğün gibi, temel fark düşüncelerimizin merkezine kendimizi değil diğerlerini koymak. Bu, nasıl denir, bir paradoks. Başkalarının mutluluğuna daha çok kafa yordukça daha mutlu oluyoruz. Bundan ilk yarar sağlayan, kişinin kendisi oluyor. Ben buna bilge bencillik diyorum.”

Jack “İlginç bir felsefe,” diye mırıldandı. “Bilge bencillik.”

“Bu ilkelerin bizim için de geçerli olup olmadığını görmek için onları test etmeliyiz,” dedi Hazret. “Örneğin, çok mutlu olduğun anları düşün. Belki de düşüncelerinin bir başkasına odaklandığını fark edeceksin. Daha sonra karşılaştır. En mutsuz, üzgün olduğun zamanları düşün. O zaman kimi düşünüyordun?”

Misafir bunu düşünürken Hazret devam etti: “Bu konuda bilimsel çalışmalar çarpıcı sonuçlar veriyor. Meditasyon yapan insanlar farklı konular üzerine düşünürken MRI taramaları yapıldı. Meditasyon yapanların beyinlerinin tamamıyla sakin ve dinlenmiş haldeyken en fazla mutluluğa sahip olmasını bekleriz. Ama, beynin olumlu düşüncelerden sorumlu kısmı olan alın korteksi insanlar başkalarını düşünürken aktif. Bu yüzden ne kadar çok “başkalarını merkeze alırsak” o kadar mutlu oluyoruz.”

Jack kafasını sallıyordu. “Kişisel Gelişim bizi bu noktaya kadar taşıdı. Bu durum bir Öteki Gelişim olmalı.”

Dalay Lama gülümserken ellerini birbirine kavuşturdu ve “Kesinlikle,” dedi.

Jack bir süre bir şey söylemedi ve sonra “Şimdi bu deneyimden nasıl yararlı bir şeyin ortaya çıkacağını anlamaya başlıyorum,” dedi.

Hazret “Sana yararı dokunabilecek bir hikaye, bir kıssa var,” dedi. “Bir adam evine gelir ve kapısının önüne büyük miktarda koyun gübresi yığıldığını görür. Adam gübre sipariş etmemiştir. Gübreyi istemez. Ama gübre oradadır ve tek seçeneği gübre ile ne yapmaya karar vermesi gerektiğidir. Adam ya gübreyi ceplerine doldurup etraftakilere olan biteni anlatarak dert yanacaktır. Ama bunu yaparsa insanlar bir süre sonra ondan uzaklaşacaktır. Gübreyi bahçesine serpmesi *daha* yararlı olacaktır.”

“Sorunlarla başa çıkarken hepimizin böyle bir karar

Dalay Lama'nın Kedisi

vermesi gerekir. Kimse sorun yaşamak istemez. Ama en önemli nokta onları nasıl ele aldığımızdır. Eğer bilgeysen, en büyük sorunlar bizi en derin kavrayışlara götürür.”

O günün ilerleyen saatlerinde yardımcılarının odasında her zamanki yerimdeydim. Sabah Jack'in yaptığı ziyareti hatırlayınca, hâlâ kapıdan ilk adımını attığında odayı nasıl bir güçle doldurduğuna şaşıyordum. Gerçek hislerini Dalay Lama'ya anlatırken nasıl da farklı görünmeye başlamıştı gözümde. Görünüş ve gerçeklik arasında daha büyük bir fark olamazdı. Bir de Hazret'in hayattaki sorunlarla nasıl başa çıkılması gerektiğine dair tavsiyelerine kafa yoruyordum. Kimse sorun yaşamak istemez ama onlarla nasıl başa çıktığımız geleceğimizi, mutluluğumuzu ya da mutsuzluğumuzu belirler.

Akşam olmak üzereyken Dalay Lama'nın şoförü ofise geldi. Son ziyaretinden bu yana bir haftadan fazla olmuştu. Gelir gelmez de sepetinde kıvrılıp yatan Lhasa Apso'yu fark etti.

Artık işten çıkmak üzere masasını toplamaya başlayan Chogyal'a “Bu kim?” diye sordu.

“Bir ev buluncaya kadar bakacağımız bir misafir.”

Şoför köpeği okşamak için eğildi ve esprili bir şekilde “Bir başka Tibet mültecisi demek?” dedi.

Chogyal “Bir bakıma öyle. Dharamsala'daki kuzeni-

min komşularının köpeğiymiş. Sadece birkaç haftadır onlardaymış ama sürekli kısık kısık havlamaya başlamış. Sonra, köpeğin havlamaları dışarıdan duyulmaya başlamış. Bunu duyan kuzenim eve gidip kapıyı çalmış. Kapıyı açan olmamış ama havlama durmuş. Sonraki gece yine aynı şey olmuş. Kuzenim ne olduğunu merak etmiş. Görünüşe göre komşuları hayvana iyi bakmıyormuş,” dedi.

Şoför kafasını salladı.

“İki gün sonra kuzenim bir başka komşuya köpekten bahsetmiş. O da köpeğin sahiplerinin önceki haftasonu taşındıklarını söylemiş. Her şeyi alıp gitmişler.”

“Yavruyu öylece bırakmışlar mı yani?” diye sordu şoför.

Chogyal kafasını salladı. “Kuzenim derhal eve gitmiş. Kyi Kyi yarı ölü halde mutfakta ağır bir zincirin ucuna bağlı yatıyormuş. Çok acıklı bir durum. Hayvanın ne suyu ne de yiyeceği varmış. Köpeği hemen eve alıp biraz su, sonra biraz yiyecek vermeye çalışmış. Fakat kuzenim bekar, eve nadir uğrayan biri olduğundan köpeğe bakamazdı. Bu nedenle,” deyip omuz silktikten sonra “gidecek başka yeri olmayınca bize geldi işte,” dedi Chogyal.

Kyi Kyi’nin hikayesini ilk kez duyuyordum ve sevgili okuyucum, hiç de etkilenmemiş gibi yapamayacağım. Buraya ilk gelişinde onu nasıl kıskandığımı hatırladım. Chogyal’ın gösterdiği şefkat yüzünden ona nasıl da kızmıştım. Ayrıca köpeğin ne kadar da durgun olduğunu

ve tüylerinin kötü halini hatırladım. Eğer hikayesini bilseydim ona daha iyi davranırdım.

Hazret'in şoförü "Hayvan barınağı açmış gibisiniz," diye yorumda bulundu. "Farecik Meraklısı, yeni yetimi nasıl karşıladı?"

Bıyıklarım sinirden titredi. Hazret'in şoförü her zaman için bana biraz sert görünmüştü. Hem neden ısrarla benden bu berbat adı kullanarak bahsediyordu ki?

Chogyal her zamanki ılımlı yorumlarından birini yaparken bana bakıp "Bence hâlâ karar aşamasında," dedi.

"Karar mı?" Şoför dolaba doğru yürüdü, üzerime eğilip sırtımı sıvazladı. "O zaman akıllı bir kedi bu. Birçoğumuz diğerlerini sadece görünüşe göre değerlendiriyoruz."

Chogyal, ataşe dosyasını kapatarak "Hepimizin bildiği gibi görünüş aldatıcı olabilir," dedi.

Sonraki sabah yardımcıların odasını ziyaret edip Kyi Kyi'yi görünce tamamıyla görmezden gelmek yerine yanına yaklaşıp, biraz çekinerek de olsa onu kokladım. Kyi Kyi kafasını kaldırıp beni iyice süzmeden önce aynı şekilde karşılık verdi. Bu iletişim sayesinde bir çeşit uzlaşmaya varmış olduk.

Ancak sepetinin içine girip yüzümü yalamasına izin vermedim.

Ben böyle bir kedi değilim. Bu da öyle bir kitap de-

ğil. Artık Kyi Kyi'yi kıskanmıyordum. Chogyal istediği kadar onunla ilgilenip onu besleyebilir, ona sevgi dolu sözler söyleyebilirdi. Bu beni artık rahatsız etmezdi. Görüntünün ardında başka bir gerçek yattığını biliyordum. Fark ettiğim kadarıyla en güçlü ilk izlenimler bile çok farklı bir gerçeği maskeleyebilirdi.

Üstelik kıskançlık hissetmeyince çok daha fazla mutlu olduğumu fark ettim. Kıskançlık ve kırgınlık çaba gerektiren duygulardı. Bu duygular benim iç huzurumu bozuyordu. Benim açımdan mutsuzluk verici ve makul olmayan duygular yüzünden kendimi yiyip bitirmenin anlamı yoktu.

Altı aydan az bir süre sonra, Jack'ten Öteki Gelişim Enstitüsü antetli, süslü bir mektup geldi. Jokhang'a yaptığı ziyaretten sonra Jack Kişisel Gelişim şirketini bir meslektaşına devretmiş ve Öteki Gelişim üzerine bir kuruluş açmış. Kuruluşun amacı, insanları zamanlarını, paralarını ve sosyal ağlarını değerli kaynaklar için kullanmaya teşvik etmek. Jack'in ilk içgüdüğü bu değerli kaynakları belirlemek olmuş. Ama Öteki Gelişim'in de felsefesine uyacak şekilde, insanların desteklemek istedikleri kuruluşları kendilerinin seçmesine karar vermiş.

Birkaç ay içinde on binden fazla insan destekçi olarak kayıt olmuş ve dünya çapındaki çeşitli yardım dernekleri için üç milyon doların üzerinde yardım toplanmış. Jack,

kabaran destek dalgasının hem heyecan verdiğini hem mütevizılaştırdığını hem de hayata daha olumlu bakmayı sağladığını söylüyordu. Hayatında hiç bu kadar mutlu ve tatmin olmuş hissetmemişti.

Hazret, yıl sonuna doğru yapılacak olan açılış konferansına katılmayı düşünür müydü? Belki mutluluğun hakiki kaynakları üzerine de konuşmak isterdi?

Tenzin, Jack'in mektubunu Chogyal'a okurken sesinde tuhaf bir duygu vardı. "Burada yirmi yıldan fazladır çalışmama rağmen hâlâ şaşırabiliyorum. İnsanlar diğerlerinin iyiliğine izin verdiklerinde, sonuçlar çok..."

Chogyal "Tahmin edilemez mi oluyor?" diye tamamladı cümleyi.

"Evet, aynen öyle."

BEŞİNCİ BÖLÜM

Dünyaca tanınan bir ünlünün tanınmayan yardımcısı olarak yaşamak kolay mıdır? Bazı insanlar çok ünlü kişilerin tanınmayan yardımcılarının, göz ardı edildiklerini ve önemsenmediklerini düşündüklerine inanır. Onları göz kamaştıran horozların yanına konmuş soluk renkli tavuklara benzetirler. Horoz parlak tüyleriyle ve seher vaktindeki harikulade sesiyle bütün ilgiyi üzerine çekerek, tavuğun arada bir sahne ışıkları altında olma arzusu anlaşılır bir şey değil midir?

Özellikle bu tavuk örneğinde, yanıt hayırdır.

Jokhang'daki küçük dünyamda tanınabileceğim kadar tanınıyorum zaten. Café Franc'ta oranın *kıymetlisi* olarak saygı görüyorum! Hazret, sık sık televizyona çıktığı yetmiyormuş gibi bir de sürekli fotoğrafının çekilmesine ve sabah, öğle ve akşam kendisine doğrultulmuş mikrofonlara müsemma göstermek zorunda. Gazetecilerin

sürekli kendisine sorduğu Budizm'in temel ilkelerini açıklamak zorunda. Bu durum tıpkı bir uygulamalı fizik profesörüne sürekli olarak çarpım tablosunun sorulmasına benziyor. Dalay Lama bütün bunları gerçek bir samimiyet ve mizah ile yapıyor. Sadece kendini değil, aynı zamanda Budizm öğretilerini (en ünlüsü de kusursuz bir sabır göstermektir) de insanlara tanıtıyor.

Ünlü olmak istememek konusunda bu kadar kesin konuşmamın nedeni, az kalsın ciddi ciddi medyanın ilgisini çekecek olmamdı. Bu sizi şaşırtabilir. Neden *Vanity Fair* dergisinde ünlü Patrick Demarchelier'nin çektiği fotoğraflarda Dalay Lama'nın kedisine rastlamadığınızı merak ediyor olabilirsiniz. Ya da ihtişamlı Himalaya odamı göstermek üzere *Hello!* dergisini davet edip, bıyıklarımı temizlerken ya da prova edilmiş bir umur-samazlıkla uzun gri botlarıma sarılırken fotoğraf çektirmediğimi. Bana gösterilen medya ilgisinin kuşe kağıtlı magazin dergilerinden gelmediğini söylemek maalesef canımı yakıyor. Hiç fotoğrafım çekilmedi mi? Hayır, çekildi. Ünlü sayfalarına çıkmadım mı? Maalesef hayır.

Hazret, normalden bir saat önce bitirdiği meditasyonundan kalkıp dışarı çıkmaya hazırlandığı bir bahar sabahında başladı her şey. Rutinini değiştirmesi görülmemiş şey değildi. Sürekli birtakım seyahatler ya da katılınacak törenler onu bekliyor olurdu. Ancak o sabah, yardımcıları erkenden işe başlamalarına rağmen şoför görünürde yoktu. Hazret, herhalde çok da uzağa gitmeyecek diye düşündüm. Avlunun karşısından gelen dua seslerini duyunca Hazret'in tapınaktaki sabah

ibadetlerine katılmayacağını da fark ettim. Protokol sorumlusu güvenliği, park yerini ve diğer düzenlemeleri kontrol ederken ziyaretçi beklediğimiz anlaşıldı. Kimdi ki bu ziyaretçiler?

Arabalar gelmeye, çeşitli uluslararası medya kuruluşlarının gazetecilerini ve televizyon çalışanlarını bırakmaya başladı. Gelen arabalar, yakındaki ormanlık alana giden yola yönlendirildi. Daha sonra Hazret'in ziyaretçisini taşıyan aracın yaklaştığı haberi geldi. Hazret, arkasında Tenzin ve Chogyal, en arkada da tasmaıyla Kyi Kyi olacak şekilde merdivenlerden indi. Meraktan ben de peşlerine takıldım.

Arkadan onları takip ederken ziyaretçi hakkında ufak tefek şeyler duyuyordum: "Özgür Tibet Kampanyası"; "Britanya Krallığı'nın Emri". Ziyaretçinin hayırseverliğinden bahsediliyordu. Bir de zamanını Londra ve İskoçya'daki evleri arasında mekik dokuyarak geçirdiği ve gösteriştten uzak bir hayat tarzı olduğuna değinilmişti.

Misafiri gelince Dalay Lama dışarı çıktı. Omuzlarına kadar uzanan sarı saçları ve capcanlı çehresi ile zarif bir kadındı. Hazret'in birçok ziyaretçisinin yaptığı gibi aşırıya kaçmamış ya da resmi giyinmemişti. Kadın, mumlu bir ceket, bej renk bluz ve kahverengi dağcı botu giymişti.

Sevgili okuyucum, şimdiye kadar beni Hazret'in ziyaretçilerinin kimliklerini ifşa etmeyeceğimi bilecek kadar tanıdın. Bu ziyaretçinin, çeşitli televizyon kanallarına ve tiyatro sahnelerine çıkan ve birçok iyilik yapan o harikulate İngiliz aktris olduğunu söyleyelim.

Geleneksel selamlaşmadan sonra Dalay Lama ve ziyaretçisi ormana yürümeye başladı. Hazret'in ve ziyaretçisinin ayak izlerini takip ediyordum. Benim arkamdan da grubun geri kalanı aramızda belli bir mesafeyi koruyarak geliyordu.

Aktris "Bizim davamıza verdiğiniz destek için size minnettarım," dedi.

Dalay Lama "Ormanların yok edilmesi hepimizi ilgilendiren bir konu," diye yanıt verdi. "Yardım edebildiğime sevindim."

İngiliz hanım, karbondioksitin oksijene dönüştürülmesi için zaruri olan ormanların öneminden bahsetti. Ormanlar gezegenin "yeşil ciğerleri"ydi. Aktris, ormanların mısır ve palmiye yağı tarlalarına dönüştürülmek üzere her geçen gün yok edildiğine, bunun da biyolojik çeşitliliği ortadan kaldırmanın yanı sıra toprak erozyonuna ve elzem su kaynaklarının kaybına yol açtığına vurgu yaptı. Aktris, orangutan gibi bazı türlerin yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olduklarını ve onların yaşayabileceği çok az yerin kaldığını belirtti.

"Ormanları kurtarmak sadece parayla alakalı değil," dedi. "Bu konuda farkındalık olmalı, insanlar bilinçli olmalı. Eyleme geçmesi ya da en azından yeniden ormanlaştırma fikrini desteklemesi için olabildiğince çok kişiyi teşvik etmeliyiz. Çok tanındığınız ve büyük destek gördüğünüz için sizin desteğiniz mesajımızı ulaştırmada bize çok yardım edecektir."

Hazret, aktrisin elini avucuna alarak "En iyi sonucu

almak için güçlerimizi birleştirebiliriz. Bu işi kişisel olarak destelemek konusunda çok ama çok asilce davrandınız. Sizin Özgür Tibet Kampanyası'na verdiğiniz destek ve diğer hayır işleriniz başka insanlara da örnek oldu," dedi.

Aktris alçak gönüllülükle "Yapılması gerekenin bu olduğunu düşünüyorum," dedi.

Şimdiye kadar ormanda bir patikada yürüyorduk. Her iki tarafımızda da yol çuha çiçekleri ve ökseotları ile kaplıydı. Büyük orman gülü çalıları capcanlı kırmızı ve pembe çiçekler açmışlardı.

Aktris etrafımızı işaret ederek "Eğer kendimizi tüketim fazla kaptırırsak bütün bunları riske atmış olacağız," dedi.

Hazret katıldığını göstererek başını salladı. "Çok güzel bir motivasyonunuz var. Bir şey geri almayı beklemeden vermek."

"Ben bununla ilgilenmiyorum. Verebildiğim için şanslı hissediyorum."

Dalay Lama gülümserken aktris ona sorgulayan bir tavırla baktı: "Siz de böyle düşünmüyor musunuz?"

Hazret "Çok yerinde. Peki ama şans eseri mi? Belki pek öyle değildir. Budizm'de bizler karma ilkesine inanırız: sebep sonuç kanunu. Bir sebep olmadan başarı gibi bir sonuç olamaz," dedi.

Aktris "Uzun yıllar *kariyerim* için çalıştım. Zor zamanlar geçirdim elbette," dedi.

Dalay Lama "Sıkı çalışma gibi şeylere biz 'koşullar' diyoruz. 'Neden' değil. 'Koşullar' karmanın ortaya çıkabilmesi için gereklidir. Tıpkı bir ağacın büyümek için toprağa, suya ve ışığa ihtiyaç duyması gibi. Ama karmik bir neden olmadan, yani o ilk tohum olmadan koşullar nasıl olursa olsun sonuç alınamaz," dedi.

Aktris, Dalay Lama'nın sözlerini dikkatle dinliyordu. Hazret birisinin belli bir fikirden faydalanabileceğini sezdiğinde olduğu gibi, sohbet hiç beklenmedik bir yöne sapmıştı.

Aktris "Eğer sıkı çalışmak sadece bir koşul ise, o zaman başarının karmik sebebi nedir?" diye sordu.

Hazret ona derin bir iyilikseverlikle baktı. "*Cömertlik.* Şu anki başarınız, geçmişteki cömertliğinizden kaynaklanıyor. Şu anki cömertliğiniz gelecekte *daha da başarılı olacağınız* anlamına geliyor."

Bir süre bu patikada benim kendi başıma yürüdüğüm-den çok daha fazlasını yürüdük. Ormanın bittiği yerde karşımıza yemyeşil bir bitki örtüsünden arta kaldığı belli olan, içinde artık sadece uzun zaman önce kurumuş ağaç gövdelerinin olduğu kayalık ve kumlu bir toprak çıktı.

Hazret ve aktris bir an durdu. Ağaç dikimi töreni için bir yığın çukur açılmıştı. Çukurların yanında çam fidanları ile el arabası içinde toprak yığınları duruyordu. Hazret ve aktris ormandan çıkıp bu çorak araziye doğru girerken gazeteciler tetikte bekliyordu; kameralar ikisine odaklanmıştı.

Kameralar çekime başlayıp arkamızdakiler bize yak-

laşınca nefsimin bana söylediğini yapmak istedim. Yüksek standartlarda bir kedi olarak, her zamanki gibi gizli bir yer ve oynayabileceğim toprak aramaya karar verdim. Fotoğrafların çekileceği alana aktrisin yardım derneğinin amblemini taşıyan büyük bir pankart açılmıştı. Mükemmel bir sahne oluşmuştu.

Fark ettirmeden pankartın arkasına kaçtım. Oradaki sessizlikte, törenle dikilecekler gibi sıra sıra sizilmiş çam ağacı fidanlarının olduğunu fark ettim. Fidanların arkasında ise her kedinin rüyası olan killi saksı toprağı yığınları yükseliyordu.

Gördüğüm bu manzara beni harekete geçirip kedilere özgü bir sevinçle zıplamama sebep oldu. Keşfinin tadını çıkararak tepeye tırmanırken toprağı da eşelemekten geri durmuyordum. Yığının üstüne çıktığımda en rahat yeri bulabilmek için toprağı kokladım.

Ben orada düşüncelere dalmış otururken ortama ağaçların getirdiğı sessizlik ve sakinlik hakimdi. Çam kokulu ferah sabah havasına tanyeri kuşlarının tatlı sesi eşlik ediyordu, hava apaydınlıktı. Uzaktan bir ses geliyordu. Aktrisin sesi miydi? Bir duyuru yapılmış ve arkasından alkış sesi gelmişti.

Sonra olan oldu. Pankart ve benim bütün mahremiyetim uçup gitti. Yeniden ormanlaştırma projesini göstermesi tasarlanan bu oyunda bir an her şey bana odaklanmıştı.

Beni yanlış anlamayın. Biz kediler öyle aşırı namuslu geçinmeyiz. Ama kendimizi sergilemeyi de sevmeyiz,

özellikle de tüm dünya basınının önünde.

Bir an sadece kameraların flaş sesleri duyuldu. Daha sonra topluluktan bir kahkaha yükseldi. Hazret, ilk gülen kişilerdendi. Daha sonra aktris toprağın ne kadar iyi gübrelendiğinden bahsetti.

Benim tek derdim ise olabildiğince çabuk oradan uzaklaşmaktı. Tırmanırkenkinden çok daha hızlı bir şekilde sürtünerek yığından aşağıya indim. Hiç durmadan koştuğundan sonra avluyu geçip güvenli evime geldim.

Dalay Lama ile paylaştığım alana, kimsenin kapıyı açmasını beklemeden girebileceğim yeni bir giriş keşfetmiştim. Zemin kattaki çamaşırhaneye kaçtım ve bir rafa zıpladım, sonra da yemek odasına açılan bir pencere kenarında yürüdüm. Sabahın telaşından bitap dümüştüm. Büyük bir sandalyeye kıvrıldım ve uyuyakaldım.

Pişirilebilecek en harika şekilde pişirilmiş ızgara bifteğin enfes kokusuyla uyandım. Ancak kafamı kaldırdığımda yemek odasının dolu olduğunu gördüm. Dalay Lama başka işleriyle ilgilenmek üzere dışarı çıkmıştı, fakat aktrisi ve yeniden ormanlandırma grubunun üyelerini ağırlamak üzere Tezrin'i, çevirmen Lobsang'ı ve çevirmen yardımcısını orada bırakmıştı. Masanın etrafına oturmuş biftek ve yumurtadan oluşan sağlam bir kahvaltı yaparlarken Bayan Trinci de kızarmış mantar, soğan halkaları ve kızarmış ekmekle onları iyice sı-

martıyordu. Benim kıpırdandığımı görünce küçük beyaz bir çini tabağının içinde, küçük lokmalara ayrılmış biftek parçaları ile yanıma geldi. Tabağı yanıma bıraktı.

Hepimiz afiyetle kahvaltımızı yedik. Masadaki sohbet, döndü dolaştı gene ağaç dikimi ormanlandırma kampanyasına ve aktrisin yılın geri kalanındaki programına kaydı. Daha sonra aktris "Karma hakkında Hazret ile çok ilginç bir sohbet ettim. Karma, bizim Batı'da çok da bildiğimiz bir kavram değil," dedi.

Tenzin, aktrisi Oxford'daki öğrencilik günlerinden beri takip ederdi, şimdi ise onunla sohbet etme şerefine nail olmuştu. "Evet, bu hep bana ilginç gelmiştir. Bütün Batı teknolojisinin farz edilen bütün dayanağı neden sonuç kanunudur. Hiçbir şey sebepsiz değildir. Her şey bir şey nedeniyle olur. Ancak maddi alanın bir adım ötesine gidilince Batılılar şanstan, kaderden ya da takdir-i ilahiden bahsediyor."

Grup bir süre sessizlik içinde düşündü. Tenzin "Sarıyorum ki, zor olan karmanın hemen anlaşılamaması. Sonuçları yaratabilmesi için nedenin zamana ihtiyacı vardır. Bu yüzden neden ve sonuç arasında hiçbir ilişki yokmuş gibi gelebilir," dedi.

Aktris "Hazret, kişinin şimdiki anda tadını çıkardığı zenginlik ya da başarının çok çalışmaktan, risk almaktan ya da sebepten ziyade birer *koşulların* gerektirdiği gibi davranmasından değil, onun cömertliğinden kaynaklandığını söylüyor," dedi.

Tenzin "Doğru," diyerek onayladı. "Karmanın belli

bir seviyeye ulaşması için hem nedenlere hem de koşullara ihtiyaç vardır.”

Aktris yanındaki arkadaşlarını işaret ederek “Yeniden ormanlandırma kampanyasına büyük bir maddi bağışta bulunduğum yıl tuhaf bir şeyin meydana geldiğini bu gruptaki herkes bilir,” dedi.

Masadakiler bildiklerini ima ederek gülümsediler.

“Ben Mayıs’ta bağışta bulundum. Sonra Aralık’ta hiç beklemediğim bir şekilde bir hisse senedinden tam olarak aynı miktarda para aldım. Birçok kişi bunun karma olduğunu söyledi.”

Masadaki herkes güldü.

Aktris Tenzin’e dönerek “Bu, doğru bir yorum olur mu sizce?” diye sordu.

Tenzin “İnsanların neden böyle düşündüğünü anlayabiliyorum. Ama çok da basit bakmamak gerek böyle şeylere. Bir gün bir şey vermeniz bir başka gün aynı şeyi tam olarak aynı miktarda almak için bir neden yarattığınız anlamına gelmez. Karma bir nevi alacak verecek memuru gibi çalışmaz. Karma daha çok zaman içinde büyüyen bir enerjidir. Küçük cömertlik eylemleri bile bu şekilde, özellikle de çok iyi niyetlerle yapılmışlarsa, gelecekte çok daha büyük bir zenginliğin nedeni olabilir,” diye yanıtladı.

Aktris ve yanındakiler Tenzin’i dikkatle dinliyordu.

Tenzin “İlginç olan nokta, birilerine bir şeyler vererek sadece gelecekteki zenginlik için neden yaratmamız de-

ğil, aynı zamanda karmanın bizim için hazırladığı refahın gelişmesinin koşullarını da yaratmamızdır. Sıkı çalışmak ve zekice iş anlaşmaları yapmak zenginliğin koşullarıdır, ama cömertlik de öyledir,” diye sözlerini sürdürdü.

Aktris “Söylediğiniz şey mantıklı. Benim ilgimi çeken nokta, İsa’nın da ‘Ne ekerseniz onu biçersiniz’ demiş olması,” dedi.

Tenzin “Evet, karma fikri Hristiyanlığın ilk zamanlarında hayli kabul görüyordu,” diyerek aktrise katıldı. Sonra duvarda asılı olan parlak mavi bir ışık halkası ile taçlandırılmış Buda’yı işaret ederek “Sadece balık ve ışık halesi gibi önemli semboller alınmadı Doğu’dan. Bence ‘komşunu sev’, ‘şefkatli ol’ gibi başlıca öğretiler iki bin yıl kadar önce İpek Yolu’ndan geçip Batı’ya ulaştı.”

Misafirler pürdikkat Tenzin’i dinliyorlardı.

Aktris “Karma’da anlamadığım nokta, karmanın nerede gerçekleştiğidir. Cezalandıracak ya da ödüllendirecek bir Tanrı yoksa ve herhangi bir kozmik bilgisayar kayıt tutmuyorsa bütün bunlar nerede oluyor?” diye sordu.

Tenzin “Bütün mesele de bu soru zaten. Karma zihinlerimizin sürekliliğinde meydana gelir. Gerçekliği nasıl deneyimlediğimiz, düşündüğümüzden çok daha öznel-dir. Bizler olayları pasif bir şekilde algılamayız. Sürekli olarak çevremizdeki dünyaya kendi kişisel gerçekliğimizi aktif bir biçimde yansıtırız. Aynı koşullar içindeki iki kişinin olan bir olayı deneyimleyiş şekilleri farklı olacaktır. Çünkü onların karmaları farklıdır,” dedi.

Tenzin “Sebeup ve sonuç kanununa göre, gerçekliği çok

daha ferah ve bereketle sonuçlanacak şekilde deneyimleyebilmek için adım adım nedenler yaratabiliriz. Böylece mutsuzluğun ve yoksunluğun nedenlerinden uzak durabiliriz. Buda ‘Düşünce kelime olarak zuhur eder; kelime eylem olarak zuhur eder, eylem de alışkanlığa dönüşür; bu alışkanlık karakterimiz olur. Bu nedenle dikkatli bir biçimde düşünceyi ve onun izlediği yolları takip edin, düşüncenin bütün canlılara duyulan yakınlıktan kaynaklanan bir sevgiden doğmasına izin verin... Gölgenin bedeni takip etmesi gibi, bizler de düşündüğümüz zaman var oluruz’ dediğinde bu noktayı en iyi şekilde bizlere göstermiştir,” diyerek devam etti.

Kısa bir süre sonra aktris ve grubu Tenzin’e ve diğerlerine yardımları için teşekkür ederek masadan kalktı. Aktris, benim bacaklarımı altıma toplamış halde oturduğum sandalyeye bakarken herkes ceketlerini ve atkılarını giyyordu.

“Aman Tanrım! Bu o kedi mi, hani sabahki olaydaki?”

Tenzin, suratında beni Café Franc’taki minderin üzerinde bulduğu öğlenki gibi duygularını belli etmeyen bir ifadeyle bana baktı.

“Ona benziyor,” dedi.

Lobsang “Kar Aslanı’nın hiç bu kadar uzağa gittiğini görmemiştim,” dedi.

Dalay Lama'nın Kedisi

Lobsang'ın yardımcısı "Himalaya kedileri burada çok sevilir," dedi.

Aktris alaycı bir gülümseme ile başını salladı. "Hiç beklemedik bir gösteriydi."

O gün öğleden sonra eli bol Bayan Trinci'nin pişirdiği incecik kurabiyeler eşliğinde yeşil çaylarını yudumlar-ken Tenzin, Dalay Lama'ya o gün yaşananlar hakkında bilgi verdi. Gün içinde olanların birçoğunu ele aldıktan sonra Hazret ağaç dikme törenine döndü.

"Kahvaltı nasıldı? Umarım misafirlerimiz sonuçtan memnun kalmıştır."

"Çok iyiydi Efendim. Biraz önce misafirimiz bana telefon edip yaratılmış olmanın bilinci karşısında nasıl heyecanlandığını söyledi."

Dalay Lama "Sabah epey bir medya kuruluşu vardı," diye bir gözlemde bulundu. "Jokhang'da hiç bu kadar çok kamera görmemiştim!"

Tenzin "Olay, basın çok ilgisini çekti. Ama asıl propagandayı YouTube'daki bir video yapıyor. Görünüşe göre şimdiden on milyondan fazla izlenmiş," dedi.

Hazret kaşlarını kaldırarak "Ağaç dikme töreninin videosu mu?" diye sordu.

"Öyle başlıyor, ama gösterinin asıl yıldızı," deyip bana dönerek "bizim küçük Kıymetli'miz" dedi.

Dalay Lama kahkahayı bastı. Daha sonra kendine gelmeye çalışarak “Belki de gülmemeliyiz. Kim daha çok şaşırdı bilmiyorum, bizim Kıymetli mi, yoksa gazeteciler mi?” dedi.

Oturduğum yere geldi ve beni kolları arasına aldı. Yavaşça okşayarak “Bu sabah uyandığımızda hiçbirimiz senin uluslararası bir sansasyon yaratacağını düşünmedik. Ama tek bir hareketinle ormanların karşı karşıya olduğu tehlikelere bazı insanların bütün hayatları boyunca yaptığından çok daha fazla dikkat çektin,” dedi.

Mırladım.

“En ilginç karma.”

ALTINCI BÖLÜM

Hayvan tüyleri. Daha nahoş olan çok az şey vardır, öyle değil mi sevgili okur?

Hadi ama. Bana masum rolü yapmanıza hiç gerek yok! Sırf insansınız diye takıntılı olmaktan muaf değilsiniz ya. Diğer canlıların sizi nasıl göreceğine dair zaman zaman ciddi bir endişe duymuyor musunuz? Basit bir ihtiyaç karşılama içgüdüsünden ziyade, dışarıya vermek istediğiniz görüntüye göre belirlemiyor musunuz kıyafetlerinizi, ayakkabılarınızı, takılarınızı ve saçınızı başınızı?

Kendinizden bahsetmeniz, son zamanlarda aldığınız bir ürünün markası, size gösterilen romantik ilgi, artık yapabildiğiniz sıradışı yoga pozisyonu. Bunlar, sizin kendinizle ilgili yaratmak istediğiniz belli bir izlenim için değil mi?

Lütfen söyleyin, uyandığınız andan uyuyuncaya ka-

dar en çok kim aklınızı meşgul ediyor? Sizin bu derin endişenizin ve stresinizin sebebi kim? Deliler gibi yalanmalarına, gerinmelerine ve süslenmelerine, kendilerini daha iyi hissetmek için gösterdikleri bütün çabalara rağmen tek yapabildikleri, (kelimenin tam anlamıyla) hasta oluncaya kadar kendi döküntülerini mideye indirmek olan biri var mı etrafınızda? Kendisine kafayı taktığı için sürekli düşüşte olan biri? Belki de sizin çok uzağınızda olmayan birileri?

Sadece şu birkaç satırı okumak bile boğazınızın düğümlenmesine neden olduysa o zaman hayvan tüylerinin ne kadar eziyetli olduğunu muhtemelen anlamışsınızdır. Eğer rahatsızlık duymadıysanız, siz daha alışkınsınız demektir. Bu durumda da karakterinizden şüphe duymak zorundayım, hiç kusura bakmayın. Kesinlikle bu bölümü okumanız gerekmiyor, size bir sonraki bölüme geçmenizi önerebilirim.

Küçük yaşta annemden ve ailemden koparılmış olduğum için kesinlikle bilgisine vakıf olmadığım kedi davranışları var. Bu yüzden ilk hayvan tüyü deneyimim rahatsızlık verici olduğu kadar beklenmedikti de. Belçika'nın en pahalı cevizli şekerleme kutularının kapaklarını süsleyecek kadar güzel bir kedi türünden gelmenin de bazı yükleri var: mesela hep süslenmek zorunda olmanız. Yalanıp tüylerinizi düzelttiğinizi zannederken hiç beklemediğiniz sonuçlarla karşılaşmanız içten bile değil.

Kendimi iyice bu faaliyete kaptırmış halde evrak dosyasının üzerinde oyalandığım sabah Tenzin birkaç kez

bana sert bakışlar attı. Hatta Chogyal gelip benim dikkatimi dağıtmak istedi ama nafile. İlk duyduğum tatlı karıncalanma, gittikçe yoğunlaştı ve bütün vücuduma yayıldı; kendimi durduramadım

Sonra aniden ilerledi. Birden yere inmem gerektiğini anladım. Doğrudan Kyi Kyi'nin sepetini geçip odanın diğer tarafına gittim. Kısa bir süre sonra koridora çıktığımda midem bulanıyordu. Sanki içimdeki her şey dışarı çıksın istiyordu. Halının üstüne büzüldüm, bütün vücudum hırıltıyla titriyordu. Şiddetli kasılmalar artarak devam etti, ta ki... Neyse, detaylara girmesem sizin için daha iyi olacak sanırım.

Chogyal ayağa kalkıp o günün gazetesinden bir parça aldı. Kendi tüylerimin epey bir kısmını halının üzerinde bırakmışım. Chogyal halıyı temizlemek için kadın modası bölümünün sayfalarını kullandı. Ağzımı temizleyecek bir içecek bulma umuduyla mutfığa gittim. Geri geldiğimde koridorun sakın sığınağında başıma gelen beladan hiçbir iz yoktu.

Evrak dosyasının üstündeki yerimi aldım ve derin bir uykuya daldım. Hoşnutsuzluğun geçmişte kalması için mışıl mışıl uyumak gibisi yok.

Maalesef derin ve şaşırtıcı bir kokuyla uyandım. Bu koku, Kouros'un kokusu değil miydi? Başka bir şeyle karıştırılması imkansızdı oysa. Ama ben Café Franc'ta değildim!

Dakikalar sonra bu bilgi, Franc'ın San Francisco şiveli sesiyle doğrulandı.

Ne Chogyal ne de Tenzin odada değildi, ama kapının eşiğinde Marcel'in yuvarlak kulaklı silueti gözüktüyordu. Daha sonra ise Chogyal elinde bir tasma kayışı ile geldi. Kyi Kyi'yi uykusundan uyandırarak kayışı köpeğin tasmaına taktı ve çılgınca bir beklenti içinde kuyruğunu sallayan, heyecandan yerinde duramayan Marcel'in olduğu yere götürdü.

İki köpek birbirlerinin arkalarını koklamaya başlarken Chogyal ve Franc koridorda konuştular. Franc kendini olup bitenlere o kadar kaptırmıştı ki onları izlediğimi fark etmedi bile. Birkaç hafta önce Tenzin'in Café Franc'a gelişinden rahatsız olmuşum. Ama şimdi her şey yerli yerine oturmaya başlamıştı.

Franc çok kibar davranıyordu. Koyu renk ceketi ve parlak ayakkabılarıyla resmi görünüyordu, kafesine çok özel insanlar geldiği zamanlardaki gibi özenliydi. Bu arada Chogyal her zamanki haliyle Kyi Kyi'nin nasıl Jokhang'da yaşamaya başladığının hikayesini anlatıyordu.

Adamlar köpekleri yürüyüşe çıkarmak için avluya gittiler. Benim için daha da iyi olmuştu, artık pencereden ne yaptıklarını daha net görebiliyordum. Tasmalarından kurtulan Marcel ve Kyi Kyi birbirini kovalayıp oyun oynuyorlardı; biraz da boğuşur gibilerdi. İki köpek arkadaş olabilmemiş gibi geldi bana.

Geri döndüklerinde Chogyal ve Franc, Kyi Kyi'nin yeme ve uyuma alışkanlıklarından bahsetmeye başladı.

Daha sonra Chogyal'ın "Hepimiz, Efendimiz de dahil çok müteşekkir olacağız eğer..." dediğini duydum.

Franc, Chogyal'ı rahatlatarak "Düşünmeye bile gerek yok. İkisi iyi geçinecek gibi. Onur duyarım," dedi.

Chogyal gülümseyerek Kyi Kyi'ye baktı. "Çok kısa bir süredir burada, ama özletecek kendini."

Franc "Yine ziyaretinize geliriz," dedi.

O anda Hazret'in çalışma odasının kapısı açıldı ve Hazret geldi.

Franc özenli bir resmiyetle eğilirken Dalay Lama gülümseyerek ellerini alnına koydu.

"Efendim, bu Franc. Kendisi lütfedip Kyi Kyi'ye bakmayı kabul etti."

"Çok güzel." Dalay Lama, Franc'ın ellerini elleri arasına almak istedi. "Harika bir hayırseverlik." Daha sonra Franc'ın bileğindeki kutsanma bilekliklerini gördü. "Ne kadar çok kutsanmışsınız?"

Her zamanki gibi Franc, son on yıldaki çeşitli yüksek rütbeli keşişlerin kutsama listesini sayıp döktü. Hazret, sabırla dinledikten sonra "Öğretmenin kim?" diye sordu.

Franc, bir inanç cümlesi söylüyormuş gibi "Beni kutlayan bütün keşişler öğretmenimdir," dedi.

Hazret "Düzenli bir öğretmene sahip olmak ve derslere katılmak yararlıdır. Kutsamalar ve ders kitapları yararlıdır. Daha da yararlı olanı, yetişmiş bir öğretmenin gözetiminde uygulama yapmaktır. Eğer piyano öğren-

mek isterseniz, bulabileceğiniz en iyi piyano hocasını bulup sürekli onunla çalışmaz mısınız? Dharma’da da aynı şey söz konusudur. Aynısı,” dedi.

Bu tavsiye, söylenenleri önce biraz düşünmesi gereken Franc için hayli aydınlatıcıydı. Birkaç saniye sonra Franc “Sizin tavsiye edeceğiniz bir öğretmen var mı?” diye sordu.

“Sizin için mi?” Hazret bir yanıt düşünürken Franc’ın kulağından sarkan altın Om işaretine gözü takılmıştı. Kendini toparlayınca “Geshe Wangpo’ya sorabilirsiniz, burada Namgyal Manastırı’nda. Sanırım sizin için doğru kişi o,” dedi.

Kısa bir süre sonra Franc, Kyi Kyi’yi aldı ve Jokhang’dan ayrıldı. Manastırda olanların Café Franc’ın göz alıcı şemsiyeleri altında nasıl anlatılacağını merak ettim. Bir de, *Vogue* ve *Vanity Fair* dergilerinin en son sayılarının arasındaki ayrıcalıklı yerimi kaybedip kaybetmeyeceğimi merak ettim. Franc, Dalay Lama’nın Köpeği diye bilinen bir canlının korumalığını kabul etmişken bana hâlâ saygı gösterilir miydi?

Sonraki birkaç gün boyunca alakasız zamanlarda Chogyal ve Tenzin’in birbirlerine bakıp “Gespe Wangpo,” diyerek gülmelerinin nedenini de merak eder oldum.

Bütün bu soruların yanıtı kısa bir süre sonra belli oldu. Gespe Wangpo ile başlayalım. Bir hafta kadar falan sonra bir kez daha Franc'ın tıraş sonrası kolonyasının kokusuyla uyandığımda her zamanki yerimde dinleniyordum. Uzak olmasına rağmen koku, aşağıdaki avludan benim ters dönmüş kertenkele gibi uzandığım yere kadar kurdele gibi kıvrıla kıvrıla gelmişti. Gözlerimi açtığımda Franc'ın Jokhang'ın kapılarından tapınağa doğru gittiğini gördüm.

Merak beni iyice ele geçirmişti. Merdivenlerden koşar adım aşağı indim ve Franc tam varmak üzereyken tapınağın merdivenlerinde boy gösterdim. Sanki bütün sabahı aylak aylak burada geçirmişim gibi güneşe doğru gerindim. Bu önemli ziyaretinde Franc benim tanıdık varlığımla rahatlamıştı; sırtımı sıvazlamak için aşağı eğildi.

Geshe Wangpo da kısa bir süre sonra tapınaktan çıktı. Geshe, yaklaşık elli yaşlarında, kısa, yuvarlak yüzlü ve gülbüz biriydi; fiziksel görünüşü sanki sıradışı, hatta öfkeli bir gücü işaret ediyordu; boyunun posunun ötesinde bir otoriteye sahipti. Geldiği zaman Dalay Lama'nın Franc'a öğretmen olarak Geshe Wangpo'yu önermesini Chogyal ve Tenzin'in neden bu kadar komik bulduğunu anladım: Ağır işe dayanıklı başka bir keşiş bulmak zor olurdu da ondan.

Yine de Franc kendini tanıtırken gülümsedi.

O anda Kouros kokusu, altın Om ve dar siyah kıyafetleri daha da tuhaf görünmeye başlayan Franc "Beni

öğrenciniz olarak almayı düşünür müsünüz diye sorduktım,” dedi.

Geshe Wangpo “Salı akşamları derslerime katılabilirsiniz,” dedi. “Birini öğretmeniniz olarak kabul etmeden önce o kişiden emin olmak önemlidir.”

Franc “Bizzat Dalay Lama sizi önerdi,” diye karşılık verdi.

“Öyle bile olsa belki benim yaklaşımımı sevmezsiniz. Hepimizin farklı tarzı, farklı mizacı vardır.” Sanki Geshe Wangpo onu caydırmak istiyordu. “Belki de karar vermeden önce biraz düşünseniz daha iyi olur. Birini danışmanınız olarak kabul ettikten sonra,” deyip parmağını kaldırarak “onun tavsiyelerine uymalısınız,” dedi.

Ancak Franc söylediklerinden vazgeçmiyordu. Sesinde saygılı bir ton vardı. “Eğer Hazret sizi önerdiyse, bu benim için yeterlidir,” dedi.

Keşiş “Pekala,” dedi. Yeni öğrencisinin bileğine bakarak “Bayağı kutsanma bilekliğiniz var. Verdiğiniz sözler sizi hayli meşgul ediyor olsa gerek,” dedi.

“Sözler mi?”

“Kutsandığınızda verdiğiniz sözler.”

“Kutsanırken söz mü vermişim?”

Geshe Wangpo kaşlarını çatı. “Eğer uygulamayacaksınız neden kutsanıyorsunuz ki?”

Franc ilk kez mahcup şekilde bakarak “Bilmiyordum...” dedi.

“Hangi yetkilendirmeler verildi size?”

Franc her zamanki gibi tarihleri, keşifleri ve özel kabul törenlerini listeledi, fakat bu kez sesinde aynı kendinden eminlikten eser kalmamıştı. Her bir kutsanma, sanki palavra bir gösteri olmanın da ötesinde, cehaletin ve umursamazlığın kabulüydü.

Bitirdiğinde Geshe Wangpo önce Franc'a sert bir bakış attı, sonra da kahkahayı bastı.

Franc, keşişin eğlence malzemesi olduğunun anlayınca "Ne oldu ki?" diye sordu.

Bir süre sonra Geshe Wangpo "Siz Batılılar, çok komiksiniz!" dedi.

Franc'ın omuzları düşmüştü. "Anlamıyorum," dedi.

"Dharma bir iç yolculuktur," dedi Geshe Wangpo kalbine dokunarak. "Budist olduğunu söylemekle ya da öyle olduğunu göstermek için bir şeyler giymekle veya Budist olduğuna inanmakla alakası yok. "'Budist' nedir?" dedi ve ellerini iki yana açarak "Sadece bir kelime-den ibarettir. Etikettir. Eğer ürün hakiki değilse etiketin ne manası var? Sahte bir Rolex gibi," diye devam etti. Muzipçe Franc'a baktı.

Franc kıpırdandı, rahatsız olmuştu.

Geshe Wangpo parmağını sallayarak "Biz burada, Namgyal Manastırı'nda sahte Rolex saatler istemiyoruz. Sadece hakikileri istiyoruz," dedi.

"Kutsanma bilekliklerimi ne yapayım peki?" diye sordu Franc üzgün bir ses tonuyla.

Geshe Wangpo "Ona sen karar ver. Böyle şeyleri insan

kendisi bilir. Bir başkası söyleyemez,” dedi. Daha sonra yeni öğrencisinin düşünceli halini görünce Franc’ın koluna girip “Gel hadi, tapınağın etrafında yürüyelim. Bacaklarımı açmam lazım,” dedi.

İki adam saat yönünde tapınağın etrafında dönerek yürümeye başladılar. Ben de onları takip ettim. Geshe Wangpo, Franc’a nereli olduğunu sordu. Franc, Kaliforniya’da büyüdüğünden, seyahate olan tutkusundan, onu Dharamsala’ya kadar getiren seyahatten ve hiç beklenmedik bir şekilde Café Franc’ı açma kararından bahsetti.

Franc keşişe “Her zaman kendimi Budizm’e yakın hissettim. Hep yüksek rütbeli keşişler tarafından kutlanmam gerektiğini düşündüm. Meditasyon yapmam gerektiğini de biliyorum ama çok yoğun bir hayatım var. Bir öğretmene ihtiyacım olduğunun ya da düzenli bir şekilde derslere gitmem gerektiğini bilmiyordum ama,” dedi.

Geshe Wangpo bu itiraftan sonra uzanıp Franc’ın elini hafifçe sıktı. “Bu senin için yeni bir başlangıç olsun o zaman,” dedi. “Dört Yüce Gerçek’in ne olduğunu biliyor musun?”

Franc duraksadı. “Duymuştum,” dedi.

“Buda’nın aydınlandıktan sonraki ilk öğretilerine Dört Yüce Gerçek denir. Buda, tıpkı hastalandığında gittiğin doktor gibidir. Doktor önce belirtilere bakar, sonra tanı koyar. Ardından eğer sorun halledilebilir bir şeyse hastalığın sonucu hakkında tahminde bulunur. En son

da tedaviyi yazar. Buda da bizim hayat deneyimlerimize bakarken bu dört yolu izlemiştir.”

Franc dikkatle keşişe bakıyordu. “Hangi belirtileri bulmuş?”

Geshe Wangpo “Genel olarak ciddi miktarda memnuniyetsizlik ya da Sanskritçesiyle *dukkha*. Dukkha, en basit huzursuzluktan en yoğun fiziksel ve duygusal acıya kadar her şeyi ifade eder. Buda, günlük yaşantımızın büyük kısmının zor olduğunu biliyordu. Zahmetli bir iş. Biz olmak zordur,” dedi.

Franc, katıldığını göstermek için başını sallıyordu.

“Memnuniyetsizliğin pek çok nedeni vardır. Doğmuş olmamız, ölümle ve büyük olasılıkla hastalık ve yaşlılıkla yüzleşmemiz gerekeceği anlamına gelir. Fanilik, mutsuzluğun bir başka nedeni olabilir. Nesneleri onları istediğimiz şekilde elde edebiliriz ve sonra,” diyen keşiş parmaklarını şakırdattıktan sonra “değiştiririz,” diye ekledi.

Geshe Wangpo devam etti. “Ancak memnuniyetsizliğimizin asıl nedeni, nesnelerin varoluş biçimini yanlış anlamamızdır. Nesnelerin ve insanların bizden bağımsız ve ayrı olduklarını düşünürüz. Nesnelerin ve insanların bizi onlarla bağlayan ya da onlardan iten özelliklere sahip olduklarını sanarız. Her şeyin bizim dışımızda meydana geldiğini ve kendimizin sadece tepki vermekle yetinmek zorunda olduğumuzu düşünürüz. Sanki her şey dışarıdan üzerimize fırlatılıyordu.”

Birkaç adım attıktan sonra Franc “Böyle düşünmek neden hatalı?” diye sordu.

“Çünkü çok dikkatli baktığımızda ben dahil, birine ya da bir nesneye ait öz yoktur. Kendi beyinlerimizden bağımsız şekilde var olan hiçbir özellik yoktur.”

Franc her zamankinden daha hızlı konuşarak “Yani, dış dünyada hiçbir şeyin olmadığını ve bizim her şeyi uydurduğumuzu mu söylüyorsunuz?” dedi.

“Hayır. Ama bu çok yaygın bir yanlış anlama. Bu hemen göze çarpmayan gerçekliğe ‘koşullu oluşma’ denir ve bunu anlamak için hayli çalışmak, meditasyon yapmak gerekir. Ancak bu kavramı anlamaya başladığımızda hayatımızın en önemli kavramını bulmuş oluruz. Buda, nesnelerin var oluş *biçiminin*, nasıl var olduğunun bir açıdan bizim beynimize bağlı olduğunu söyler. Kuantum bilimci de bunu onaylamıştır. Bu da Üçüncü Yüce Gerçek, yani hastalığın sonucunun tahmin edilmesinin olumlu olduğu anlamına gelir.”

Franc tereddütle “Nedeni, zihnimiz üzerine çalışabilmemiz mi?” dedi.

Geshe Wangpo başını hızla bir aşağı bir yukarı sallayarak “Aynen! Eğer bütün bu memnuniyetsizlik, bütün bu dukkha, dışarıdan gelseydi bu konuda yapılacak pek bir şey olmazdı. Ama olumsuzluklar zihnin içinde ortaya çıkıyor. İşte bu yüzden hâlâ bir umut var. Dördüncü Yüce Gerçek ise tedavi, yani zihnimizdeki sorunlarla ilgili ne yapabileceğimiz.” dedi ve Franc’a cüretkar bir gülümsemeyle baktı.

Fakat Franc kendini keşişin söylediklerine alınganlık yapamayacak kadar kaptırmıştı. "Peki tedavi nedir?" diye sordu.

Geshe Wangpo "Buda'nın bütün öğretileri," diye yanıtladı. "ki seksen dört bin öğretisi olduğu sanılıyor."

"Dharma mı?"

"Evet. *Dharma*'nın ne anlama geldiğini biliyor musun?"

Franc omuz silkti. "Buda'nın felsefesi mi?"

Geshe Wangpo başını biraz yana eğip "Kabaca öyle denebilir. Budizm'de Dharma'yı aynı zamanda 'sonlandırma' olarak da yorumlarız, tıpkı sorunun, yani dukkha'nın sonunda olduğu gibi. Buda'nın öğretilerinin amacı budur," dedi.

Geshe Wangpo, tapınağın arkasında bir yerde bir anlığına durdu. Büyük bir ağaç patika yolda şemsiye gibi duruyordu. Yanlarındaki toprak yapraklarla kaplanmıştı.

"Biliyor musun Buda'ya bir seferinde evren hakkında gizemli bir soru sorulmuş. Yanıt verme biçimi oldukça enteresandır." Geshe Wangpo eğilip yerden bir avuç toprak topladı. "Buda öğrencilerine 'Elimde mi, yoksa etrafımızdaki ormanın topraklarında mı daha fazla toprak var?' diye sorar. Öğrenciler 'Ormanın topraklarında' cevabını verirler. Buda da 'Elimdeki topraklar acı çekmeyi sonlandıracak bilgiyi temsil eder.' Bu şekilde," diyen Geshe Wangpo ellerini açar ve toprakları savurur. "Buda öğretileri konusunda gayet netti," dedi.

"Eğer seksen dört bin öğretisi varsa nereden başlaya-

cağız peki?" diye sordu Franc tapınağın etrafında dolaşmaya devam ederken.

"Lamrim, yani Aydınlanma Yolundaki Işık metni iyi bir başlangıçtır," dedi keşiş. "Bu metin bize zihinsel davranışımızın daha çok farkında olmamızı, olumsuz düşünce biçimlerini daha olumlu düşüncelerle değiştirmeyi öğretir."

"Ruhsal tedavi gibi."

"Kesinlikle öyle! Batı'ya Tibet Budizmi'ni götüren ilk keşişlerden biri olan Keşiş Yeshe tam olarak şöyle derdi: 'Kendi kendinin terapisti ol.' Bu başlıkla bir kitap da yazdı."

İkisi bir süre sessizce durdular. Sonra Franc "Bazı keşişlerin kahin olduğu doğru mu?" diye sordu.

Geshe Wangpo sertçe bakarak "Neden soruyorsun?" dedi.

"Ne tür olumsuz düşünce biçimlerine odaklanmam gerektiğini merak ediyordum da..."

"Bunu bilmek için kahin olmaya gerek yok." Keşişin sesi sertti.

"Öyle mi?"

"Farklı biçimlerde açığa çıksalar da herkesin aynı temel sorunları vardır. Bizim temel sorunumuz hepimizin 'Ben' uzmanları olmamızdır."

Franc anlamamıştı. "Ama ben öngörü hakkında hiçbir şey bilmiyorum ki," dedi.

"O çeşit bir görüş değil. 'Ben, ben, ben' deki 'Ben'."

"Hmm. Anlıyorum."

"Bizi ne kadar üzerse üzsün hiçbir zaman kendimiz hakkında düşünmeyi bırakmayız. Eğer kendimize çok fazla odaklanırsak kendimizi hasta ederiz. Sabah, öğle ve akşam içimizde sürekli bir iç konuşma vardır. Ama çelişkili bir biçimde başkalarını mutlu etmeye çalıştığımızda daha mutlu oluruz."

Franc söylenenleri düşünürken umutsuz görünüyordu. "Benim gibiler için pek de umut yok, değil mi?"

"Neden?"

"Çok yoğun bir iş hayatım var. Haftanın her günü oradayım ve uzun saatler boyunca çalışıyorum. Diğerlerini mutlu etmeyi düşünecek vaktim bile yok."

"Bence sen çok şanslısın! Başkalarının mutluluğu soyut bir fikir değildir. Bunun üzerine düşünmek için dağa çıkman gerekmez. Evde ve işte düşünmeye başlayıp etrafındaki insanlarla ve diğer canlılarla devam edersin. Eğer müşterilerin varsa onları şefkat göstermek için birer şans olarak düşün. Onlara bir fincan kahve ikram edebilirsin ya da en azından kahve verirken gülümsersin. Seninle oldukları anda onları mutlu hissettirebilecek herhangi bir şey. Eğer çalışanların varsa, onların hayatında önemli bir insansındır. Onları mutlu ya da mutsuz etmek için elinde muazzam bir güç var."

Franc "Bir yer işletip para kazanmanın bir Budist olmanın bir parçası olabileceğini hiç düşünmemiştim," dedi.

"Elbette! Her şey Dharma'nın bir parçasıdır. İşin. Ai-

len. Her şey. İlk başladığında Dharma uygulaması dağın tepesindeki bir su sızıntısı gibidir. Su aşağı doğru aktıkça sızıntı önceleri sadece küçücük bir alanı yeşil yapar. Ama Dharma'yı daha da çok uyguladıkça akıntı güçlenir ve buna başka akarsular da katılır. Tıpkı bir şelale gibi arada zayıflayabilir ya da gözden kaybolup yerin altına gidebilir ama yine de bir noktada güçlenecektir. Sonunda da geniş ve güçlü bir nehir halini alır ve hayatındaki her şeyin merkezi olur.

Dharma uygulamanı bu şekilde düşün. Her gün daha da güçleniyor. Başkalarına daha çok mutluluk verdikçe sen de daha çok mutlu olacaksın."

Birkaç gün sonra yardımcıların odasında evrak dosyasının üstünde otururken benzer bir kaşıntı hissettim. Güçlü bir yalanma güdüsü. Kendimi yalamaya hazırlanırken önceki tüy yumağı deneyimimi hatırladım ve aklıma hemen Geshe Wangpo'nun sözleri geldi. "Eğer kendimiz üzerine çok fazla düşünürsek hastalanırız." Keşişin diğerlerine daha çok odaklanma tavsiyesini de hatırladım. Birkaç dakika sonra kendimi durdurmaya çalıştım ve yere atladım.

Tenzin gözlük takmıştı ve Dalay Lama'dan İngiltere başbakanına gönderilecek önemli bir e-maile dalmıştı. Chogyal, Hazret'in yaklaşan Güney Asya ziyareti için seyahat programına son halini veriyordu.

Sakin bir şekilde miyavlayarak Chogyal'ın kucağına zıpladım ve elini klavyeden uzaklaştırdım.

Chogyal ve Tenzin birbirlerine baktılar. Chogyal tereddüt içindeydi, bense elinin arkasını minnet gösterir gibi yaladım.

Chogyal benim sevgi gösterim karşısında şaşırmıştı. "Bu da ne şimdi Kar Aslanı?" diye sordu.

Tenzin "Çok tuhaf," deyip ekledi: "Yine yalıyor. Bak-sana, belki de tüy döküyordur."

Chogyal masasındaki çekmeceyi açmak üzere hamle yaptı. "Bilmem. Ama belki yardım edebilirim," dedi.

Chogyal çekmecedен içinde tarak ve fırça olan bir çanta çıkardı. Daha sonra beni masasından alıp koridora götürdü ve burada benim kalın tüylerimi taramaya başladı. Her bir taramada büyük tüy yumaklarını alıyordu.

Mutluluktan mırlamaya başladım. Chogyal sırtımı, sonra gövdemin yan taraflarını ve oldukça tüylü beyaz karnımı taradıkça mırlamaya devam ettim. Chogyal, tüylerim kadife gibi parlayıncaya kadar taramayı sürdürdü. Kendimi hiç bu kadar mutlu hissetmemiştim. Zevkten kendimden geçmiştim. Eğer başkalarını mutlu etmeyi istemenin karşılığında alınan ödül buysa, kesinlikle çok daha fazla başkalarını mutlu etmeyi istemeliyim diye geçirdim aklımdan!

Franc'ın Kyi Kyi'yi almasından ve Geshe Wangpo ile tanışmasından sonraki haftalarda Café Franc'taki durumu daha da ilgiyle takip ettim. Marcel ve Kyi Kyi artık ikili olmuşlardı. İki köpek tezgahın altında aynı sepette yatıyor ve yürüyüşlere birlikte götürülüyorlardı. Kyi Kyi'nin zayıf saçları ve bir deri bir kemik görüntüsü gitmiş, onun yerine parlak gözlü yaramaz bir görüntü gelmişti.

Etrafımdaklerin bana tavırlarında bir değişiklik olmasından memnundum. Ben hâlâ Kıymetli'ydim, Dalay Lama'nın Kedisi'ydim ve kafedeki en iyi yerde oturup günün yemeğinin en tatlı kısmını yemeye devam ediyordum.

Fakat Franc'taki değişiklik fark edilmeyecek gibi değildi. Geshe Wangpo'yla görüştükleri günden sonra onu ilk görüşümde altın Om işaretini kulağından çıkarmıştı. Bileğine bakınca kutsanma bilekliklerini de çıkardığını fark ettim. Görünüşe göre Geshe Wangpo'nun sahte Rolex saatler benzetmesine alınmıştı ve her ne kadar zor olsa da sahici olanların daha iyi olduğuna karar vermişti.

Franc, sabah meditasyonu nedeniyle artık işe yarım saat daha geç geliyordu. Üstelik gün boyunca hiç çıkarmadığı bir beysbol şapkası takmaya başlamıştı. İlk önce şapkayı neden taktığını anlamadım. Fakat bir seferinde başını kaşımak için şapkasını çıkarınca saçlarının çıktığını gördüm. Saçları uzadıkça eski kişiliği siliniyordu. Artık şu bu Budist'ten ve Dharma'dan daha az bahsediyordu. Benim Dalay Lama'nın kedisi olduğumu da

diline dolamayı bırakmıştı. Café Franc'ın yeni üyesi Kyi Kyi'nin nereden geldiği konusunda ağzından tek laf çıkmıyordu.

Karma tuhaf bir biçimde etkisini gösteriyordu. Franc'ın değişimi daha iyi bir zamanda olamazdı.

Bir gün öğle vakti hevesli görünen bir çift kafeye geldi ve öğle menüsüne baktılar. Boz renkli kıyafetleri ve sofu görünüşleriyle Hindistan turuna çıkmış Batılı bir çift gibiydiler. Adam, bir Amerikan üniversitesinin Pali Budizmi Çalışmaları bölümünden gelmiş bir konuşmacı olabilirdi. Kadın da belki de Ashtanga yoga öğretiyordu ya da alternatif bir sağlık merkezinde vejetaryen bir aşçıydı. Yemeklerini yiyeşlerindeki özenden Café Franc deneyimini çok ciddiye aldıkları belli oluyordu.

Bir buçuk saat sonra tatlı tabakları boşaldığında ve kahveleri neredeyse bittiğinde adam, sağ işaret parmağı ile kendinden çok emin bir halde Franc'ı çağırdı. Daha önce de aralarında bir diyalog geçmişti. Adam, ana yemeği seçmeden önce Franc'ı sıkıştırmıştı. Franc içinde yeni keşfettiği bir hoşgörüyle durumu idare etmişti.

Adam çok düzgün bir İngilizceyle "Kendimi tanıtmamın yerinde olacağını düşündüm. *Hayder's Food Guide* dergisinden Charles Hayder," dedi.

Franc'ın şaşırdığını söylemek az olur. Dondu kaldı! *Hayder's Food Guide* dergisi yeryüzündeki en saygın yemek dergisiydi. Çok fazla yerde dağıtılıyor ve oldukça saygı görüyordu. Bir yemek restoranını göğe de çıkarabilirlerdi, yerin dibine de sokabilirdi.

Franc, bundan şeref duyduğuna dair bir şeyler geveledi.

“Yeni Delhi’de bir arkadaşımın duydum burayı. Bir deneyelim dedik,” diyerek gülen karısına baktı. “Bugün burada yediğimiz yemek muazzamdı. Her şey ayrı güzeldi! Buraya bölgedeki en iyi restoran diyebilirim. *The New York Times* dergisinin Hindistan sayısına bir değerlendirme yazacağız,” dedi.

Franc bundan o kadar çok etkilenmişti ki hayatında ilk kez diyecek laf bulamadı.

Hayder daha da kendine güvenen bir ses tonuyla “Tek bir hayal kırıklığı yaşadık. Bana baş şefin korkunç bir Budist taklitçisi olduğu söylenmişti. Yanlış mı bilgilendirildim?” diye devam etti.

Franc bir an durdu ve boş bileğine baktı. “Hayır, doğru söylenmiş. Öyleydi,” dedi.

“Demek artık değil, değişti mi?”

“Değişmenin de ötesinde bir şey bu,” dedi Franc.

Hayder “Elbette, öyle,” diye vurguladı. “İnsanın tüm hayatına işler.” Alaycı bir biçimde gülümsedi “Hiç alışık olmasam da her şeyiyle olumlu bir değerlendirme yazısı yazacağım,” dedi.

Sevgili okuyucu, hiç kuşkusuz tek bir keşişten alınan sadece bir dersin kedilerde ya da insanlarda kendin-

Dalay Lama'nın Kedisi

le meşgul olma hastalığını tedavi edeceğini düşünmek aptalca olur. Bütün yanılışmalar arasında kendinle uğraşmak belki de gizlenmeyi en iyi bilen yanılışmadır. Gözden kaybolmuş gibi gelirken şekil değiştirip daha korkunç bir halde geri gelebilir.

Sonuncu tüy yumağını henüz ağzımdan çıkaramamıştım.

Franc da öyle.

Ama bir değişiklik oldu. Başka bir yönde gidiyorduk. Keşfedeceğim üzere önümüzdeki aylarda Café Franc'ta aklınıza gelebilecek her türlü ilgi çekici gelişme yaşanacaktı.

YEDİNCİ BÖLÜM

Alışkanlıkları olan bir varlık mısınız? Mutfağınızdaki kahve kupaları arasında, hepsi aynı işlevi gördüğü halde hep bir tanesini mi kullanıyorsunuz? Kendinize hayatın tam da olması gerektiği gibi olduğunu telkin ettiğiniz kişisel ritüeller geliştirdiniz mi? Bir gazeteyi okuyuş biçiminiz, akşamları bir kadeh şarap içişiniz ya da elinizi yüzünüzü yıkayışınız mesela?

Eğer bu sorulardan herhangi birine yanıtınız evet ise, o zaman sevgili okuyucu önceki hayatınızda bir kedi olmuş olabilirsiniz. Daha yüksek bir mevki aklıma gelmiyor!

Biz kediler en çok alışkanlığı olan canlılarız. Günlük ihtiyaçlarımız arasında güneşlenme, yemek, gizli köşeler ve tırmalama direkleri sayılabilir. Zaten insanlar da rutine ayak uydurabildikleri için -onları kendi türümüzden görmenin yanı sıra- bizleri evlerine almalarına izin veriyoruz.

Hepimizin hoşuna giden elbette bazı aksaklıklar olur. Mesela, Bayan Trinci'nin herkesin tatması için getirdiği kızarmış patlıcan lazanyasını Jokhang'a getirdiği günkü gibi yeni tatlar olmasa hayat ne kadar *sıkıcı* olurdu! Ya da Café Franc'ta kahvaltı eden Asyalı bir beyefendinin güç bela kızarmış ekmeğini parçalayıp bu küçük parçalara tek tek yağ ve reçel sürerek bunları yemek çubuğuyla yediği sabah olmasa.

Bu tür olaylar hoş karşılanan değişikliklerdir. Ama daha önemli olaylar hayatın gidişatını tehdit ettiğinde işin rengi tamamen değişir. Ben değişimden bahsediyorum. Dalay Lama'nın sevdiği bir konu. Buda'nın dediği gibi, hayatta sabit olan tek şey.

Birçok kedi ve insan adına konuşacak olursak, değişimin bizde değil de başkalarında olmasını tercih ettiğimiz muhtemelen doğru. Ancak, maalesef bundan kaçış yok gibidir. Bütün güven verici rutinleri ve alışkanlıkları ile alıştığımız hayatın sonsuza dek devam edeceğini varsayınız. Daha sonra hiç yoktan ağızından salyalar akan, tasmasını koparmış bir pitbull ya da onun gibi şeytani bir hayvan kaldırımında karşınızda biter ve her şey rayından çıkar.

Bu gerçeği benim keşfetmem, Hazret sabah meditasyonlarından birinden sonra, olaklardan habersiz yardımcılarının odasına giderken sessiz sedasız başladı. İlk önce hiçbir şey söylenmedi. O gün de diğer çalışma günleri gibi olağan telefon sesleri, görüşmeler ve Hazret'i havaalanına götürmek için şoförün gelmesiyle başladı.

Hazret'in Avrupa'da yedi ülkeyi gezeceği iki haftalık bir ziyarete gideceğini biliyordum. Sekiz aydan fazla zamandır Jokhang'da yaşayınca ve o sürekli yurtdışına seyahat edince, Hazret'in seyahat etmesi fikrine alışmıştım. O gittiğinde çalışanları benimle ilgilenirdi.

Genellikle.

Ancak bu sefer her şey çok farklıydı. İlk sabah üzerine boya sıçramış tulumlarıyla iki adam ofise girdi. Chogyal onları Hazret ile paylaştığımız bölüme götürdü. Adamlar derhal merdiveni açıp yeri plastik örtüyle kapattılar.

Ardından korkunç bir değişim yaşandı. Fotoğraflar ve Buda resimleri duvardan indirilmiş, perdeler yerinden çıkarılmış, mobilyaların üstü örtülmüştü. Dakikalar içinde benim göz bebeği kutsal yerim tanınmaz bir karmaşaya dönüşmüştü.

Chogyal beni aldı. Bunu teselli için yaptığını düşündüm. Bu karmaşa için özür dileyip boyacıların bir an önce işlerini bitireceklerini ve evimin yine benim olacağını söylemesini bekliyordum. Fakat her şey giderek daha da endişe verici bir hal aldı.

Beni odasına geri götürerek masasının üstündeki korkunç tahta bir kutunun içine koydu. Sert tahtadan yapılmış kutu o kadar küçüktü ki içinde zorlukla hareket edebiliyordum. Sesimi çıkaramadan Chogyal kutunun metal parmaklıklı ağzını kapattı ve kutuyu aşağı götürdü.

Ne hissedeceğimi bilmiyordum. Kızgın mıydım, yoksa korkuyor muydum?

Öncelikle kızgınlığım gün yüzüne çıktı. Bu bir

kaçırılma olayıydı! Özgürlüğümü nasıl böyle elimden alırdı? Benim kim olduğumu unutmuş muydu? Hem de tam Dalay Lama arkasını döndüğü anda. O kalbi sevgi dolu Chogyal neredeydi? Hangi kötü etkinin altındaydı? Eğer Hazret neler olduğunu bilseydi bunu derhal sonlandıracağından hiç kuşku yoktu.

Chogyal, Namgyal Manastırı'nın bir bölümünden geçtikten sonra benim daha önce hiç girmedığım bir yola saptı. Sanki hiç tuhaf bir şey olmamış gibi her zamanki rahat haliyle yürüyor, bir yandan da kutsal sözler mırıldanıyordu. Arada bir kısa bir sohbet için durup sanki teşhir hayvanıymışım gibi bana baksınlar diye kutuyu yukarı kaldırıyordu. Öfkeden kudurmuş halde tahta kutunun parmaklıklarından dışarı baktığımda tek görebildiğim kırmızı cübbeler ve sandaletli ayaklardı. Eğer dışarı çıkabilseydim onu kesinlikle sertçe pençelerdim.

Chogyal yürümeye devam etti. Daha sonra bu olayın önceden de vuku bulduğunu hatırladım. Benim başıma gelmemiştir, en azından bu hayatta değil. Önemli soydan gelen bireylerin evlerinden koparılıp karanlık bir geleceğe taşındığı zamanlar olmuştu. Avrupa tarihi öğrencilerinin çoktan tahmin ettiği üzere Fransız Devrimi'nden bahsediyorum.

Yumuşak huylu Chogyal birden şeytani bir Tibetli Robespierre'e mi dönüşmüştü? Karşılaştığımız kişilere beni gösterme şekli tam olarak, giyotinde kendilerini bekleyen tüyler ürpertici kaderlerine doğru Paris sokaklarında sürüklenen zavallı aristokratlar gibi değildi aslında.

Dalay Lama'nın Kedisi

da. Bu korkunç olayı bir hafta önce Tenzin ögle sandviçini yerken duymuştum.

Aniden korku bastırdı ve Chogyal'ın beni bilinmeyen bir bölgeye götürmek üzere attığı her adımda daha da korktum. Bu yolculuğun sonunda giyotin yoktu belki ama, ilk kez bunun bir yanlışlık olmayabileceğini geçirdim aklımdan. Ya Dalay Lama'nın da onayıyla yapılıyor-duysa bu? Belki de Hazret artık etrafında beni istemediğine dair bir şeyler ima etmişti yardımcılara. Ya Dalay Lama'nın Kedisi sıfatından McLeod Ganj Ev Kedisi sıfatına layık görüleceksem?

Geldiğimiz yer harap haldeydi. Kutudaki aralıktan kirli kaldırımları ve çorak bahçeleri görebiliyor, keskin kokuları alabiliyor ve çocukların bağırıışlarını duyuyordum. Chogyal yoldan saptı ve kirli bir patikadan sonra çirkin bir binaya girdi. Yola devam ettikçe her iki tarafında da kapılar olan boş bir koridorda olduğumuzu anladım. Kapıların bazıları aralıktı ve yemek tabakları, bütün aile üyelerinin sofrada bir araya toplandığını gösteriyordu.

Beni esir alan Chogyal cübbesinin cebinden bir anahatar çıkardı, kapıyı açıp odaya girdi ve kutuyu yere bıraktı.

Neşeli bir şekilde "Evim evim güzel evim," derken bir yandan da metal parmaklığı açıp beni dışarı çıkardı. Titriyordu; beni onun olduğu anlaşılan bir yorganın üstüne koydu. Hayatımın en yürek parçalayıcı anlarını yaşamamışım da, sanki beni sadece yirmi dakikalık bir yürüyüşe

çıkarmış gibi sırtımı sıvazlayarak “Boyacılar işlerini bitirene kadar benimle kalman gerek DLHK,” diyerek durumu açıkladı. “Bir haftadan fazla sürmez.”

Bir hafta mı?

“Duvarları, tavanları, pencere pervazlarını ve kapıları, yani her yeri boyuyorlar. Bitirdiklerinde yeni bir yer olacak. Bu arada benimle birlikte de tatil yapmış olursun. Kuzenim Lasya sana bakacak.”

Keskin bakışları ve kirli parmakları olan on yaşlarında bir kız dışarıdan gelip yere çömeldi. Sanki ben hem aptalmışım hem de duyma sorunu yaşıyormuşum gibi tiz bir tonda bağırmaya başladı.

Kulaklarım arkaya devrilmişti. Kuyruğum ise öylece yatağın üzerine düşmüştü. Yorganın altına girdim. En azından Chogyal’ın yatak çarşaflarının üzerindeki koku tanıdıktı.

Karanlığa sığındım.

Sonraki üç günü olabildiğince uyuyarak geçirdim. Sadece en acil ihtiyaçlarımı karşılamak amacıyla dışarı çıkıyor ve sonra yine umutsuz, yumuşacık bir yumak gibi kıvrılarak uyuyordum.

Chogyal günün büyük kısmında işteydi. Lasya da yaptıklarına tepki vermeyen bir kedi ile oynamaya çalışmaktan kısa bir süre sonra sıkıldı. Ziyaretleri seyrekleş-

ti ve kısalıyordu. Yavaş yavaş günlük işlerini yapan aileler ve evlerinde pişen yemekler daha tanıdık gelmeye başlamıştı. Yarı karanlıkta yarı uyur halde geçirdiğim üç günün sonunda fark ettim ki sıkılmışım.

Bu yüzden dördüncü gün öğleden sonra Lasya geldiğinde ilk kez yorganın altından çıkıp yere zıpladım. Böylece kazara bir oyun bulmuş olduk. Ben onun sağ ayağına doğru sürünerek giderken, onun ayak başparmağı diğer parmakları dışarıda kalacak şekilde benim sol kulağımın içine girdi. Parmaklarıyla enfes bir kulak masajı yaptı. Minnettarlığımı göstermek için mırırlarken buldum kendimi. Ne Dalay Lama'nın ne de çalışanlarının kulağımın içine ayak başparmaklarını koymak gibi bir alışkanlıkları yoktu. Lakin bu his çok hoştu. Sol kulağımdan sonra sağ kulağıma da aynı masaj yapıldı. Lasya'nın kıkırdayan yüzüne bakınca hayatımda ilk defa mutluluğumun belli bir ortamda bulunmaya bağlı olmadığını anladım.

Kapıya gidip oradan koridora çıktım. Yanımda bakıcım Lasya ile birlikte çekine çekine binanın arkasına gittim. Tam yandaki odada bir kadın ve üç çocuk yere oturmuş tek göz ocağın üstündeki tencereyi karıştırıyor ve bir çeşit ninni söylüyordu. Son üç gün boyunca çeşitli yemekler hazırlarken dinlediğim insanları merak ediyordum. Hayal gücümün şeytanları beni yanıltmıştı; kadın ve çocuklar daha ufak tefek ve daha sıradan görünüyordular.

Beni görünce yaptıkları şeyi bırakıp bana baktılar. An-

laşılan gelişimden herkes haberdardı. Kendilerini Dalay Lama'nın Kedisi'nin huzurunda bulmaktan bir çeşit korku mu duyuyorlardı? Ama en azından biraz korktuklarına emindim!

Sonunda çocuklardan sekiz yaşlarında olan ayağa kalktı. Kaynayan tencereden yumuşak bir et parçası çıkarıldı ve üfleyerek soğuttuktan sonra bana getirdi. Terreddütle eti kokladım. Café Franc'ta yediğim file minyon değildi bu. Ama açtım. Zaten tuhaf bir biçimde iştah da açıcıydı. Eti onun elinden alıp tereddütle çiğnerken lezzetli olduğunu kabul etmek zorunda kaldım.

Yolumuza devam ederek Lasya ve ben çorak bir toprak uzantısı olan arka bahçeden geçip yaklaşık bir metre uzunluğundaki duvara gittik. Duvara tırmandığımda kendimi uzaktaki futbol sahasına bakar buldum ve şaşırdım. Gençlerden oluşan iki takım tozun dumanın içinde, ezilmiş plastik kutulardan yapılmış ve sicimle bağlanmış bir topu kapmaya çalışıyordu. Yorganın altındayken duyduğum bütün bağırışların ve heyecanın nereden geldiğini şimdi anlamıştım.

Lasya maçı izlemek için yanıma geldi. Bacakları duvardan sallanıyordu. Oyuncuları tanıyor gibiydi, çünkü tezahürat yapıyordu. Onun yanına oturup oyunu izledim. İlk futbol maımdı. Jokhang'taki sakin hayatla karşılaştırıldığında hayli sürükleyiciydi.

Kafamı kaldırıp etrafımızdaki bütün evlerde mumların ve lambaların yakılmış olduğunu görünceye kadar akşamın olduğunu anlamadım. Tıngırdayan tabak,

kahkaha ve tartışma, akan su ve televizyon sesinin yanında akşam meltemi bir yığın yemeğin kokusunu getiriyordu. Bütün bunlar, Hazret'in penceresindeki yerimde gördüklerimden ve duyduklarımından ne kadar da farklıydı! Fakat hayatın tamamının dışarıda yaşandığı bu yerde güçlü bir enerjinin olduğunu kabul etmeden geçemeyeceğim.

Güneş ufuktan kaydı ve gökyüzü karardı. Lasya, beni duvara tünemiş ve pençelerimi altına almış oturur halde bırakıp çoktan ailesinin yanında gitmişti.

Bu sırada binanın yanında yüz litrelik bir fıçıdan bir çırpıda atlayan bir gölge gördüm. Bir kediymiş bu! Herhangi bir kedi de değildi, canlı siyah çizgileri olan, iri yarı ve kaslı bir kediymiş. Tapınağın avlusundaki pazar tezgahının yeşil ışığı altında gördüğüm devasa tekir kedi olduğundan hiç kuşku yoktu. Ne zamandır o fıçının üzerinde oturmuş beni seyrediyordu bilmiyorum. Fakat hareketlerinden, benimle ilgilendiği anlaşılıyordu.

Hemen çorak bahçenin öbür tarafına doğru gidip beni görmezden geldi. Sanki ben yoktum. Oysa kendini daha ne kadar belli edebilirdi ki?

Birden telaşlandım. Dışarıdan bakan herhangi biri için duvarda sakince oturan bir kediymişim. Fakat düşünceleirim ve hislerim dehşet verici bir karmaşanın içindeydi. Tekir kedinin bahçeyi sahiplenerek yürüyüşü buraların onun mekan olduğunu gösteriyordu. Jokhang'a kadar gelebildiğine göre anlaşılan biraz mevki sahibi bir kediymiş. Elbette üzerindeki tekir kedi emareleri alçak gönüllü

bir geçmişi olduğunu gösteriyordu. Ama alanı hayli ge-
nişlemişti.

Ve bana oyun yapıyordu!

Geri geleceğinden şüphem yoktu. Bu akşam değil el-
bette. Fazla açık olurdu. Ama belki yarın?

Kısa bir süre sonra Chogyal işten gelip koridora çıktı-
ėında Lasya elinden tutup benim olduğum yere getirdi.

Chogyal beni kuağına alıp enemin altından okşaya-
rak "Seni buralarda görmek ne güzel DLHK. Yine nor-
male dönmüşsün," dedi.

O an bir yiğın şey hissediyordum. Fakat hissettiklerim
arasında "normal" yoktu.

Sonraki gün Lasya'nın öğlen ziyareti için uğramasını
zar zor bekleyebildim. Bütün sabahı kalın ve beyaz tüy-
lerim güzelce parlasın diye kendimi süsleyerek geçirdim.
Kulaklarım tamamıyla yıkanmıştı; bıyıklarım ise parıl
parıl parlıyordu. O gün çelloyu farklı bir canlılıkla al-
dım. Dvořák'ın ünlü konçertosunu bilenler için: *allegro
vivo*'dan ziyade *adagio* aldım.

Lasya kapıyı açar açmaz dışarı fırladım. Sanki ken-
dimi orada kazara bulmuşum gibi bir hava yaratmaya
alışarak derhal duvara gittim. Yine ilerideki sahada he-
yecanlı ve hareketli bir ma vardı. Arkamdaki odalardan
artık aşına olduğum aile yaşantısı sesleri geliyordu. Las-

ya bir ders kitabı okuyarak birkaç dakika orada oturdu, sonra koşarak içeri gitti.

Gözümün ucuyla ona baktım. Gölge, fiçinin üstünde belirmişti. Kalkıp önce ön pençelerimi, sonra şatafatlı bir vurdumduymazlıkla sırtımı gerdim ve duvardan atlayıp eve gidiyormuşum gibi yaptım.

Umduğum gibi bu hareketler hayranım için yeterliydi.

Tekir kedi gürültülü bir şekilde fiçiden indi ve yollarımızın kesişeceği bir şekilde yürüdü. Birbirimizden makul bir uzaklıkta durduk. İlk kez doğrudan o parıldayan kehribar rengi gözlerin içine baktım.

Tekir kedi tarihteki en sıradan cümleyi seçerek "Daha önce tanışmış mıydık?" diye sordu.

"Sanmam." Çok rahat görünmeden ama yeterli cesareti sesime katarak konuşmaya çalıştım.

"Seni daha önce gördüğüme eminim."

Beni tam olarak nerede gördüğünü biliyordum ama onu görmüş olmaktan ne kadar etkilendiğimi anlatmaya hiç niyetim yoktu.

En azından şimdilik.

Benim belgelenmemiş olsa da kusursuz soyumu onaylayarak "Etrafta çok az Himalaya kedisi var," dedim. "Burası senin bölgen mi?"

"Jokhang'a kadar. Ve de ana caddeden market tezgahlarına kadar," dedi.

Market tezgahları benim tercih ettiğim güzergahın bi-

razcık aşığışındaydı. “Ya Café Franc?” diye sordum.

“Deli misin? Oradaki adam kedilerden nefret ediyor.”

Gayet serinkanlı bir şekilde “*Hayder’s Food Guide* dergisine göre Himalayalar’daki en iyi yemekleri orası yapıyormuş,” dedim.

Gözlerini kırptı. *Ne yani, daha önce hiç şehir dışından bir kediyle tanışmamış mıydı?* Merak ettim.

“Hiç oranın yakınına kadar gittin mi?”

“ ‘Önemli olan tanıdığın kişilerdir’ diye bir söz var biliyor musun?” diye sordum.

Kafasını salladı.

Anlaşılmaz bir biçimde gülümseyip “Ama öyle değil işte. ‘Önemli olan seni tanıyanlardır’ olmalı,” dedim.

Bir an gözleri üzerimde dondu kaldı. Gözlerindeki merakı görebiliyordum.

“Şehrin öteki tarafından olan bir tekir kedi için tavsiyen var mı?” diye sordu.

Ne kadar da tatlı!

Tenzin’in Amerika’nın en iyi romanı olduğunu düşündüğü *Muhteşem Gatsby* kitabından alıntı yaparak “ ‘O zaman tak altın şapkanı, eğer sevdiğini etkileyecekse. Eğer zıplayabiliyorsan yükseğe, onun için de zıpla. Ta ki o ‘Sevgilim, altın şapkalım, zıplama sevdalım! Benim olmalısın, deyinceye kadar,’ ” diye başladım.

Tekir kedi düşünceli bir şekilde burnunu oynattı. “Bunu nereden biliyorsun ki?” diye sordu.

“Bir kitaptan.”

Yürümeye başladı.

Onun kaslı duruşuna hayran kalmıştım. "Gidiyormusun?" dedim.

"Şapkamı almaya," diye yanıtladı.

Sonraki sabah onu göremedim, ama öğleden sonra göreceğimden emindim. Daha önce hiç böyle romantik bir coşkunkluk, arzu ve kaygının baş döndürücü karışımını ve açıklanamaz hayvani çekimi hissetmemiştim. O sabah kafam o kadar meşguldü ki Chogyal'ın öğlen eve geldiğini duymamışım. Beni taşıdığı kutuyu yatağın altından çıkardığında pek dikkat etmemiştim. Yerimden kaldırıncaya kadar da ne olduğunu anlamadım zaten.

Chogyal, sanki ben olan bitenden memnun kalacaktım gibi "Boyacılar işlerini erken bitirdi," diye açıkladı. "Burada ne kadar mutsuz olduğunu bildiğimden olabildiğince erken dönmek istersin diye düşündüm."

Fikrim bile sorulmadan Jokhang'a geri götürüldüm.

Dekorasyon hiç kuşkusuz harika olmuştu. Eski odalar artık yeni boyayla parlıyordu. Mobilyalar cilalanmıştı. Her şey önceden olduğu gibiydi ama daha temiz ve yeniydiler. Özellikle beni ilgilendiren değişiklik şuydu: İki üçgen minder boz renk kumaşla kaplanmış ve rahat etmem için pencere kenarına yerleştirilmişti.

Tenzin geri dönüşüme hayli sevindi. Ellерinin karbo-

lik asit kokusu evde olduğuma emin hissettiriyordu. En sevdiğim kedi markasının maması kondu önüme. O gün öğleden sonra Hazret'in çalışanları evlerine gidip beni yalnız bıraktıklarında McLeod Ganj'ın kalabalık kenar mahallerinde yaşadığım travmayı arkamda bırakmış olmaktan mutlu olmalıydım.

Ama değildim.

Oraya geri gitmeyi o kadar çok istiyordum ki! Tekir kediyi özlüyordum! Eğer ben Jokhang'taki fildişi kulede kalırsam görüşme şansımız ne olurdu ki? Aniden ortadan kayboluşumu onunla ilgilenmiyorum şeklinde yorumlar mıydı acaba? Onun gibi kaplan görünüşlü bir tekir kedinin arkasından koşan çoktur. Ya bize hiç şans vermeden benden çoktan vazgeçtiyse?

Chogyal'ın evinde geçirdiğim ve artık bana bir rüya gibi gelen zamanı düşünürken üç günü yorganın altında geçirmekle ne büyük aptallık ettiğimi de anlıyordum! Dördüncü gün değil de ilk gün çıksaydım neler olurdu diye düşündüm. Neler yaşırdım ve hayallerimdeki ke-diyle ilişkimiz nasıl gelişirdi? Fakat bütün bunların yerine saçma sapan bir kendine acıma duygusu yüzünden bunlardan mahrum kalmıştım.

Bir sonraki gün Dalay Lama geldi. Moralimin düzelmesi için sadece odaya ayak basması yetti. Yine her şey eskisi gibi güzeldi. Hazret geri dönünce ilişki pişmanlı-

ğı ve kendini suçlama tamamen saçma gelmeye başladı. Hazret, tek kelime etmeden, huzurlu sakinliğinin varlığının arkasında sadece yoğun bir iyilik hissi bırakarak bütün kötü düşünceleri yok ediyor gibiydi.

Tenzin ve Chogyal ile birlikte yenilenmiş odaları gezerken Dalay Lama gülümsüyordu. Tenzin ve Chogyal yeni pirinçten kapı kollarını ve artırılmış güvenlik önlemlerini gösterirken “Çok iyi! Harika!” deyip durdu.

Onlar gider gitmez de gelip beni okşadı. Gözlerimin içine bakıp birkaç mantra söylerken içimde bir mutluluk hissettim.

Bir süre sonra “Sıkıntı çektiğini biliyorum,” dedi. “Çok sevdiğin Bayan Trinci öğlen yemek yapmaya geliyor. Eminim sana özel lezzetli bir şeyler yapacaktır.”

Hazret'in misafirini daha önce hiç duymamış olsam da onun çok özel biri olduğunu anladım çünkü, duruşunda gözle görünür bir güç vardı. Bu, keşiş cübbesi içindeki yaşlı, ufak tefek adamın hassas kırılganlığının yanında iyice belirginleşiyordu. Anlaşılan, Hazret'in seyahat planları Fransa'daki bir işçi sendikası grevi nedeniyle kesintiye uğramıştı. Dalay Lama misafirini rahat bir sandalyeye otururken seyahatin zorluklarından bahsetti.

Fakat Zen hocası, sevgili guru ve harikulade kitapların yazarı Thich Nhat Hanh (Tik Nyut Han diye okunur)

bunlara pek aldırmadı. “Kim bilir ertelemeler yüzünden ne olanaklar doğmuştur. Çiftçi ve atı hakkındaki Zen hikayesini biliyorsundur herhalde,” dedi.

Hazret ona devam etmesini işaret etti.

“Hikaye, bir atın sadece bir at olmadığı, aynı zamanda zenginlik ölçüsü de sayıldığı geçmiş bir dönemde Japonya’da geçiyor.”

Dalay Lama başını salladı. Şimdiye kadar Thich Nhat Hanh benim de dikkatimi çekmişti.

“Bir çiftçi ilk atını alır ve bütün köylüler onu tebrik etmeye gelir. ‘Böylesine muazzam bir atın olduğu için gurur duymalısın!’ derler.

Fakat ağırbaşı çiftçi gülümsemekle yetinir ve ‘Göreceğiz,’ der.

Kısa bir süre sonra at, köyün dışına gider ve otlaktan kaçır. Köylüler çiftçinin acısını paylaşarak ‘Nasıl bir felaket bu böyle! Ne büyük bir kayıp! İnsan bunu nasıl atlatır?’ derler.

Çiftçi yine sadece gülümser ve ‘Göreceğiz,’ der.

Bir hafta geçmeden çiftçi bir sabah uyandığında atının yanında iki yabani atla geri geldiğini görür. Çiftçi onları otlağa götürür ve kapıyı arkalarından kapatır. Köylüler olan bitene inanmakta zorluk çeker. ‘Bu ne büyük bir şans! Kutlamak gerekir bunu! Kim böyle bir şeyin olacağını düşünürdü ki?’ derler.

Elbette çiftçi yine gülümsemekle yetinir ve ‘Göreceğiz,’ der.

Çiftçinin oğlu iki yabancı atı terbiye etmeye başlar. Tehlikeli bir iştir bu. Atları terbiye ederken bir at onu sırtından atar ve oğlunun bacağı kırılır. Bu tam da hasat zamanından önce olur. Oğlunun da yardımı olmadığı için çiftçi ürünlerini toplamakta çok zorluk çeker. Köylüler ona 'Ne kadar zorluk çekiyorsun!' derler. 'Tam da böyle bir anda oğlunun yardımını kaybetmek... Bundan daha kötüsü olamaz!' derler.

Çiftçinin bütün söylediği 'Göreceğiz,' olur.

Birkaç gün sonra Kraliyet Ordusu her bir köye sağlam genç erkekleri alması için taburlar yollar. İmparator savaşmaya karar vermiştir ve ordu kuruyordur. Fakat çiftçinin oğlunun bacağı sakat olduğundan onu almazlar."

Thich Nhat Hanh gülümsedi. "Böyle devam ediyor işte."

Hazret, onaylayıcı bir gülümsemeyle ona baktı ve "Güzel bir hikayeymiş," dedi.

Misafiri "Evet," diyerek ona katıldı. "Sanki bir melodramın içindeymişiz gibi değişime sürekli olarak tepki vermekten çok daha iyi. Dönme dolap gibi bir aşağı bir yukarı."

"Öyle," dedi Dalay Lama. "Değişimin an meselesi olduğunu unutuyoruz."

İki büyük ruhani lider arasındaki konuşmayı dinlerken, son zamanlarda etrafımdaki değişikliklere tepki vermemeyi beceremediğimi fark etmiştim. Zavallı Chogyal'ın tek istediği bana bakmak iken ona ne kadar

da kızmıştım. Bir ara onun zalim bir devrimci olduğunu bile düşünmüştüm!

Sonra da benim tepkim geldi: Üç gün boyunca yatakta debelendim. Ne kadar da *zavallica*! Chogyal'ın yorganının altına kendimi gömerek kaçırdığım fırsatın artık farkındaydım.

Bencil bir melodram işte. Eğer kendimi acımasız ama bir o kadar da anlayışlı bir dürüstlikle değerlendirmem gerekirse, bu olanlar benim hayatımı nasıl geçirdiğimin küçük bir örneği değil miydi?

Hazret "İnsanlarla, yani liderler, sanatçılar ve başka insanlar ile görüştüğümde, bana başlarına gelebilecek en kötü şeyin sonradan geriye dönüp baktıklarında kendileri için çok iyi bir olay olduğunu söylüyorlar," dedi.

Thich Nhat Hanh "Yeni bir yol bulmak durumundayız. Daha iyi bir uyuma ve tatmine götürecek daha iyi bir yol," dedi.

Hazret "Evet, evet," diyerek onayladı.

Misafiri "Koşullar çok kötü bir hale geldiğinde bile bunların arasında iyi fırsatlar çıkabilir," diye devam etti.

Dalay Lama bir anlığına düşünceli şekilde baktıktan sonra "Hayatımdaki en kötü anlar Tibet'i terk ettiğim zamanlardı. Eğer Çin bizim ülkemizi işgal etmeseydi hâlâ Lhasa'da olurdum. Oysa işgal yüzünden buradayım. Benim dışımda başka keşişler ve rahibeler de buraya geldi. Geçen elli yılda Dharma tüm dünyaya yayıldı. Bence buna işgalin de önemli bir katkısı oldu," dedi.

Dalay Lama'nın Kedisi

Thich Nhat Hanh "Bundan eminim. Muhtemelen elli yıl önceki olay sayesinde bugün buradayız," dedi.

Ve ben de bu sayede DLHK olmuştum.

Ve sevgili okur, siz de bu sayede bu kitabı elinizde tutuyorsunuz.

Bayan Trinci'nin yaptığı lezzetli, ufak ufak doğranmış tavuk ciğeriyle karnımı doyurduktan sonra pencere kenarındaki yeni yapılmış köşeme oturup avlunun diğer tarafında parlayan yeşil ışığa baktım. Hafif bir meltem, dua eden keşişlerin akılda kalıcı ilahilerinin eşliğinde çam ormanlarının ve yemyeşil orman güllerinin kokusunu getiriyordu.

Kendimi tekir kediyi ilk kez gördüğüm taşa bakarken buldum. Benim tekir kedim. O kadar hayalini kurduğum... *Bir dakika dur bakalım*, dedim kendime. Bu, bencil melodramın başlıca sebebi değil mi?

Daha öteye gitmeden kendimi durdurduğum için oldukça mutluydum. Daha sonra ise kendimden memnun olmamın da bencil bir melodram kategorisine girdiğini fark ettim.

Ah bu Budist zihin eğitimi! Kendimizi hiçbir zaman kandıramayacak mıyız? Azıcık bile mi?

Thich Nhat Hanh aklıma geldi: duruşu, gücü ve sadeliği.

David Michie

Avlunun diğ er ucunda yanan yeş il ış ığ a bakarak karanlıkta meditasyon yaptım.

Göreceğ iz.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Durmadan kedileri gözlemleyen biriyseniz eğer, benim hakkımda epey bir fikriniz olmuştur herhalde. Bilinçli olarak benim size aktardıklarım değil. Ama ister hoşunuza gitsin ister gitmesin, bir yazar, sadece sayfadaki kelimelerde değil arkada bıraktığı başka izlerde de ister istemez kendine ihanet eder. Psikolojik ekmek kırıntılarının ya da belki de güzel bir somon balığı artıklarının izini sürmek gerek. Bu somon balığı, gönül ister ki dereotu ile süslenmiş olsun ya da hafif ama keskin hardala bulanarak kızartılmış olsun.

Bu kitabı adli bir incelemeye olanak veren ortamda okumuyor olabilirsiniz. Bu yüzden sizi uğraştırmayacağım, doğrudan gerçeği söyleyeceğim. Bu itirafta bulunmak benim için kolay olmasa da ben, yemek düşkünü bir kediyeim. Düşkünlük derken, maalesef bir gurme olmaktan bahsetmiyorum.

Sevgili okuyucu, ben bir oburum.

Biliyorum, biliyorum buna inanmak zor, değil mi? Sadece çikolata kutularındaki güzelliğime ve mavi gözlerimdeki bilgeliğe bakarak anlayamazsınız ki bunu. Ama bu parlak tüyler, -en azından geçmişte sağlıklı olamayacak kadar -büyük ve beni kölesi gibi kullanan bir midmeyi saklar.

Yemeklerin esiri oluşumla elbette gurur duymuyorum. Dünyada açgözlü cesurlara, eğlence düşkünlerine, arsız hazcılara hayran olan bir kültür var mıdır? Karar vermeden önce size şunu sorayım: Hiç, bir günü kedi olarak geçirmek nasıldır diye düşündünüz mü?

Sabahları Café Franc müşterilerinin yüzünde gördüğüm, günün ilk kahvesinin sebep olduğu o heyecanlı bekleyiş yoktur kedilerin hayatında. Ne de akşamları içilen beyaz şarabın ilk yudumunun getirdiği ayakları yerden kesen haz. Biz kedilerin gün içinde halet-i ruhiyesini değiştirecek nesneleri yoktur. Eğer sıkıntıdan, üzüntüden, varoluş krizinden ya da günlük bir baş ağrısından mustaripsek kedi nanesi dışında herhangi tıbbi bir ilacımız da yoktur.

Var olan tek şeyimiz yiyecektir.

Sorun şu: Birini ayakta tutan eğlenceli yiyecekler hangi aşamada sağlıklı bir zevk olmaktan çıkar ve hayatını tehdit etmeye başlar?

Kendi adıma konuşacak olursam, ben o günü net bir şekilde hatırlıyorum.

Hazret, altı haftadan fazladır seyahate çıkmıyordu,

sürekli manastırdaydı. Günlerini, bazıları öğle yemeğine de kalan önemli kişileri ağırlamakla geçiyordu. Bayan Trinci, Jokhang'ın mutfağında her gün yeni bir mükemmellik yakalamaya çalışıyordu.

Bütün bunların yanında Bayan Trinci, Yaşayan En Güzel Canlı'nın ihtiyaçlarını da unutmuyordu. Her gün yeni tatlar vermekle kalmıyor, aynı zamanda bir yığın yeni isim de veriyorlardı. *Dolce mio* mesela. Bayan Trinci beni kucağına alıp boynumu öperken 'tatlım' anlamına gelen bu kelimeyi söylerdi. *Tesorino*, yani küçük hazine. Bayan Trinci önüme ufak ufak doğranmış bolca tavuk ciğeri koyarken bir yandan da şarkı mırıldanırdı. Bayan Trinci için yiyecek, sevginin fiziksel göstergesiydi ve bu konuda eli çok açıktı.

Rutinim dışında bir şey yapmaya başladım. Kahvaltı, Dalay Lama için hazırlanmış özel odaya getirilirdi. Daha sonra kuşluk vaktine doğru Jigme ve Ngawang Dragpa'nın öğlen menüsünü hazırladıkları Café Franc'a giderdim. Öğleye kadar hazırlanmış olan günün menüsünün spesyalleri Kıymetli (*Rinpoche*) için ayrılmış olurdu. Keyifle yemeğimi yedikten sonra yemeğin üstüne bir saat kadar kestirirdim. Öğleden sonra üç ya da dört gibi Jokhang'a tekrar gittiğimde Bayan Trinci'nin mutfakta işi bitmiş olurdu. Mutfak tezgahına çıkınca, o anda onun benim güzelliğim, çekiciliğim, zekam, türüm ve diğer sayısız üstün niteliklerimin farkına varırdı birden. Sadece bir kez miyavlasam, içimi rahatlatmak için anında bir sürü yemek getirirdi.

Bütün bunlar en gelişkin kedi damak tadını bile tatmin etmeye yeterdi, belki bazılarına göre fazlaydı bile. Hem filozofların hem de mali danışmanların üzerinde çok çalıştığı şu soruyu tekrarlamak gerek: Ne kadarı yeter?

Bu beni gurmeden pisboğazlığa inen yokuşta kaymaya başladığım zamana getiriyor.

Özellikle bolca kepçe konmuş, kızarmış portakallı ördeği keyifle yediğim Café Franc'tan çıkıp tepeyi iyice tırmanıyordum. Muhtemelen bu yüzden, tırmanmak, eskiden olduğundan daha zorlu hale geliyordu ve bir gün ilk kez Ucuzluk Pazarı'nın kenarındaki kaldırımında durup soluklanma ihtiyacı hissettim.

Kapının yanında oturan dükkanın sahibi Bayan Patel beni hemen tanıdı. Hayli heyecanlandı ve kızına benim için dükkanın arkasından bir kase süt getirmesini söyledi. Gücümü toparlamamı sağlayacak kadar süt içmeden de beni bırakmayacağını söyledi. Kadını kıramadım.

Ben sütümü içerken Bayan Patel kızını bir konserve kutusu balık alması için yan taraftaki bakkala gönderdi. Kız, üzerine sos dökülmüş bir balık getirdi. Yabancıardan yemek kabul etme alışkanlığım yoktur ama Bayan Patel'i daha önce defalarca görmüştüm. Zamanının çoğunu yoldan geçenlerle konuşarak geçiren, ailesini çekip çeviren bir kadındı. Sevecen ve kibar görünüyordu. Bayan Patel çay tabağı altlığını önüme koyarken balığın lezzetli kokusundan resmen burun deliklerim genişledi.

Dalay Lama'nın Kedisi

İstekli olduğumu göstermek için sadece birkaç lokma *yiyeyim, yeter*, diye düşündüm.

Sonraki gün tepeyi çıkarken ben daha Ucuzluk Pazarı'nın önüne gelmeden Bayan Patel elinde süt ve balık ile beni bekliyordu. Bir kerelik şımartma, sinsi bir alışkanlık şeklini almıştı.

Daha da kötüsü geliyordu.

Bundan birkaç gün sonra hayırsever Bayan Patel Café Franc'a giderken yolda beni durdurdu. Tavukla doldurulmuş beyaz ekmeğinden benim için de birkaç parça kopardı. Bu kuşluk vakti atıştırmalığı da alışkanlık haline geldi.

"Kediler kendileri için iyi olanı bilirler," sözünü bazen duyarım. "Kediler sadece açken yer," bir diğeri. Sevgili okuyucum, maalesef bunlar doğru değil! Bunu o zaman fark etmemiştim ama aslında mutsuzluğa doğru çok tehlikeli bir yola adım atmıştım.

Jokhang'a ziyaretçi akını giderek artıyordu. Son dakikada yapılan program değişiklikleri ve dünyanın dört bir yanından gelen uluslararası telefon görüşmeleri ise Indira Gandhi Havaalanı'ndan McLeod Ganj'a daha fazla ziyaretçi gelmesine sebep oldu. Her zamanki gibi Bayan Trinci, misafirlere özel yemekler yapmaya çalışıyordu. İster Rus ziyaretçiler için *krasnye blini* ister Arjantin-

li ziyaretçiler için *dulce de leche* olsun, Hazret'in misafirlerini şaşırtmak ve tatmin etmek için hiçbir şeyden kaçınılmıyordu.

Bayan Trinci'nin Kaliforniya'dan gelen son derece ünlü Hintli *tıp doktoru, sözcü ve yazar için yaptığı ahududu şerbetinin tadını kim unutabilir ki?* En azından Dalay Lama'nın etrafındakilerden kimse unutamaz. Bayan Trinci de unutamaz.

Bu ziyaretçi, Bayan Trinci'nin sabrını feci şekilde zorlayan iki yemek olayından sonraki hafta gelmişti. Son haftalarda ağırlanacak üçüncü ağır top bir misafirdi. İlk olayda ana mutfaktaki buzdolabı gece yarısı birdenbire bozulmuştu. Bu felaket demekti. Dolaptaki yiyeceklerin yarısı bozuldu; bu yüzden aleracele markete, manava ve özellikli ürün mağazalarına gidilmek zorunda kalındı. Öğlenin sonuna doğru Bayan Trinci'nin sinirlerinin çökme noktasında olduğunu söylemek çok da abartı sayılmaz herhalde.

İki gün sonra ana yemek ocağa koyulur koyulmaz gaz kesildi. Mutfağın yakıtının geldiği tank boşalmıştı. Doldurulamıyordu da. Mutfaktaki yardımcılar bütün elektrikli ocakları almaları için derhal Namgyal Manastırı'na gönderildi. Baş şef açısından böyle bir aksaklık kabul edilemezdi.

Üçüncü bir aksilik çıkacak mıydı? Bayan Trinci çıkmaması için elinden geleni yaptı. Bu sefer gaz kontrol edildi. Mutfağa yeni bir buzdolabı alınıncaya kadar geçici olarak çalışanların buzdolapları kullanılacaktı. Bu buzdolaplarının,

içindekiler defalarca kontrol edildi. Mutfaktaki her bir malzeme ve araç gereç görülmemiş bir bakımdan geçtiler. Hiçbir şey bu öğle yemeğini bozamazdı.

Bozamadı da.

En azından başlangıcında. Bayan Trinci ziyaret saatinden çok önce tatlı için akşamdan hazırladığı çikolata kabaklı keki ve keçiyoynuzlu fındıklı topları dışarı çıkardı. Kötü şeylerin üç kere üst üste geldiğine dair batıl inanç yüzünden endişeli, gergin ve dikkatli davranan Bayan Trinci, Hazret kuşluk vaktinde görüşme için *tapınağa* gittikten hemen sonra geldi. Hiçbir şeyi şansa bırakmak istemiyordu.

Kuşkonmaz salatası hemen tabağa, Hint pirinci pilav tenceresine koyuldu ve sebzeler de ızgaraya gitti. Şimdi sıra Hindistan cevizli taze fasulyelerin hazırlanmasındaydı.

Fakat Bayan Trinci yukarı kattaki dolaptan bir paket taze fasulye aldığı anda fasulyelerin bozulmuş olduğunu gördü. *Nasıl olduysa*, bu taze fasulyeler yukarıdaki buzdolabına götürülmüş ve dikkatlice kontrol edilmemişti. *Üst taraftaki taze fasulyelerde bir şey yoktu, ancak altta kalanlar yumuşamış ve sulanmıştı. Bunlardan yemek yapılamazdı.*

Bayan Trinci'nin yüzü, Kangra Vadisi'nden geçen muson bulutlarından bile daha çok karardı. O gün mutfak görevine verilmiş zavallı üç keşişe bağdırdıktan sonra ikisini markete taze fasulye almaya, diğerini de Namgyal Manastırı'na acil ihtiyaçların tedariki için fazladan yardımcı getirmeye gönderdi. Zaten yeterince gergin olan

Bayan Trinci kollarını her kaldırdığında sinirden altın bileklikleriyle oynuyor, fasulyelerin daha kötü bir şeyin habercisi olduğunu *düşünüyordu*.

Ki öyle de oldu.

Saat ilerliyordu. Keşişler henüz marketten taze fasulyelerle dönmemişti. Üçüncü keşiş ise Namgyal'da yardımcı bulamamıştı. Bayan Trinci keşişe üst kata gidip birilerini ayarlamasını *söyledi bağırarak*. Böylece Chogyal kendisini Bayan Trinci'nin takımı tamamlanıncaya kadar aşçı yardımcılığı yaparken buldu.

Chogyal'ın ilk görevi yardımcıların buzdolabından ahududuları almak ve Ayurvedik ahududu şerbetini hazırlamaya başlamaktı.

Chogyal "Ahududu kalmamış," dedi birkaç dakika sonra üst kattan döndüğünde.

"Mümkün değil. Daha dün gece kontrol ettim. Dondurucudaki kırmızı poşetler," dedi Bayan Trinci tiz sesiyle Chogyal'a üst kata dönmesini işaret ederken. "Kırmızı poşet. SACCHETTO ROSSO!"

İtalyanca konuşması hiç de iyiye alamet değildi.

Chogyal kısa bir süre sonra döndüğünde yine "Burada ahududu yok. Kırmızı poşet de yok," dedi.

Bayan Trinci yıldırım hızıyla yukarı çıkmadan önce çatal bıçakları *çıkardığı* çekmeceyi ittirerek çarptı. "İzgaradaki sebzelere bak sen!"

"Merda!" Mutfaktaki herkes Bayan Trinci'nin merdivenlerden ağır ağır *çıkarkenki ayak seslerinden* ya da yar-

dımcıların mutfağında gezinirken topuklarının çıkardığı tok sestten nasibini alırdı. Tabii bir de inanmadığı bir gerçeği kabul etmek zorunda kaldığında *ağzından çıkan kızgın haykırış* vardı.

Döndüğünde Chogyal “Ne oldu?” diye sordu. Kadının *yüzü patlıcan gibi* morarmış ve gözleri alevlenmişti; geçen haftanın bütün kızgınlığını o anda boşalttı. Bu bir sabotaj olmalıydı. Hâlâ inanamıyordu.

“Dün gece oradaydılar. Eminim. Şimdi ise, *nulla, niente...* hiçbir şey yok! Nerede bunlar?”

Chogyal kafasını sallayarak “Üzgünüm ama hiçbir fikrim yok,” dedi.

Chogyal’ın omuz silkmesi Bayan Trinci’yi hiç rahatlatmadı.

“Sen yukarıda çalışıyorsun. Bilmen gerek.”

“Orası çalışanların mutfağı...”

Bayan Trinci “Kesin kural koymuştum, onlara dokunulmayacaktı. Yenilerini bulamayız. Delhi’den özellikle sipariş etmiştim. Öyle olmaz, *stupido*,” deyip kabağı yeterince hızlı çeviremeyen Chogyal’ın elinden maşayı aldı. “Koca bir gün yok önümde!”

Sebzeleri tek tek kontrol edip ters çevirdi, sonra tekrar ızgaraya iyice yapıştırdı. “Ne yapmalıyım? Namgyal’dan gelen keşişi ahududu bulması için mi yollasam acaba?”

Chogyal sessiz kalmayı tercih etti, ki bu en mantıklıydı.

Ama Bayan Trinci bu sefer iyice küplere bindi. “Ka-

sabadaki her bir restorana telefon mu etsem acaba?"
"Çok özel misafirimizden Delhi'den gelirken almasını mı istesem?"

Izgara bitince Bayan Trinci döndü ve maşayı tehditkar bir biçimde Chogyal'a doğrultarak "Soru soruyorum. Ne yapmalıyım?" dedi.

Chogyal ne söylerse söylesin yanlış olacağını biliyordu. Köşeye sıkıştığı için itaatkar bir ifadeyle akla ilk gelen şeyi söyledi: "Ahududu şerbeti için üzülmeysin."

"Üzülmeyeyim mi?!" Chogyal sanki sönmek üzere olan bir ateşe yüksek oktanlı benzin atmıştı. "*İnanmıyorum yani!* Ne zaman gerçekten özel, ortalamanın üstünde bir şey yapmaya çalışsam siz gelip mahvediyorsunuz!"

Kapıya dönük olduğundan Bayan Trinci Chogyal'ı aniden neyin endişelendirdiğini anlamamıştı. *Kaybolan ahududulardan daha önemli bir şey vardı.* Chogyal, "Bayan Trinci..." diyerek araya girmeye çalıştı.

Fakat Bayan Trinci aşırı sinirliydi. "Önce buzdolabının bozulacağı tuttu. Sonra gaz bitti. Ocak olmadan nasıl pişirmem bekleniyor acaba? Şimdi de, kahretsin, malzemelerimi çalan insanlar var!"

Chogyal endişesini saklayamadan kaşlarını çatı, ama yüzünde hafif bir gülümseme de vardı. "Bayan Trinci, lütfen ama!" dedi.

"Sakin benimle sert konuşmaya kalkışma!" İskandinav mitolojisindeki savaşçı bakirelerin baskını bile Bayan Trinci'nin yanında bir hiç kalırdı. "Özel bir misafir için hazırlanan öğle yemeği öncesinde hangi salak

Jokhang'daki tek ahududu poşetini kullanır ki?" Bayan Trinci'nin ağzının kenarında beyaz noktalar belirdi. "Hangi bencil aptal, hangi embesil bunu yapar?"

Öfkesini zavallı Chogyal'dan çıkarmaya çalışırken ondan bir yanıt almayı beklemiyordu. Yine de bu karmaşa içinde bir cevap geldi.

Bayan Trinci'nin arkasından bir ses yumuşakça "Ben yedim," dedi.

Bayan Trinci topukları üstünde arkasını döndüğünde karşısında kendisine şefkatle bakan Dalay Lama'yı gördü.

"Özür dilerim. Kullanılmamaları gerektiğini bilmiyordum," deyip özür diledi Dalay Lama. "Ne yapalım, biz de başka bir şey yeriz. Öğle yemeğinden sonra gelip beni görün."

Mutfağın ortasında Bayan Trinci'nin yüzündeki koyu mor renk anında soldu. Tıpkı bir balık gibi ağzını açtı, ama tek kelime edemedi.

Hazret, avuç içlerini göğsünün hizasında birleştirerek eğildi. Bayan Trinci mutfakta sarsılırken Dalay Lama kendisine eşlik eden Tenzin'e döndü.

Mutfaktan ayrıldıktan sonra Tenzin'e "Bu... şerbet tam olarak ne?" diye sordu.

"Tatlı," dedi Tenzin.

"Ahudududan mı yapılıyor?"

"Çeşitli şekillerde yapılabilir," diye açıkladı Tenzin. Biraz yürüdükten sonra Tenzin "Sanırım Bayan Trinci

onu yemeklerin arasında ağzımızın tadı değişsin diye sunmayı planlıyordu,” diye ekledi.

“Ağzımızın tadı değişsin diye, öyle mi?” Dalay Lama olayı çözmeye çalışırken gözlerinde bir eğlence parıltısı mı vardı? “Kızgınlık zihni tuhaf bir şey, öyle değil mi Tenzin?”

O gün öğleden sonra Bayan Trinci Hazret’in odasına gitti. Pencere kenarındaki minderlerle kaplı yerimden onun perişan ve pişman halde gelişini ve birkaç dakika içinde gözyaşlarına boğuluşunu izledim.

Hazret, misafirlerinin öğle yemeğini, özellikle de kendisine ailesinin yaptığı bir yemeği hatırlatan keçiboynuzlu fındıklı topları *çok beğendiğini söyleyerek söze başladı*.

Fakat Bayan Trinci, Dalay Lama’nın kendisini buraya keçiboynuzlu fındıklı toplardan konuşmaya çağırmadığını biliyordu. Kehribar gözlerinden yaşlar ve onunla birlikte bir de rimeli akarken affedilmeyecek şeyler söylediğini, Chogyal’a ve oradaki diğer herkese bağırdığını, huysuz biri olduğunu kabul etti. O orada ağlarken Hazret onun elini uzun bir süre tutup “Biliyorsun canım, ağlamaya gerek yok,” dedi.

Yüzüne kokulu bir mendil götüren Bayan Trinci bu fikre şaşırdı.

“Sorunlar karşısında öfkelenmek iyidir, hatta *çok*

iyidir," diye sözlerine devam etti Dalay Lama.

"Hayatım boyunca hep çok sinirli oldum zaten."

"Bazen davranışımızı değiştirmemiz gerektiğini biliriz. Ama değişmemiz gerektiğini anlamak için önce bir silkinmemiz gerekir. Şimdiden başlayarak."

Bayan Trinci "Evet," dedi, gözyaşları yeniden aktı.
"Ama nasıl?"

"Sabırlı olmanın avantajlarını ve sabırlı olunmadığı zamanki olumsuzlukları düşünerek," dedi Dalay Lama. "Kişi kızdıktan sonra ilk acı çeken yine kendisidir. Kızgın olan hiç kimse mutlu ve huzurlu bir zihne sahip olamaz."

Bayan Trinci kızarmış gözlerle Dalay Lama'ya baktı.

"Ayrıca başkaları üzerinde bunun yaratacağı etkiyi de göz önünde bulundurmamız gerekir. Gerçekten kastetmediğimiz incitici şeyler söylediğimizde hiç iyileşmeyecek yaralar açabiliriz. Arkadaşlarımızla ya da ailemizle aramızı açan ve tek bir öfke patlamasından kaynaklanan tartışmaları, ilişkilerin bitmesine yol açan ayrılıkları düşün."

Bayan Trinci "Biliyorum!" diye inledi.

"Daha sonra bu öfkenin nedenini kendimize sormalıyız. Eğer öfkenin gerçek nedeni buzdolabı, gaz ya da ahududuların kaybolması ise o zaman neden başkaları da sinirlenmiyor? Gördüğün gibi bunlar öfkeye neden olmuyor. Öfke, zihnimizden kaynaklanıyor. Ama bu iyi bir şey, çünkü dünyada etrafımızdaki her şeyi kontrol

edemeyebiliriz belki ama kendi zihnimizi kontrol etmeyi öğrenebiliriz.”

Bayan Trinci “Ama ben hep sinirli bir insan olmuşumdur,” itirafında bulundu.

Hazret “Şu anda kızgın mısın?” diye sordu.

“Hayır.”

“Bu durum bize kızgın bir zihin hakkında ne söylüyor o zaman?”

Bayan Trinci uzun bir süre tapınağın çatısındaki pencereye baktı. Güneş, tam o noktada dharm a çakra çarkını ve geyik heykelini altına *çeviriyordu*. “Sanırım gelip geçici olduğunu.”

“Kesinlikle öyle. Kalıcı değil. Senin bir parçan değil. ‘Hep sinirli bir insan olmuşumdur’ diyemezsin. Senin de kızgınlığın başkalarınınk i gibi ortaya çıkıyor, bir süre kalıp sonra geçip gidiyor. Bu kızgınlığı diğerlerine *göre daha yoğun şekilde hissediyor* olabilirsin. Kızgınlığ a her yenilişinde bir alışkanlığı pekiştirmiş oluyorsun ve tekrar aynı duyguyu hissetme olasılığ ın artıyor. Bu alışkanlığ ın gücünü azaltmak daha iyi bir fikir değil mi sence de?”

“Elbette. Ama kendime hakim olamıyorum. Kızgın olmaya *çalışmıyorum ki zaten*. Birdenbire bir bakmışım sinirlenmişim.”

“Söyle bakalım, bazı yerlerde ya da bazı durumlarda daha fazla mı kızgınlık hissediyorsun?”

Bayan Trinci hemen yanıt verdi: “Mutfakta.” Parmakıyla aşağıyı işaret etti.

Dalay Lama gülerek ellerini çırpı ve "Çok iyi," dedi. "Bundan böyle Jokhang mutfağı senin için alelade bir yer değil. Bir Hazine Evi."

Hazret devam etti: "Burayı başka bir yerde bulamaya-
cağın birçok kıymetli olanağı bulabileceğin bir yer olarak düşün."

Bayan Trinci başını sallıyordu. "*Non capisco*. Anlamıyorum."

"Kızgınlığının en azından bir kısmının mutfakta bulunmaktan kaynaklandığını kabul ediyorsun, öyle değil mi?"

"Sî."

"Eğer bu kızgınlıktan kurtulabilirsen senin için ve diğerleri için yararlı olacak, değil mi?"

"Sî."

"Bunun olması için karşı çıkma gücünü, yani sabrı kullanabileceğin fırsatlara ihtiyacın var. Ama arkadaşların sana bu fırsatları sunmaz. Burada Jokhang'da ise sabrı kullanman gereken fırsatlar sıklıkla karşına çıkacaktır."

"Sî, sî." Bayan Trinci gülümsedi.

"Bu yüzden buraya Hazine Evi diyebilirsin. Sabrı beslemek ve öfkenin üstesinden gelmek için sana birçok fırsat sunuyor. Bu şekilde düşünme şeklinin bir adı var." Hazret düşüncesine odaklanarak kaşlarını çattı "Düşünceyi farklı şekilde ifade etme." dedi.

"Peki, ama ya... başaramazsam?" diye sordu Bayan Trinci sesi titreyerek.

“Denemeye devam edeceksin. Uzun süreli bir alışkanlıktan vazgeçmek kolay olmaz. Ama eğer faydasını görürsen kesinlikle adım adım ilerleyeceksindir.”

Dalay Lama, bir süre Bayan Trinci’nin yüzündeki endişeli ifadeye baktı ve “Eğer zihnin sakin olursa bunun sana yararı olur. Bunun için meditasyon en yararlı şeydir aslında,” dedi.

“Ama ben Budist değilim.”

Dalay Lama gülümsedi. “Meditasyon sadece Budistlerin yaptığı bir şey değildir. Herhangi bir kültüre ait olanlar veya hiçbir kültüre ait olmayanlar da meditasyon yapar. Sen bir Katoliksin ve Roma Katolik mezhebinin meditasyon üzerine çok faydalı öğretileri var. Belki deneyebilirsin?”

Bayan Trinci’nin görüşmesi bitince ikisi yan yana durdular.

Hazret onun elini alıp gözlerinin içine bakarak “Bir gün belki sen de bugünü bir dönüm noktası olarak görürsün,” dedi.

Bayan Trinci kendinden pek de emin olmadan sadece başını sallarken mendiliyle gözlerini sildi.

“Bir şeyi kavrayışımız davranışımızı değiştirecek noktaya kadar geldiğinde Dharma’da buna *kavrayış* diyoruz. Belki sen de bugün böyle bir kavrayış yaşadın?”

“Sî, sî, Efendim.” Bayan Trinci duygulanmıştı, dudakları titriyordu. “Kesinlikle farkına vardım.”

“Buda’nın sözlerini hatırla: ‘Bir kişi savaşta bin defa

bin kişilik bir orduyu yense bile, en büyük savaşçı kendini yenebilendir.”

Benim *kavrayışım* ise birkaç hafta sonra gerçekleşti.

İlk uyarıya kulak vermeliydim. Bu uyarı bir gün ofise girerken Tenzin'in Chogyal'a söylediğini duyduğum bir cümleydi.

Tenzin “DLHK büyüyor,” demişti. Tam Tenzin'e göre bir cümleydi. O kadar belirsizdi ki bunun ne anlama geldiği konusunda hiçbir fikrim yoktu, bu yüzden hiç gücenmedim.

Sonraki hafta Bayan Trinci'nin akşam yemeği ziyafeti için Jokhang mutfağına gittiğimde herhangi bir hazırlık gerekmiyordu.

Ahududu Şerbeti Krizi'nden sonra Bayan Trinci'nin her bir ziyaretinde mutfakta hiç de alışılmadık bir sakinlik olmaya başladı. O öğlen mutfaktan sadece sessizlik yayılmıyordu. Bayan Trinci aynı zamanda Fauré'nin kutsal korosunun *Requiem* parçasını çaldığı bir CD- çalar da getirmişti.

Mutfağa gittiğimde Bayan Trinci'yi arkadaşça bir miyavla selamladım. Mutfak tezgahına atlayamayacağımı bildiğimden atlamadım. Atlamak yerine tezgaha baktım.

Her zamanki gibi Bayan Trinci durumu fark edip beni tezgaha *çıkardı*.

“Ah! Zavallı küçük yumuşağım benim, artık atlayamıyorsun ha!” dedi duygularını belli eder bir şekilde beni okşayarak. “Çok kilo aldın da ondan böyle oluyor ama.”

Ben, ne?

“Çok fazla yiyorsun.”

Ciddi olamazdı! Yaşayan En Güzel Canlı ile nasıl bir konuşma biçimiydi bu? Canım benim'lere, ne olmuştu?

“Gerçekten minik bir domuzcuk oldun.”

Duyduklarıma inanamıyordum. Bu fikrin kendisi bile *çok abesti*.

Domuzcuk mu olmuşum? *Ben* mi?!

Kurt gibi acıkmıştım. Eğer önüme ağız sulandırıcı bol soslu kuzu bacaklarından koymasa, başparmağı ile işaret parmağı arasındaki o hassas bölgeyi ısıırırdım. Leziz sosu yalayınca anında kendimi kaybettim. Bayan Trinci'nin acımasız yorumları hemen aklımdan çıkmıştı.

Büyüyen sorunumla yüzleşmem için çok daha ciddi bir aşağılanma ile karşı karşıya kalmam gerekiyordu. Hazret ile birlikte tapınağa yapılan bir sabah ziyaretinden dönerken özel dairemize giden merdivenlere yöneldim. Arka bacaklarım sendelediği için çıkarken belli bir tempo tutturmam gerekiyordu. Fakat son haftalarda gerekli hıza ulaşmak gittikçe zorlaşmaya başlamıştı.

O sabah ise üstesinden gelinemez bir hal almıştı.

İlk basamağı çıktığımda her zamanki enerjiden daha fazlasına ihtiyacım olduğunu hissettim. İkinci ve üçüncü

basamaklara geldiğimde hızlanmak bir yana, bir şey sanki beni geri *çekiyordu*.

O anda, tam zıplayışın orta noktasına ulaşmak üzereyken vakur olmasa da güvenli bir şekilde basamağa ulaşmak yerine, kendimi *çaresizce* havada pençelerimle tutunacak yer ararken buldum. Gerçeküstü yavaş bir hareketle geriye doğru devrildim. Vücudumun bir kısmı üst merdivende bir kısmı alt merdivende olacak şekilde yere *çakılmışım*. Daha sonra dengemi kaybedip arkaya doğru düştüm. Bu korkunç ve rezil düşüş beni Hazret'in ayaklarının dibine yuvarlamıştı.

Dalay Lama derhal beni odaya götürdü. Veteriner çağırıldı. Hazret'in masasının üstüne bir havlu serildi ve her yerim muayene edildi. Veteriner Guy Wilkinson'un düşüşten yara almadığım ve her açıdan sağlıklı olduğum sonucuna varması çok sürmedi. Ama sağlığımın ciddi şekilde uyarı kaçırmış bir noktası vardı: Çok kiloluydum.

Her gün ne kadar yemek yiyordum? Bilmek istiyordu.

Bu soruyu Dalay Lama'nın çalışanlarının hiçbiri tam olarak cevaplayamazdı. Benim de cevap vermeyi umursamadığım bir soruydu. *Düşüşten yeterince utanıyordum zaten, bir de kontrol edilemeyen iştahımın gerçek boyutlarını açıklayarak kendimi daha fazla rezil etmeye niyetim yoktu.*

Yine de gerçek ortaya çıktı.

Tenzin birkaç isabetli telefon görüşmesi yaptı ve günün sonunda Dalay Lama'ya Jokhang'ta yediğim iki öğün yemeğin yanında üç ayrı yerde yemek yediğimi bildirdi.

Yeni bir rejimin uygulanmasına karar verildi. Bunun ardından Café Franc ve Bayan Trinci'ye bana yarım porsiyon yemek vermeleri söylendi. Bayan Patel'den kesinlikle yemek almayacaktım. Birkaç saat içinde *günlük perhizim esaslı ve kalıcı değişikliklere tabi olmuştum*.

Bütün bunlarla ilgili ne hissediyordum? Yeme alışkanlıklarım sorulsaydı bunların değiştirilmesini kabul ederdim. Kesinlikle küçük bir kedi (her ne kadar yeterince küçük olmasa da) için beş öğün yemeğin fazla olduğu aşıkardı. Başından beri azaltmam gerektiğini biliyordum. Ama bu bilgilerim o küçük düşürücü yere çakılma olayı gerçekleşene kadar sadece entelektüel düzeydeydi. Ancak bu *düşüşten sonra bildiğim bir şey benim davranışımı değiştirebilecek bir kavrayışa dönüştü*.

Düşüşten sonraki hayatım asla eskisi gibi olmayacaktı.

O gece yatağın sıcak karanlığında Hazret'in elini hissettim. Onun sadece dokunuşu bile beni mırlatmaya ve mutlu etmeye yetiyordu.

Hazret "Küçük Kar Aslanı, zor bir gün oldu, değil mi?" diye fısıldadı. "Ama her şey daha iyi olacak. Kendimiz ile ilgili bir sorun olduğunu anlarsak değişim daha kolay olur."

Ve hakikatten *öyle oldu. Daha küçük yemek porsiyonlarının ilk şokundan ve Ucuzluk Pazarı'nın önündeki yemeklerin ortadan kaybolmasından sadece birkaç gün sonra bile kendimi daha dinç hissetmeye başlamıştım. Haftalar sonra ilk kez sendeleyeni adımlarıma bir enerji gelmişti*.

Dalay Lama'nın Kedisi

Kısa bir süre sonra yine mutfak tezgahına *zıplayabilir hale geldim*. Jokhang'daki odamıza giden merdivenlerden bir daha hiç *düşmedim*.

Bir cuma sabahı Bayan Trinci adına dikdörtgen strafordan yapılma bir kutu geldi. Kutu hemen Bayan Trinci'nin Andrea Bocelli ile birlikte gelecek olan Hindistan Başbakanı için yemek hazırladığı mutfağa götürüldü. Beklenmedik teslimat karşısında şaşırان Bayan Trinci o günkü aşçı yardımcısına “Şunu açmak için bana bir bıçak getir misin canım?” dedi.

Bayan Trinci her ne kadar bazen istemeye istemeye yapsa da artık bu ifadeyi sıklıkla kullanır olmuştı. Bayan Trinci'nin coşkulu tavrı her zaman olduğu gibiydi, ama *kızgınlığı* volkan patlamalarından *şimşek çakmasına dönüşmüştü*.

Tuhaf bir şekilde kendisini kontrol ettiği için sürekli ödüllendiriliyordu. *İtalya'da aşçılık okuduktan sonra* Avrupa'nın Michelin yıldızlı restoranlarında *çalışmaya başlayan kızı Serena'dan haber* gelmişti. Kızı, Avrupa'dan sıkılmıştı. Bayan Trinci, buna bir hayli sevindi. Birkaç hafta sonra McLeod Ganj'a, eve geri gelecekti.

Bayan Trinci elinde bıçakla gizemli postanın üstündeki bandı ve koruyucu kabı kestikten sonra kendi adının yazılı olduğu bir mektup ve içinde parlak kırmızı bir sıvı olan dondurulmuş bir plastik kap çıkardı.

Kısa notta “Sevgili Bayan Trinci, kısa bir süre önce Hazret ile yediğim harikulade Ayurveda yemeği için müteşekkirim. Planladığınız ahududu şerbetini hazırlayamadığınızı duyduğuma üzüldüm. Umarım özel bir Ayurveda tarifine göre yapılmış kutudaki karışımı beğenirsiniz. Size ve misafirlerinize afiyet olsun,” yazıyordu.

Bayan Trinci mektuba bakarak “*Mamma mia* (Aman Tanrım)!” dedi. “Ne kadar muhteşem! Ne kadar nazikçe!”

Birkaç dakika sonra kapağı açtı ve sıvının tadına baktı.

Karışımı ağzında dolaştırırken gözleri *kapandı*. “Enfes!” dedi. “Benim yapabileceğimden çok daha iyisi.”

Bayan Trinci kutuyu alıp içinde ne kadar şerbet olduğuna baktı. “Bugün değişik bir tat yaratmaya yeter.” dedi

Daha sonra Tenzin ve Chogyal’ın o günkü öğle yemeğinden bahsettiğini duydum. O günkü yemeğin en önemli siyasi ve birleştirici unsuru yemeğin harikaliği idi. Başbakan, Dalay Lama’nın aşçısının Hintli olmasına inanamayarak Bayan Trinci’yi tebrik etmek için yukarı çağırdı. Görünüşe göre ahududu şerbetiyle mest olmuştu.

Tenzin Chogyal’a “İşlerin bu şekilde yürümesi ilginç, değil mi?” dedi. “Bayan Trinci bu günlerde çok daha sakin ve daha mutlu.”

Dalay Lama'nın Kedisi

Chogyal bütün kalbiyle onaylayarak "Kesinlikle öyle!" dedi.

"Ve ahududu şerbetini bugün sunmak da ayrıca zeki-
ce bir davranıştı."

"Aynen öyle."

DOKUZUNCU BÖLÜM

Tenzin telefonda konuşurken sesi gergindi: “*Ne yapıyor?*” Uyukladığım evrak dosyasından başımı kaldırdım. Tenzin gibi dört dörtlük bir diplomatın herhangi bir şeye böylesine sert tepki vermesi olağan değildi.

Masanın karşısından Chogyal’ın yüzündeki şaşkınlık ifadesini görebiliyordum.

Tenzin masasındaki gümüş çerçeveli fotoğrafa uzanarak “Evet, elbette,” dedi. Fotoğraf, arkasında bir orkestra olan, siyah kıyafetler içinde, keman çalan bir kadının fotoğrafıydı. Yıllar önce Oxford’da tanıştıklarında Tenzin’in eşi Suzan hayli başarılı bir müzisyenmiş. Bu, Tenzin Hazret’in yanında ömür boyu sürecek diplomatik konularda danışmanlık görevini kabul etmeden önceymiş tabii. Oğulları Peter ve kızları *Lauren doğmadan çok önce*. Lauren o zamanlar on dört yaşındaydı. Tenzin bir seferinde Chogyal’a bu yaşın ebeveynlerin sabrını sına-

ma yaşı olduğunu söylemişti. Telefon görüşmesinin Lauren ile ilgili olduğunu tahmin ettim.

Tenzin “Bunu sonra konuşuruz,” deyip kapattı.

Genellikle olduğu gibi Tenzin yine zor zamanlar geçiriyordu. Her zamanki acil sorumluluklarının yanında bir de sonraki hafta taşınacak olan Hazret’in arşivlerinin yeni yerini planlaması gerekiyordu.

Altmış yıldan fazla bir zamanı kapsayan önemli belgeler, bitişikteki odada biriktirilmişti. Birçok belge elektronik ortama aktarılmış olmasına rağmen hâlâ bir *yığın mali kayıt, izin belgesi* ve korunması gereken başka belgeler vardı. Tenzin bu belgelerin çoğunluğu için Namgyal Manastırı’nda güvenli bir oda ayarlamış ve üç gün boyunca belgelerin titizlikle buraya taşınmasını planlamıştı. Bu üç gün Hazret ziyaretçi kabul etmeyecekti. Bu şekilde bu aksama en aza indirilmiş olacaktı.

Birçok kuruluştaki bu tür görevler “idari angarya” kategorisine girer. Ama Jokhang’da en sıradan işlerin yapılmasına bile, sanki bu angaryaların *gözün gördüğünden daha fazlası* yapılması gerek gibi gereksiz bir özen gösterilir.

Hazret’in arşivinin yerinin değiştirilmesi de *böyle bir işti*. Tenzin, Dalay Lama ile öğle yemeği buluşmalarının birinde çay içerken planının ana hatlarını anlattı. Tenzin’in hiç ummadığı bir şekilde Hazret, taşımaya yardımcı olacak keşifleri şahsen seçmeyi kabul etti.

Bir sonraki sabah Hazret tapındaki günün ilk sean-sından, Tenzin’den emir alacak olan iki zinde ve sağlıklı

keşişle döndü. Hazret'in yanında iri gözlü Tashi ve Sashi kardeşler de vardı. Bu kardeşler keşiş adaylardı. Henüz yirmili yaşlarında bile değillerdi. Ne zaman Hazret onlara baksa ayaklarına kapanıyorlardı.

Dalay Lama iki genç erkeği işaret ederek "Taşıma için gönüllülerimiz var. Bir de DLHK ile ilgilenmesi için iki yardımcı olacak," dedi.

Tenzin bu ince düşünce karşısında şaşırırsa da belli etmedi. Hangi arşiv taşıma planında planın önemli bir parçası olarak kedilerle ilgilenilmesi yer almaz ki? Dosyaların yardımcılarının odasından taşınmasının benim her zamanki hımbıllığımı bozacağı doğrudur. Gözetleme kulemin ayakaltından kaldırılması gerekiyordu. Bu yüzden sonraki üç sabah yan taraftaki ziyaretçi odasına taşınacaktım. Koltukları ve sehpaları ile geniş, ılık alan bu odanın içinde *çeşitli günlük gazeteler ve üzerinde bir bilgisayar olan bir masa* vardı. Hazret ile görüşmeye gelenlerin beklediği bir odaydı.

Dalay Lama, Tashi ve Sashi'den beklediği görevleri bizzat anlattı. Gayet kibar bir şekilde ziyaretçi odasına taşınacaktım. Pencere kenarına *üzerine* yatmam için yün bir battaniye katlanıp konacaktı. İçinde su ve bisküvi olan iki temiz ve dolu kase olacaktı. Eğer aşağı gitmek istersem ayakaltında kalıp da ezilmeyeyim diye birisi bana eşlik edecekti. Ben uyurken keşiş adayları benim yanımda meditasyon yapacak ve "Om Mani Padme Hum" mat-rasını söyleyeceklerdi.

Hazret sert bir şekilde "Her şeyden de öte keşişlere

davrandığınız gibi davranmalısınız,” dedi.

Adaylardan daha genci olan Sashi avuç içlerini göğsüne götürerek hemen “Ama bizim en sevgili keşişimiz sizsiniz!” dedi.

Dalay Lama gülümsedi ve “O zaman siz de ona sanki Dalay Lama’yımış gibi davranın,” dedi.

Onlar da *öyle davrandılar*. İlk sabahın sonunda yardımcılarının odasına döndüğümde evrak dosyamın odanın diğer tarafına döndürüldüğünü gördüm. Birçok kedi gibi hiçbir şeyi içinde çok az değişiklik yapılmış, tanıdık bir yere değişmem. Ben de hemen dosyanın üstüne atlayıp odaya yeni bir açıdan bakmaya başladım.

O sırada Tenzin’in geçen hafta telefonda sesini yükselttiğini unutmuştum. Ancak o öğlen eşiyle yaptığı konuşmayı sonlandırırken bir şeyin onun canını sıktığı iyice ortaya çıkmıştı.

Chogyal meraklı ama anlayışlı bir *şekilde kafasını* kaldırdı.

Tenzin “Lauren. Geçen hafta Susan onun odasına girdiğinde Lauren’i yatağında bir şeyler saklamaya *çalışırken yakalamış*. Lauren, her şey yolundaymış gibi davranmış. Ama Susan bir sıkıntı olduğunu anlamış.

Lauren son zamanlarda biraz tuhaf davranıyordu. Çok çabuk yoruluyordu ve bayılacak gibi hissediyordu.

Kendinde değildi. Bir sabah Susan Lauren'in odasını süpürürken yatağının altında birtakım taşlar bulmuş. Farklı şekillerde. Susan ne olduğunu anlayamamış. Lauren bunları mı saklıyor diye merak etmiş. Ama niye taş saklasın ki?

Susan taşları sorduğunda Lauren ağlamaya başlamış. Utandığı için itiraf etmesi biraz uzun sürmüştü. Taş yiyor muş," dedi.

Chogyal afalladı.

"Taş mı?"

"Bahçeden taş alıp kemiriyormuş. Karşı koyulmaz, garip, açıklanamaz bir dürtü hissediyormuş içinde bu taşlara karşı."

"Zavallı kız!"

"Susan doktora götürdü. Görünüşe göre sıradışı bir şey ama hiç duyulmamış bir şey de değil. Ergenlik çağındaki kızlar beslenme yetersizliğinden bazen tebeşir, sabun gibi şeyler yemek isteyebiliyorlarmış. Lauren'de de demir eksikliği varmış."

Chogyal, Tenzin lafını bitirir bitirmez "Hmm. Vejetaryen mi?" diye sordu.

Tenzin başını salladı. "Annesi gibi."

"Demir takviye edebiliyorlar mı?"

"Kısa vadeli bir önlem olarak, evet. Doktor, demirin sürekli yediklerinden alınması gerektiğini söyledi. Yağsız eti önerdi. Biftek iyiymiş. Ama Lauren kabul etmiyor."

"Neye dayanarak reddediyor?"

“ ‘Hayvanların öldürülmesinden sorumlu olmak istemiyorum! Neden demir takviyesi alamıyorum?’ diyor. Susan ve ben de endişeleniyoruz.”

“Bir ergeni ikna etmek çok zordur.”

“Çocuklar o yaşlarda ebeveynlerini dinlemiyorlar.” Tenzin başını sallayarak “Farklı bir çözüm bulabilir miyiz acaba?” dedi.

İki gün sonra farklı çözümün ne olduğunu öğrendim. Arşivin taşınmasının üçüncü ve sonuncu günüydü. Ziyaretçi odasında uyuklarken iki keşiş adayı benim yanımda yaşıyorsa mantralarını okuyordu. Bu sırada Tenzin Lauren ile birlikte çıkageldi. O günkü dersleri bitmiş ve annesinin dışarı çıkması gerektiğinden ödevlerini yapmak için Jokhang’a gelmişti. Bu olay yılda birkaç kez olurdu. Lauren genellikle Tenzin ve Chogyal ile birlikte odada otururdu. Ama genel karmaşa yüzünden Tenzin onu ziyaretçi salonunun köşesindeki masaya getirdi.

En azından göstermelik hikaye böyleydi.

Lauren kitaplarını *çıkardı* ve İngilizce ödevi üzerine çalışmaya başladı. Yarım saat sonra kapıda Hazret belirdiğinde Lauren kendini okuduğunu anlama alıştırmasına kaptırmıştı bile, *yüzü* mutlulukla parlıyordu.

Hazret avuç içlerini kalbine götürüp Lauren’in önünde eğilerek “Lauren! Seni görmek ne güzel!” dedi.

Lauren de sandalyesinden kalkmış ve onun önünde eğiliyordu. Sonra ona sarıldı. Hazret Lauren'i doğduğundan beri tanıyordu ve ikisi arasında samimiyet vardı.

"Nasılsın canım benim?"

Birçoğumuz bu soruya formalite icabı kibarca yanıt veririz. Ama ya soruyu soran Dalay Lama olduğundan ya da Dalay Lama'nın o an kendisine hissettirdiklerinden dolayı sıradan yanıtlar yerine Lauren "Efendim, bende demir eksikliği varmış," dedi.

Dalay Lama, Lauren'in elini alıp bir koltuğa oturdu ve Lauren'e yanına oturmasını işaret etti. "Öyle mi, çok üzüldüm. Doktor mu söyledi bunu?" diye sordu.

Lauren başını salladı.

"Tedavi edilebiliyor muymuş?"

Lauren'in gözleri yaşlarla doldu ve "Sorun da bu. Doktor et yemem gerektiğini söylüyor," dedi.

"Öyle ya sen vejetaryensin." Dalay Lama Lauren'in elini rahatlatıcı biçimde okşadı. "Vejetaryen olmak her zaman en idealidir."

Lauren mutsuz bir şekilde "Biliyorum," diyerek katıldı.

"Eğer kişi merhametinden ötürü canlı varlıkların etini yemekten imtina ediyorsa, bu harika bir şeydir. Bu yüzden bunu yapabilecek herkesin bunu düşünmesi gerekir. Ama tıbbi nedenlerden ancak *çoğunlukla* vejetaryen olabiliyorsan, o zaman belki de *öyle yapman gerekir*."

"*Çoğunlukla mı?*"

Dalay Lama başını salladı. “Doktorlar benim de arada et yemem gerektiğini söyledi.”

“Bunu bilmiyordum.” Lauren gözlerinin içine bakıyordu.

“Evet. Ben de kelimenin *tam anlamıyla* vejetaryen olmasam bile olabildiğince vejetaryen perhizi uygulamaya ama bu konuda *çok da katı* olmamaya karar verdim. Vejetaryen olmak ya da olmamak, siyah beyaz gibi zıt kutuplara ayrılmak zorunda değildir. Orta yol bulabiliriz. Bazen beslenme amaçlı et yiyebiliriz ama bunu sürekli yapmayız. Tüm kalbimle istediğim şey herkesin aynı şeyi yapmayı düşünmesidir.”

Lauren bu olasılığı hiç düşünmemişti.

“Peki ya hiçbir hayvanın siz yiyesiniz diye öldürülmesini istemezseniz ne olacak?”

“Lauren, ne kadar iyi bir kalbin var! Ama böyle bir şey mümkün değil.”

“Vejetaryenler için mümkün.”

“Hayır, değil.” Hazret başını sallayarak “Onlar için bile mümkün değil” dedi.

Lauren kaşlarını çatı.

“Canlılar vejetaryen perhizi için bile öldürülüyor. Tarla, ürün ekmek için temizlendiğinde doğal ortam yok ediliyor ve daha küçük canlılar öldürülüyor. Sonra ürünler ekiliyor ve böcek ilaçları sıkılıyor. Binlerce böcek ölüyor. Gördüğün gibi diğer canlılara zarar vermemeye çalışmak çok zor, özellikle de yemek söz konusuysa.”

Vejetaryenliğin hiçbir canlıya zarar vermemek anlamına geldiğini düşünen Lauren için bunu kabul etmek zordu. Ama kararlılığı sarsıldı.

“Doktor, biftek gibi şeyler yemem gerektiğini söyledi. Merhametli bir bakış açısıyla yaklaşırsak, ille bir hayvanın etini yemek gerekiyorsa mesela balık yemek daha iyi, değil mi?”

Hazret başını salladı. “Ne demek istediğini anlıyorum. Bazıları bir ineği yemenin daha iyi olduğunu düşünür, *çünkü tek bir ineğin binden fazla yemek sunabileceğini* iddia ediyorlar. Bir balık ise tek bir yemektir. Bazen bir öğün için çok sayıda karides, çok sayıda canlı avlanması gerekiyor.”

Lauren uzun bir süre Dalay Lama'ya baktı. Sonunda “Bu kadar karmaşık olduğunu bilmiyordum,” dedi.

Dalay Lama “Çok geniş bir konu. Bazen insanlar sana sadece tek bir yol olduğunu söylerler. Bu yol onların düşünce şeklidir ve onlara göre herkes fikrini değiştirip onlar gibi düşünmelidir. Ama aslında bu kişisel tercih meselesi. *Önemli olan*, kararlarımızı merhamet ve bilgelik ile almamız.”

Lauren içtenlikle başını salladı.

“Herhangi bir yemeği yemeden önce ister et ister bitki olsun, o yemek için canlıların öldüğünü hiçbir zaman unutmamalıyız. Onların hayatı da senin hayatın senin için ne kadar önemliyse o kadar önemli. Onları *düşün ve kurban edilişlerinin* daha iyi bir yerde yeniden doğmalarını sağlaması için dua et. Yediklerinin sana sağlık getir-

mesi için de tabii. Böylece sen de bir an önce sağlığına kavuşabilesin.”

Lauren ona doğru yaslanarak “Tamam, efendim,” dedi.

Bir anlığına bütün oda sıcaklıkla doldu. Benim uyuduğum köşede konuşmayı dinleyen iki keşiş adayı mantarlarını fısıldamaya devam ettiler.

Hazret koltuktan kalktı ve ziyaretçi odasından çıkarken “Kendini mümkün olduğunca diğer canlıların yerine koymakta fayda var. Her canlı mutlu olmak ister. Her canlı acıdan kaçmak ister. Onlar bizim yararımız için kullanılacak nesneler ya da eşyalar değildir. Biliyor musun, Mahatma Gandhi bir seferinde ‘Bir milletin büyüklüğü ve onun ahlaki gelişimi hayvanlara davranış biçiminden anlaşılır,’ demiştir. İlginç değil mi?”

O gün öğleden sonra pencere kenarındaki yerimde Dalay Lama ile birlikteydim. Kapıda belli belirsiz bir tıklatma sesi duyuldu ve keşiş adayları *belirdi*.

Daha büyük olanı, Tashi biraz sinirli halde “Efendim bizi görmek istemiştiniz?” diye sordu.

“Evet,” dedi Dalay Lama masasındaki çekmece-lerden birini açıp iki tane sandal ağacından yapılmış tespih çıkardı. “DLHK’ye baktığınız için küçük birer hediye.”

Kardeşlerin ikisi de *içten*likle teşekkür edip eğilerek tespihleri aldılar.

Daha sonra Dalay Lama, meditasyon yaparken dikkatli olmanın önemi hakkında birkaç şey söyledikten sonra onlara gülümsedi.

Kısa görüşme bitmişti ama iki keşiş adayı birbirlerine tedirgin şekilde bakarak oldukları yerde duruyordu.

Dalay Lama "Gidebilirsiniz," dediğinde Tashi kulak tırmalayıcı bir sesle "Efendim size bir soru sorabilir miyim?" dedi.

Dalay Lama'nın gözünde bir parıldı oldu. "Elbette," diye yanıtladı.

"Bugün canlılar hakkında söylediklerinizi duyduk. Onların sadece kullanılacak birer nesne olmadıkları ile ilgili."

"Evet."

"Bir itirafta bulunmamız gerekiyor. Biz korkunç bir şey yaptık."

Sashi araya girerek "Evet, Efendim. Ama bu keşiş adayı olmadan önceydi," dedi.

Tashi açıklamaya başladı "Ailemiz Delhi'de yaşıyordu, fakirdik. Bir seferinde arka sokakta dört kedi yavrusu bulduk ve onları altmış rupiye sattık..."

Sashi ekledi: "İki Amerikan dolarına."

"Hiç soru sormadık," dedi Tashi.

"Belki de onları sadece kürkleri için almışlardır," dedi Sashi.

Ben birden doğruldum. Duyduklarıma inanmalı mıy-

dım? Bu iki keşiş adayı gerçekten beni zalimce sıcak aile yuvamdan alan rezil küçük şeytanlar mıydı? Daha doğru düzgün sütten bile kesilmeden annemizden beni ve kardeşlerimi zalimce koparan onlar mıydı? Bizlere mal gibi davrananlar? Beni bir çamur birikintisine iterek küçük düşürdükleri günü nasıl unutabilirdim. Ya da satılmadığım zaman beni *ördürmeye çalıştıklarını*?

Hem şaşkın hem de öfkeliydim.

Ama sonradan fark ettim ki, eğer onlar beni satmasaydı ben muhtemelen ölmüş olurdum ya da Delhi'nin kenar mahallerinde zor bir hayata mahkum olurdum. Onun yerine buradaydım ben, yani Jokhang'ın Kar Aslanı'ydım.

Tashi "Evet, son kedi yavrusu küçük ve kirliydi. Zorlukla yürüyebiliyordu," dedi.

Sashi "Onu atacaktık," diye ekledi.

Tashi "Ben çoktan gazeteye sarmıştım. Ölü gibi duruyordu," dedi.

Sashi "O sırada zengin yetkililer gelip bize iki dolar verdi. Aynen böyle oldu," dedi. O anın gerilimi zihinlerinde hâlâ taptazeydi.

Benim de öyle.

Ama onların olayla ilgili hisleri değişmişti.

"Ne kadar kötü bir şey yaptığımızı fark ettik." İkisi de pişman görünüyordu. "Küçük kediler üzerinden para kazanmaya çalıştık."

Hazret "Anlıyorum," diyerek başını salladı.

Dalay Lama'nın Kedisi

Tashi "Özellikle en küçük kedi çok zayıftı..." dedi.

Sashi de başını sallayarak onayladı. "Bize o kadar para verildi ama kedi muhtemelen ölmüştür."

Keşif adayları bencillikleri karşısında *öfkeli bir kınama* bekliyorlardı; gergin bir *şekilde* Dalay Lama'ya baktılar.

Ama bekledikleri kınamayı duymadılar.

Onun yerine Dalay Lama ciddi bir şekilde onlara "Dharma'da suça yer yoktur. Suçun bir anlamı yoktur. Geçmişte yaptığımız ve artık değiştiremeyeceğimiz bir şey için kendimizi *kötü hissetmenin bir yararı* da yoktur. Ama ya pişmanlık? Pişmanlık çok daha yararlıdır. Yaptığınız şey için gerçekten pişmanlık duyuyor musunuz?" dedi.

İkisi birden "Evet, Efendim," dediler.

"Bir daha hiçbir canlıya zarar vermeyeceğinizden emin misiniz?"

"Evet, Efendim."

"Meditasyon yaparken bu küçük kedileri ve sizin kormanıza ve sevginize muhtaç sayısız diğer zayıf ve savunmasız canlıları düşünün."

Dalay Lama rahatladı. "Öldürmüş olabileceğiniz zayıf kedi yavrusuna gelince, inanıyorum ki onun çok güzel bir canlıya dönüştüğünü göreceksiniz." Dalay Lama benim oturduğum yeri işaret etti.

Bana baktıklarında Tashi "Dalay Lama'nın Kedisi," diye haykırdı.

“Size iki doları veren benim çalışanlarımdan biriydi. Amerika’dan yeni dönmüştük ve yanında hiç rupi yoktu.”

Bana yaklaşıp başımı ve sırtımı okşadılar.

“Şu an hepimizin Namgyal Manastırı’nda sıcak bir evi olması ne kadar güzel,” dedi Hazret.

Sashi “Evet. Bir zamanlar sattığımız bir kediye bakarak *üç gün* geçirmemiz ne kadar tuhaf bir karma,” dedi.

Belki o kısmı o kadar tuhaf değildi. Dalay Lama’nın kahin olduğuna inanılır. Dalay Lama’nın bu belli görev için iki keşiş adayını seçmiş olma nedeninin onların geçmişteki davranışları olduğunu düşündüm. Onlara pişman olmak *için bir fırsat sunuyordu* belki de.

Hazret “Evet, karma bizi hiç beklemediğimiz durumlara götürür,” dedi. “Bu yüzden yaşayan bütün canlılara merhametle ve sevgiyle yaklaşmalıyız. Onlarla bir daha hangi koşullar altında karşılaşacağımızı bilemeyiz. Bazen bu hayatta bile.”

ONUNCU BÖLÜM

Sevgili okuyucum, hiç kararsızlık yüzünden elin kolun bağlı kaldın mı? Diyelim kendini şöyle bir durumda buldun: Bir yandan *eğer bir şeyi yaparsan belli bir sonuç ortaya çıkacak ama* diğer yandan -her ne kadar gerçekleşme ihtimali daha az da olsa- farklı bir şey yaparsan daha iyi bir sonuç elde edeceksiniz. Ne yapardın? Belki de ilk yoldan giderdin?

Belki de biz kedilerin bu tür bilişsel karmaşalar yaşayacağımızı hiç düşünmedin. Belki de varoluşsal yükün insanlara özgü olduğuna inanıyorsundur.

Bundan daha yanlış bir şey olamaz. Evcil kedilerin insanlar gibi kendilerini meşgul eden bir kariyerleri, ticari meşguliyetleri ya da faaliyetleri olmayabilir. Ama şaşırtıcı bir biçimde benzer olduğumuz bir nokta var.

Elbette kalple ilgili konulardan bahsediyorum.

İnsanlar umutsuzca bir cep telefonu mesajı, e-mail ya da telefon bekleyebilir. Biz kedilerin daha farklı iletişim yolları vardır. Biçim mühim değil. Mühim olan bizlerin de onaylanmayı umutsuzca aradığımız gerçeğidir.

Tekir kedi arkadaşım ile ilgili ben tam da böylesi bir durumdaydım. Yeşil ışığın altında gördüğüm ilk andan beri ona bağlanmıştım. *Chogyal'ın evinde kalırken karşılaştığımızda bariz bir biçimde ve karşılıklı olduğunu düşündüğüm bir ürperme* oldu. Ama artık Chogyal'ın evinde kalmadığıma göre nerede yaşadığımı biliyor mudur? Daha fazla mı çaba göstermeliyim? Mesela bir gece tapınağın bahçesinden geçip karanlık bölgeye mi bakınmalıyım? Ya da soğukkanlılığımı koruyup büyük gizemlerin kedisi olarak onun beni aramasını mı beklemeliyim?

Bana beklediğim yardımı Hazret'in çevirmeni Lobsang yaptı. Bu tür durumlarda hep olduğu gibi her şey hiç beklenmedik bir anda oluverdi. Otuzlarının ortasında ince uzun Tibetli bir keşiş olan Lobsang aslen Butan'lıydı. Uzak bir akrabası kraliyet ailesine mensuptu. Amerika'da tamamıyla Batı *eğitimi* almış ve Dil Felsefesi ve Dilbilim alanlarında Yale Üniversitesi'nden dereceyle mezun olmuştu. Uzun boyu ve keskin zekası kadar oda-ya girer girmez dikkatinizi çeken bir başka şey olurdu. Bu, bir dinginlik haliydi. Lobsang, dinginlikle dolup taşıyordu. Vücudunun her bir hücresinden çevresindeki herkesi etkileyen, derin ve kalıcı bir huzur yayılıyordu.

Çevirmenliğin yanı sıra Lobsang aynı zamanda Jokhang'taki bilgi teknolojisinin fahri sorumlusuydu. Ne

zaman bilgisayarlar işbirliği yapmasa, yazıcılar somurtsa ya da uydu alıcı kutuları pasif-agresif tepkiler vermeye başlasa, sakinlikle çözmesi için Lobsang çağırılırdı.

Jokhang'daki ana modem bozulduğunda Tenzin'in koridorun sonundaki odasından Lobsang'ı çağırması beş dakika bile sürmemişti. Birkaç basit kontrolden sonra Lobsang sorunun kabloda olduğu sonucuna vardı. Bunun üzerine telefon şirketinden yardım istendi.

Böylece Dharamsala Telekom şirketinden teknik destek hizmeti temsilcisi Raj Goel o gün öğleden sonra Jokhang'a geldi. Yirmili yaşlarında kalın saçlarıyla sıırım gibi ince bir adam olan Raj'ın bir müşteriye teknik destek sağlamak zorunda kaldığı için hayli canı sıkılmıştı. Bu ne küstahlıktı! Nasıl sinirliydi, anlatamam!

Çatık kaşları ve nezaketsiz tavırlarıyla modemin ve Jokhang'a gelen kabloların gösterilmesini istedi. Bunlar koridorun aşağısında küçük bir odada kutuya koyulmuştu. Metal çantasını kızgınlıkla bir etajerin üstüne çarptıktan sonra içinden bir fener ve tornavida çıkardı. Hemen sonra kablo yığınının bakıp karıştırmaya başladı. Birkaç adım ötesinde en sakin haliyle Lobsang duruyordu.

Raj Goel alçak sesle "Karman çorman olmuş burası," dedi.

Lobsang bu yorumu duymazdan geldi.

Teknisyen dizlerinin üzerine çöküp belli bir kabloyu modemin arkasına kadar takip ederken homurdanıyordu. Modemi kızgınlıkla eline aldı. Sistemin güvenliği, ara kesişim noktası ve başka teknik konular hakkında belli

belirsiz söylendikten sonra arkasındaki birkaç kabloyu oynatıp ters çevirdi.

Raj Goel hıncını alırken Tenzin odaya girdi. Lobsang'a baktı.

Teknisyen suçlayıcı bir tonda Lobsang'a "Bunu açmak zorundayım," dedi.

Hazret'in danışmanı başını sallayarak "Tamam," dedi.

Çantasında daha küçük bir tornavida arayan Raj Goel sorun yaratan modem üstünde çalışmaya başladı.

"Dine ayıracak vakit yok."

Kendi kendine mi konuşuyordu? Sesi daha fazla *çıkma*ya başlamıştı sanki.

Birkaç dakika sonra daha da yüksek sesle "Batıl saçmalıklar işte," dedi.

Lobsang bu yorumlara aldırmamıştı. Aksine yüzünde bir gülümseme belirdi.

Fakat Raj Goel kavga *çıkarmak* istiyordu. Modem üzerine eğilmiş çıkmayan bir vida ile uğraşırken bu sefer yanıt bekleyen bir tonda konuştu. "İnsanların kafalarını saçma inançlarla doldurmanın ne yararı var ki?"

Lobsang "Sana katılıyorum. Bir yararı yok," dedi.

Bir süre sonra Raj inatçı vidanın üstesinden gelerek "Nasıl? Ama sen dindarsın," dedi. Bu kez Lobsang'a ters ters baktı. "Sen inanıyorsun."

Lobsang derin bir sakinlikle "Ben öyle düşünmüyorum," dedi. Biraz durduktan sonra devam etti. "Buda'nın takipçilerine son söylediği sözlerden biri, onlara öğrettiği

bir kelimeye kendileri test etmeden inananların aptal olduğunu.”

Teknisyenin pamuklu t-shirtünde ter izleri çıkmaya başladı. Lobsang'ın verdiği gibi bir tepki beklemiyordu. Teknisyen “İçten pazarlıklı sözler bunlar,” diye homurdandı. “Tapınaklarda insanların Buda'ların karşısında eğildiğini görüyorum. Dualar okuyorlar. Eğer bu kör inanç değilse nedir?”

“Buna yanıt vermeden önce sana bir şey sorayım.” Lobsang kapıya yaslandı. “Dharamsala Telekom şirketinde çalışıyorsun. İki telefon geliyor. Biri yanlışlıkla evrak dolabını modeminin üstüne düşürmüş. Diğeri karısı internetten alışveriş yaptığı için o kadar kızmış ki modemi çekiçe kırmış. Her iki durumda da modemler bozulmuş, kırılmış ve değiştirilmeleri, tamir edilmeleri lazım. Her iki müşteriye de aynı mı davranırsın?”

Raj Goel kaşlarını çatarak “Elbette hayır. İyi de bunun Buda heykellerine eğilip dua etmekle ne alakası var?”

“Çok alakası var.” Lobsang'ın rahat duruşu Raj Goel'in asabi tavrıyla daha fazla tezat oluşturmazdı herhalde. “Nedenini açıklayacağım. Ama bu iki müşteri...”

Teknisyen sesini yükselterek araya girdi ve “Biri kazaymış. Diğeri ise kasten yapılmış bir vandallık,” dedi.

“Demek istediğin şey niyetin davranıştan daha önemli olduğu mu?”

“Elbette.”

“O zaman birisi Buda heykeli karşısında eğildiğinde

de önemli olan niyettir, değil mi, *eğilip eğilmemek değil?*”

Bu noktada teknisyen kendini çıkmaza soktuğunu fark etmeye başladı. Lakin, geri adım atmaya niyeti yoktu. “Niyet gayet belli,” diyerek karşı çıktı.

Lobsang omuz silkti. “Sen söyle.”

“Niyet, Buda’ya bağışlanmak için dua edilmesi. Kurtuluş istemek.”

Lobsang kahkaha attı. Fakat tavrı o kadar kibardı ki ilk kez Raj Goel’in kızgınlığı gitmiş gibi görünüyordu.

Lobsang bir süre sonra “Belki de sen başka bir şey düşünüyorsun,” dedi. “Aydınlanmış canlılar senin acını almaz ya da seni mutlu etmez. Eğer bunu yapabiliyor olsalardı daha *önceden yapmazlar mıydı?*”

Teknisyen modemle uğraşırken “Neden o zaman bu ibadetler yapıyor?” diye sordu kafasını sallayarak.

“Senin de dediğin gibi, önemli olan niyettir. Buda heykelleri bir aydınlanma durumunu temsil ediyor. Buda heykellerinin insanların karşılarında diz çökmelerine ihtiyaçları yok. Bunun onlara ne yararı olabilir? Bizler eğildiğimizde kendimize kendi doğal halimizin aydınlanmışlık olduğunu hatırlatıyoruz.”

Şimdiye kadar Raj Goel modem kapağını açmış ve içindeki devre bağlantıları ile uğraşmaya başlamıştı. “Eğer Buda’ya tapmıyorsanız...” deyip çabalayarak da olsaesine bir kızgınlık katmak istedi ve “Budizm ne anlama geliyor o zaman?” diye sordu.

Şimdiye kadar Lobsang, ziyaretçinin anlamlandırabileceği

bir yanıt verecek kadar onu tartmıştı. "Zihin bilimi."

"Bilim mi?"

"Eğer birisi on binlerce saat bilincin mahiyeti hakkındaki gerçekleri açığa çıkarmak için ciddi incelemelerde bulunursa ne olur? Başkalarının da bu araştırmayı yüzlerce yıl tekrarladığını düşün. Sadece zihnin potansiyellerini entelektüel şekilde anlamak değil de bunu gerçekleştirmek için en hızlı ve doğrudan yolu bulmak ne kadar harika olurdu, değil mi? Budizm'in bilimi budur."

Raj Goel modemin iç kısmıyla uğraştıktan sonra kapağını kapattı. Bir süre sonra "Ben kuantum bilimiyle ilgileniyorum," dedi. Bir dakika sonra "Modem çalışıyor ama sağlama almak için bunu resetlemem gerek. Kablodaki arıza bildirildi. On iki saat içinde çalışmaya başlar," dedi.

Belki de Lobsang'ın son derece huzurlu varlığı onu etkilemeye başlamıştı. Ya da onu ikna eden, *çevirmenin açıklamaları olmuştu*. Teknisyen işini bitirip malzemelerini toparlarken artık homurdanmıyordu.

Koridora geri döndüklerinde Lobsang'ın odasının önünden geçerken çevirmen "Burada ilgini çekebilecek bir şey var," dedi. İçeri girip duvarda sıralanmış raflardan bir kitap aldı.

Raj Goel kitabı açmadan önce başlığı okudu: *Kuantum ve Lotus*.

"İstersen ödünç alabilirsin."

İç kapakta kitabın yazarlarından biri olan Matthieu Ricard'ın yazısı vardı.

Teknisyen “İmzalanmış,” dedi.

“Matthieu benim arkadaşım.”

“Jokhang’a mı geldi?”

Lobsang “Onunla Amerika’da tanışmıştık. On yıl yaşadım orada,” dedi.

Raj Goel ilk kez Lobsang’a daha yakından baktı. Bu bilgi, çevirmenin ona söylediği her şeyden çok daha önemliydi onun için. Kendi potansiyellerinin farkına varmak. Aydınlığa ulaşmak. Vs, vs, vs. Ama *on yıl Amerika’da yaşamak mı?*

Teknisyen kitabı el çantasına koyarak “Teşekkürler, geri getireceğim,” dedi.

Bir sonraki pazartesi koridordan Raj Goel’in sesinin geldiğini fark ettim. Jokhang’a böyle kaba ziyaretçiler pek sık gelmediği için, merakım beni ögle uykusundan kaldırıp Lobsang’ın odasına gitmekte olan ziyaretçiye götürdü.

Teknisyen yine münakaşa etmeye mi gelmişti?

Fakat geçen hafta etrafı çarpıp döken, homurdanan teknik destek temsilcisi yoktu karşımda. Bütün o düşmanca tavrı olmadan Raj Goel, soluk t-shirtü ve hırpalanmış çantası ile hayli perişan görünüyordu.

Ben onun arkasından Lobsang’ın odasına girerken “Telefon kablolarında başka sorun yok değil mi?” diye sordu.

Lobsang masasının arkasından "Harika çalışıyor, teşekkürler," dedi.

Ziyaretçi ödünç aldığı kitabı çantasından çıkardı. "İlginç bir bakış açısı kazandırdı," dedi. Aslında demek istediği şeydu: "Kusura bakma, geçen hafta çekilmezdim."

Bir dilbilim mezunu olarak Lobsang bunu anladı. Başını sallayarak "Güzel," dedi. "Umarım teşvik edici olmuştur." Lobsang aslında "Özrün kabul edildi. Hepimizin başına gelir," demek istiyordu.

Bir sessizlik oldu. Raj Goel kitabı Lobsang'ın masasına koyduktan sonra geriye *çekildi*. Doğrudan Lobsang'a baktı, ardından sanki doğru kelimeleri bulmaya çalışarak birkaç saniye odaya bakındı.

Sonunda "Sen... demek Amerika'da yaşadın, ha?" dedi.

"Evet."

"On yıl boyunca mı?"

"Evet."

Tekrar uzun bir ara oldu. Daha sonra "Nasıldı?" diye sordu.

Lobsang sandalyesini geriye itirdi ve misafiri gözleminin içine bakana kadar bekledi. "Neden bilmek istiyorsun?"

"Ben de orada yaşamak istiyorum, ama ailem evlenmemi istiyor," dedi Raj Goel.

Sanki Lobsang'ın sorusu birtakım engeli kaldırmış gibiydi. Raj Goel söze başladığında onu durdurmak müm-

kün değildi: “New York’ta arkadaşlarım var, ‘Gel bizimle kal’ diyorlar. Ben de çok istiyorum çünkü bütün hayatım boyunca Big Apple’ı ziyaret etmek ve gerçek dolarlar kazanmak istedim. Belki bir de bir film yıldızıyla karşılaşmak. Ama ailem bu kızı seçmiş *işte*. Onun ailesi de evlenmemizi istiyor ve ‘Amerika bir yere kaçmıyor’ diyorlar. Patronum da işletme geliştirme eğitimi almam konusunda baskı yapıyor ama kredi beni şirkete altı yıllığına bağlayacak, ne yapacağımı şaşırdım. *Şimdiden zaten iş yükü çok fazla.*”

Bu ani içini dökme durumundan sonra Lobsang’ın sakinliği iyice derinleşmişti. Lobsang köşedeki bir sandalyeyi işaret etti ve “*Çay içer misin?*” diye sordu.

Kısa bir süre sonra ikisi birlikte oturuyordu. Lobsang çayını yudumlarken Raj Goel *üzerindeki* baskılar hakkında başka detay vermedi. Hiç şüphe yok ki geçen haftaki huysuz tavırlarının gerçek kaynağı bu baskılardı. Lobsang’a Amerika’da gezen arkadaşlarının Facebook ve YouTube sitelerinde paylaştıklarını acı çekerek izlediğini söyledi. Ailesinin Dharamsala Telekom şirketinde orta kademe yönetime girmesini istediğini ama kendisinin daha girişimci düşünceleri olduğunu söyledi. Kanatlarını açıp uçmaya yönelik içgüdülerinin kendini okutmak için büyük fedakarlıklarda bulunmuş ailesine duyduğu sadakatle çeliştiğini anlattı.

Özellikle son haftalar büyük bir endişe içindeymiş ve uykusuz geceler geçiriyormuş. Lobsang’a her bir hareketinin avantajları ve dezavantajlarına bakarak mantıklı olmaya çalıştığını söyledi.

Tam bu noktada konuşmaya karşı duyduğum sıradan ilgi birden kişiselleşti. Bir davranış yerine başka bir şeyi yapmaya karar vermek. Bu durum çok tanıdık! Raj Goel ve ben bu konuda aynıydık.

Sonunda ziyaretçi sabahki ziyaretinin gerçek amacını itiraf etti: “Bir karara varmam konusunda yardımcı olacağınızı umuyorum.”

Boş bir koltuğa gidip zıpladım ve Lobsang’a hüzünlü bir merhametle baktım. Ne söyleyeceğini büyük bir merakla bekliyordum.

Lobsang, özellikle deneyimli çalışanların her zaman yaptığı şekilde “Benim hiç uzmanlık bilgim yok. Herhangi bir belgeye de sahip değilim. Neden tavsiye verebileceğimi düşündün ki?” dedi.

“Ama on yıl Amerika’da yaşamışsın.” Raj Goel öfkeliydi. “Ayrıca...” Lobsang Raj’ın lafını bitirmesini bekledi. “Biliyorsun.” Raj Goel sanki bunu bir hafta önce zeka kapasitesini sorguladığı bir adama itiraf etmekten utanmışçasına gözlerini yere eğdi.

Lobsang sadece “O kızı seviyor musun?” diye sordu.

Raj Goel bu soru karşısında şaşırmişti. Omuz silkti. “Sadece bir kere fotoğrafını gördüm.”

Raj’ın cevabı yükselen duman gibi bir anlığına havada asılı kaldı. “Bana kızın çocuk istediği söylendi. Ailem de çocuk istiyor.”

“Amerika’daki arkadaşların ne kadar orada kalacaklar?”

"İki yıllık vizeleri var. Sahilleri dolaşmayı planlıyorlar."

"Eğer onlara katılmak istiyorsan senin de..."

"Acele etmem lazım."

Lobsang başını salladı. "Seni burada tutan ne?"

Raj Goel sanki Lobsang onun dediklerini anlamamış gibi biraz sertçe "Ailem," diye yanıt verdi. "Görücü usulü evlilik. Patronum da benim..."

"Evet, hatırladım. İşletme eğitimi yapmanı istiyordu." Lobsang'ın sesinde *şüphelilik* vardı.

"Neden böyle söyledin?"

"Nasıl?"

"Sanki bana inanmıyor gibi."

"Çünkü sana gerçekten inanmıyorum." Lobsang'ın gülüşü o kadar şefkatli, kibardı ki ona alınmak mümkün değildi.

Misafiri ona "Sana formları gösterebilirim. Onları geri vermem gerek."

"Eğitim, ailen ve evlilik hakkında söylediğin her şeye inanıyorum. Sadece senin arada kalmanın gerçek nedenlerinin bunlar olduğuna inanmıyorum."

Raj Goel'in alnındaki çizgiler derinleşti. Fakat bu sefer çizgilerin nedeni tereddüdü.

"Bunların önemli sorumluluklar olduğuna katılacağını düşünmüştüm."

"Neden, Budist bir keşiş olduğum için mi?" diye çıkış-

tı. "Dindar olduğum için statütokucu mu olmam gerekiyor? Bu yüzden mi tavsiyeme başvurdun?"

Raj Goel mahcup hissetmişti.

"Raj, sen zeki ve meraklı bir gençsin. Karşında hayatının fırsatları var. Görmüş geçirmiş biri olma ve sadece Amerika'yı değil kendini de daha iyi anlama fırsatı. Neden bu fırsatı değerlendirmiyorsun?"

Lobsang bunu önemli bir soru olarak sormuştu. Misafiri cevap vermeden önce biraz zaman geçti. "Ne olacağından korktuğum için mi?"

Lobsang "Korku. Bu his, birçok insanı aslında kendilerini özgürleştireceğini bildikleri faaliyetleri yapmaktan alıkoyar. Kapağı açık bir kafesin içindeki bir kuş gibi dışarı çıkıp bizi memnun edecek şeyleri aramakta özgürdür, ama korku bunu yapmamak için nedenler aramamızı ister," dedi.

Raj Goel bir süre boş boş baktıktan sonra Lobsang'ın gözlerinin içine bakarak "Haklısın," dedi.

Lobsang "Hindistanlı Budist guru Shantideva'nın bu konu üzerine oldukça bilgece sözleri var," diyerek bir alıntı yaptı: 'Kargalar ölü bir yılan gördüğünde / Kartalmış gibi davranırlar / Aynı şekilde kendime olan güvenim zayıfsa / En küçük bir düşüşte yaralanırım'.

"Şimdi zayıflığın ya da korkularının seni alt etmesine izin verme zamanı değil Raj. Korkularınla doğrudan yüzleştğinde olacakların senin beklediğin kadar kötü olmadığını göreceksin. Belki de ailen de bu fikre alıştıktan sonra o kadar hayal kırıklığına uğramaz. Görücü usulü

evlilik bekleyebilir. Ya da iki yıl içinde bir başkası bulunabilir. Bu sırada *pek çok şey yaşanacak. Eminim Amerika'yı çok seveceksin.*"

Bu kez Raj Goel kararlılıkla "Biliyorum," dedi. Sandalyesinden öne doğru eğilip çantasını aldı ve yeni bulunduğu amaçla hızlıca ayağa kalktı. "Kesinlikle haklısın! Tavsiyen için teşekkürler!"

İkisi samimi bir şekilde el sıkıştı.

Lobsang "Belki bir film yıldızıyla bile karşılaşırısın," dedi.

Raj Goel heyecanla "İşte bu yüzden korkuyordum. Bir an önce bunu yapmalıyım," dedi.

Yeni bir eyleme karar verdiğinizde olayların size yardım edecek şekilde vuku bulması çok ilginçtir. Bu her zaman için tam istediğiniz biçimde yahut hemen olmaz. Bazen ise hiç düşünmediğiniz şekilde olur.

Lobsang'ın tavsiyesinden ben de feyz alarak *o akşam tapınağın bahçesinden geçip Bay Patel'in dükkan tezgahının arkasında yanan yeşil ışığa gitmeye karar verdim.* Artık aptalca bahanelerin beni pencere kenarında tutmasına izin vermeyecektim. Başarısızlık ya da reddedilme korkusu bana göre değildi. Ben kapağı açık bir kafese tüneymiş aptal bir muhabbet kuşu değildim.

Gezintim başarılı olamadı. Tekir kediye rastlayama-

dığım gibi rastgele sokaklarda gezinirken gittikçe kaybolduğumu fark ettim. DLHK olduğumu fark eden bir Namgyal keşişi sayesinde evimin kapısına gelebildiğim için o gece tam bir fiyaskoyla sonlanmadı.

Fakat bir sonraki öğlen, öğlen uykumdan sonra Café Franc'a giderken yanımda birden benim tekir kedim belirdi.

"Bunu yaptığına inanamıyorum!" dedi benim sözde kedilerden nefret eden dükkana yaptığım ziyareti kastederek.

Onun *böyle bir anda* ortaya çıkışından heyecanlanmıştım. "Hmm" diyerek omuz silktim. "Bu işler böyle yürür," dedim.

"Nereye gidiyorsun?" diye sordu bilmek isteyerek.

"Jokhang'a," diye yanıtladım.

"Sen o evde mi yaşıyorsun?"

"Onun gibi bir şey." Afilli mevkimi kendim istediğim zaman açıklayacaktım. Gizemli bir biçimde "Aslına bakarsan yirmi dakika içinde önemli birinin kucağına oturuyor olmam gerek," dedim.

"Kimin kucağına?"

"Söyleyemem. Dalay Lama ile yapılan görüşmeler tamamıyla gizlidir."

Tekir kedinin gözleri pörtledi. "En azından bir ipucu ver!" diye yalvardı.

"Uzmanlığım bunu yasaklıyor," dedim. Biraz yürüdükten sonra "Sadece şu kadarını söyleyeyim, bu kadın

Amerikalı sarışın bir söyleşi programı sunucusu," diye ekledim.

"O kadar çok var ki."

"Biliyorsun işte, *sürekli seyircilerini* ayağa kaldırıp dans ettiren. Kendisi de çok iyi bir dansçı."

Tekir kedi bir türlü anlamıyordu.

"Göz kamaştıracak kadar güzel olan ve sokak kedilere sahip çıkan aktrisle evli."

"Göz kamaştıracak kadar güzel olan ve sokak kedilere sahip çıkan aktris kim?"

Fark ettiğim üzere kurnazlık benim hayranımın göbek adı değildi.

Gizliliği elden bırakmamak için "O kadar gitmeye-
lim," dedim. Bir yandan da tümünden itici görünmek istemiyordum. "Söylesene, senin adın ne?"

"Mambo," dedi. "Ya senin ki?"

"Bir sürü adım var," diye başladım.

"Cins kedilerin genelde öyledir."

Gülümsedim, yanlış anlamanın geçmesini bekledim. Benim kusursuz soyum, sadece koşullardan dolayı mı resmi olarak belgelendirilmemişti?

"Ama normal bir adın da olmalı."

"Benim adım sadece baş harflerden oluşuyor. DLHK," dedim.

"DLHK mı?"

"Aynen öyle." Jokhang'ın kapısına yaklaşıyorduk.

"DLHK ne demek?"

Bu da senin ev ödevin olsun, Mambo. Sen şehirli bir kedisin." Onun kaslı göğsünün gururla kabardığını gördüm. "Ne olduğunu bulacağından eminim."

Jokhang'a doğru döndüm.

"Seni nasıl bulabilirim?" diye seslendi.

"Bütün gece yanan o yeşil ışığın altına geldiğinde etrafa bakın."

"Tamam, o ışığı biliyorum."

"Altın şapkanı da getir."

Sonraki gece oradaydı. Pencere kenarındaki yerimdeydim ama onu görmemiş gibi yaptım. Bu kadar ucuz davranmak olmazdı. Onun gerçekten ne kadar bağlı olduğunu denemek istedim.

İki gece sonra miyavladığında ona acıyıp aşağı indim.

Onu ilk gördüğümde üzerinde oturduğu taşın biraz ötesinden "Ne olduğunu buldum," diye seslendi.

"Neyi buldun?"

"Dalay Lama'nın Kedisi. Bu değil mi adın?"

Bir anlığına bütün dünya durup nefesini tutmuş ve benim büyük gizemimin ortaya çıkmasını bekliyordu.

Ona büyük mavi gözlerimle bakarak nihayetinde "Evet Mambo. Ama hemen havalara girme," dedim.

Fısıldayarak konuşmaya başladı. “Buna inanamıyorum. Ben, Dharamsala’nın kenar mahallelerinden. Seninse baş harflerin. Yani, demek istediğim, sen gerçekten asilsin!”

“Bir kedi belki...” Beyhude olmayacak ne söyleyebilirdim ki? Café Franc’ın Kıymetlisi mi? Bayan Trinci’nin Yaşayan En Güzel Canlısı mı? Ya da Chogyal ve Tenzin’in dediği gibi Kar Aslanı mı? (Veyahut, Tanrı esirgesin şoförün dediği gibi Farecik Meraklısı mı?) “*Bir kedi DLHK olabilir*” dedim sonunda. “Ama o kedi yine... bir kedir.”

“Ne demek istediğini anlıyorum.”

Bundan pek emin değildim. Kendim bile ne dediğimden tam emin olamıyordum. “Bu akşam için aklında ne var?”

Sevgili okuyucu, o akşam ve sonrasında olanların detaylarından sizi esirgiyorum. Ben öyle bir kedi değilim. Bu öyle bir kitap değil. Ve çok büyük bir olasılıkla sen de öyle bir okuyucu değilsin!

Sadece bütün kalbimle Lobsang’a *söylediği bilgelik dolu sözler için teşekkür etmediğim tek gün geçmediğini söylemek yeterli olacaktır. Shantideva’ya da. Dharamsala Telekom’a da* canı sıkkın teknik servis temsilcisini gönderdikleri için teşekkür ettim.

Raj Goel'in ziyaretlerinden yaklaşık iki ay sonra Lobsang geldiğinde ben yardımcılarının odasında her zamanki yerimde yatıyordum.

Tenzin ona "Bugün postada senin için bir şey vardı," deyip masasının *üzerindeki* zarfları karıştırmaya başladı ve sonra göz alıcı bir *ünlü* kadının parlak kartpostalını çekip aldı.

Lobsang karta baktı ve imzalayanın adını okumaya çalıştı: "Raj Goel mi?". "Ah! Şu Raj!"

Tenzin "Arkadaşın mı?" diye sordu.

"Birkaç ay önce Dharamsala Telekom'dan bozuk telefon kablosuna bakmaya gelen çalışanı hatırlıyor musun? Meğer şimdi Amerika'daki en büyük telefon şirketlerinden birinde çalışıyormuş.

Tenzin'in kaşları yukarı kalktı. "Umarım davranışları değişmiştir yoksa orada pek tutunamaz."

Lobsang "Artık başarısızlık korkusundan kurtulduğuna göre eminim davranışları çok değişmiştir," dedi.

Lobsang kartı okurken gülümsedi. "Geçen hafta şu ünlünün telefon kablosunu tamir etmiş," deyip kartpostalı kaldırdı.

Chogyal "Kim o?" diye sordu.

"Sokak kedilerinin bir nevi koruyucu azizesi de olan çok ünlü Amerikalı bir aktris," deyip, daha önce hiç uzmanlık bilgisi olmadığına dair iddiasıyla çelişen

bilgiç bir bakışla bana baktı.

“Bu kartpostal Raj Goel ile olan görüşmemizi çok güzel sonlandırıyor *öyle değil mi* DLHK?”

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Dalay Lama'nın Kedisi olmanın olumsuz bir tarafı var mıdır?

Bu soruyu sormak saçma gelebilir ya da sorunun temelinde bir nankörlüğün yattığını *düşünüp beni*, buz gibi kibirleri yüzünden hiçbir şeyden memnun olmadıkları izlenimini uyandıran şu uzun suratlı, uzun kıllı, *aşırı pohpohlanmış* nankörlerden sanıp umursamayabilirsiniz.

Lakin sevgili okuyucu bu kadar tez yargılara varma. Her hikayenin iki tarafı yok mudur?

Tarihte benim içinde olduğum eşsiz koşullardan faydalanabilecek çok az kedi olduğu gerçektir. Sadece benim maddi bütün ihtiyaçlarım karşılanıp kaprislerim yerine getirilmekle kalmıyor (hatta bazen ben bile bu kaprislerin neler olduğunu unutuyorum), etrafımda vuku bulan çeşitli ziyaretçi ve faaliyetlerle entelektüel dünyam da canlanıyor. Duygusal açıdan bakacak olursak kendile-

rine tüm kalbimle bağıllık duyduğum bu insanlar tarafından daha fazla sevilmem, beğenilmem ve hayranlık duyulmam imkansız.

Bildiğiniz gibi ruhsal olarak Hazret'in odaya girmesi bütün sıradan görüntülerin ve kavramların dağılıp gitmesi ve geride sadece muntazam bir esenlik hissi kalması için yeterli. *Günün büyük kısmını onunla beraber geçirdiğim, geceleri ayaklarının dibinde uyuduğum ve saatlerce kucagında kaldığım göz önüne alındığında ben yeryüzündeki en kutsanmış kedilerden biri olmalıyım.*

Bunun olumsuz tarafı nerede, ne olur söyleyin!

Dalay Lama'nın sıkça dile getirdiği gibi içsel gelişim, kişisel bir sorumluluk almamız gereken bir şey. Günlük deneyimi dolu dolu yaşamamız için diğer canlılar bizi daha duyarlı yapmaz. Aynı şekilde sabır ya da kibarlık her ne kadar bizim yararımıza olsa da diğer canlılar bizi daha sabırlı ya da kibar olmaya zorlayamaz. Meditasyon yaparken konsantrasyonu geliştirme konusuna gelince, bunun kendimiz için yapmamız gereken bir şey olduğu açık.

Böylece konunun kalbine, benim utanç verici ama yadsınamaz üzüntümün sebebine geliyoruz.

Gün be gün Hazret ile birlikte onun toplantılarına katılıyorum ve dikkatim dağılmadan sadece iki dakika meditasyon yapabildiğim farkında olarak ileri seviyedeki kişileri dinliyorum. Teknik olarak (geçici olarak) ölü olan yogilerin bilinçlerinde yaşadıkları harika deneyimleri dinlemediğim bir hafta bile olmaz. Fakat ben her akşam

gözlerimi kapattığımda kendimi anında ne olduğunu bilmediğim bir ağırlığın içinde buluyorum.

Dalay Lama'nın meditasyon yaptığı süre kadar televizyon izleyen ve zihinleri benimki kadar tedirgin bir aile ile vaktimi geçirmiş olsaydım o zaman belki de kendi sınırlarımın bu kadar farkında olmayacaktım diye düşünüyorum bazen. Eğer etrafımda kendilerini mutlu ya da mutsuz eden şeyin hayatlarındaki insanlara ya da nesnelere nasıl davrandıkları değil de, bu kişiler veya nesneler olduğuna inanan insanlar olsaydı, belki o zaman kedilerin en bilgini olarak görülebilirdim.

Ama değilim.

Olamam da.

Aksine, bazen kendimi o kadar yetersiz hissediyorum ki, gerçek bir bodhiKediva olmak için çaba göstermek beyhude geliyor. Benim zavallı meditasyon becerilerim. Benim alışkanlık haline gelmiş olumsuz düşüncelerim! Jokhang'ta yaşamak, devler arasında bir cüce olmak gibi! Elbette, her gün karşı gelmek için savaştığım bütün kişisel yetersizliklere sahip olduğumdan bahsetmeme bile gerek yok. Mesela boğazına düşkünlük gibi karanlık yanlarım *ve aksayan arka ayaklarım yüzünden yürümeye başlar başlamaz* kendini belli eden fiziksel kusurlarım var. Bir de kendime saygımı derinden aşındıran bir gerçek var: Benim kusursuz soyumun (binlerce kez kahırlar olsun ki böyle!) kanıtlanabilir olmaması ve sonsuza kadar bu durumun değişmeyeceği gerçeği. *İşte bu gerçek keskin uçlu bir çakıl tanesi gibi beni yaralıyor. Çünkü bir kanıt olma-*

dan farklı ya da özel (hadi asil deme cesareti gösterelim) olduğunuza inanmak zordur.

Bir sabah güzel bir yemek yemek için Café Franc'a giderken aklımda bu düşünceler vardı. Asmaları geçip yoluma devam ederken Kyi Kyi'nin gelişinden beri bana karşı daha arkadaşça davranan Marcel ile ıslak burunlu bir selamlaşma için durdum. Franc beni okşamak için eğildiğinde onu da cömert bir mırlamayla şımarttım. Daha sonra her bir kolunda üç tabak taşıyan başgarson Kusali'nin yolundan çekilerek parlak moda dergileri arasındaki yerimi aldım ve gözetleme oyununu oynamaya başladım.

Kafede her zamanki gibi yolcular, dağcılar, çevreciler ve bez ayakkabı giymiş emeklilerin oluşturduğu karışık bir grup vardı. Fakat benim dikkatimi hemen yanımdaki masada oturan, otuzlarında görünen bir adam çekti. Bruce Lipton'un *The Biology of Belief* (İnancın Biyolojisi) kitabını okuyordu. Kahverengi gözleri, açık alnı ve kıvrıkcık koyu renk saçlarıyla temiz yüzlü ve yakışıklı bir adamdı. Kitabı, bir bakıma modası geçmiş okuma gözlüklerinin ardında capcanlı bir zekanın olduğunu sezdiren bir hızla okuyordu.

Sam Goldberg, kafenin sürekli müşterilerinden biriydi. McLeod Ganj'a bir ay önce gelip Café Franc'ı keşfettikten sonra buranın müdavimi olmuştu. Franc'ın da kendini tanıtmaya uzun sürmemişti.

İkisi sıradan sohbeti gerçekleştirdiklerinde ben de Sam'ın Los Angeles'taki işinden çıkarıldığını, onun da bir süre çalışmaya ara verdiğini öğrendim. McLeod Ganj'da ne

kadar kalacağı belirsizdi. Haftada ortalama dört kitap okuyordu. Beden/zihin/ruh üzerine müzmin bir blog yazarıydı. Sanal alemde 20.000 takipçisi vardı.

Önceki hafta yaptıkları bir sohbet sırasında ise ilginç bir olasılık ortaya çıktı. Sabah ve öğle vakti arasındaki sessiz vakitte Franc, Sam'ın karşısına bir sandalye çekti. Bunu müşterilerine çok nadiren yapardı.

Sam'a bir sütlü kahve ikram etti ve "Bugün ne okuyorsun?" diye sordu.

Sam kahveye ve çok kısaca Franc'a bakarak "Oo, teşekkür ederim! Çok kibarsın," dedi. Sam daha sonra yine kitabına baktı. "Dalay Lama'nın Kalp Sutra üzerine yorumu," dedi. "Klasiklerden biri ve benim de favori kitaplarımdan. On kere okumuşumdur. Thich Naht Hanh'ın *Heart of Understanding* (Anlayışın Kalbi) kitabını da sutraların anlamını çözmede çok yararlı buluyorum."

Franc "Bağlı yükseliş zor bir konu," diye yorumda bulundu.

Sam "En zoru o," diyerek onayladı. "Daha geniş kapsamlı bir şekilde anlamak için Tilopa'nın *Mahamudra Instruction to Naropa in Twenty-Eight Verses* (Naropa'ya Yirmi Sekiz Şiirde Mahamudra Açıklaması) ya da ilk Panchen Lama'nın *Main Road of the Triumphant* (Zaferin Temel Yolu) kitapları gerekli. Tilopa'nın şiirleri harikulade derecede lirik. Şiir bazen içindeki kelimelerin de ötesinden anlamlar taşır. Panchen Lama'nın öğretileri ise daha çok düzyazı şeklinde. Ama bu tür hassas bir konu üzerine meditasyon yaparken bu öğretilerin gücü ve açıklığı tam

da ihtiyacın olan şey.”

Franc söylenenleri bir dakika sessizlik içinde düşündükten sonra “Bu beni şaşırtıyor, Sam. Sana hangi konuda bir şeyler sorsam bana o konuda yarım düzine kitap ismi sayıp onlardan doğrudan alıntı yapabiliyorsun,” dedi.

Sam’ın soluk boynunda ufak kızarıklıklar belirdi ve “Yo, yo, pek öyle değil,” dedi.

“Sanırım blog için her şeyi takip etmen gerekiyor.”

“Aslında blog, bir nedenden ziyade, bunların bir sonucu,” deyip göz göze gelmekten kaçınarak hızlıca Franc’a baktı.

“Hep böyle kitap kurdu muydun?”

“Eğer bu sektördeysen iyi oluyor. Eskiden ben bu sektördeyken *öyleydi* yani.”

“Hangi sektör bu?”

“Kitapçılık.”

“Yani...?”

“Bir kitapevi zincirinde çalışıyordum.”

“Çok ilginç.” Franc’ın gözündeki parıltıyı fark ettim. Benim Dalay Lama’nın kedisi olduğumu fark ettiğinde de gözünde aynı parıltı vardı.

Sam “Blogda zihin/beden/ruh üzerine bir bölüm var. Bütün başlıklarda günceli yakalamaya çalışıyorum,” diye anlatmaya devam etti.

Franc dirseklerini masaya koyup öne eğilerek “Söylesene, şu online kitaplara ve elektronik okuyuculara doğ-

ru eğilim. Bu kitapçıların sonu mu demek sence?" diye sordu.

Sam, birkaç saniye Franc'ın gözlerinin içine bakmadan sandalyesinde doğruldu. "Kimsede kristal bir küre yok bunun cevabını vermek için, ama bence bazı dükkânlar daha da gelişecek. Belli tür kitapları satanlar. Organizasyon yapanlar."

"Kitap kafeleri gibi mi?"

"Aynen."

Franc, Sam'i uzun bir süre dikkatlice dinleyip "Son birkaç aydır işimi nasıl değişik alanlara yöneltebilirim diye düşünüyorum. Masalar hariç kullanılmayan bu alan var," deyip masaların genellikle boş kaldığı ve daha karanlıkta kalan kısmı gösterdi. "Yeni kitaplar almak isteyecek bir sürü turist geçiyor her gün buradan. Burada kitap alacakları bir yer de yok. Sorunum ise kitap dükkanı işletme konusunda hiçbir bilgim olmaması. Şimdiye kadar bilen birine de rastlamadım."

Sam kafasını salladı.

"Sen bu fikre ne diyorsun?"

"Burası benim tam da bir kitapçının iyi iş yapacağını düşündüğüm bir yer. Söylediğiniz gibi rekabet yok. Online kitapların revaçta olmasının bir etkisi olmaz."

Franc araya girip "Müşterilerimizin çoğu zihin/beden/ruh üzerine olan kitaplara büyük ilgi duyuyor. Burada sürekli o tarz kitaplar okuyorlar," dedi.

Sam onun lafını keserek "Deneyimi dolu dolu yaşa-

mak için geliyorlarsa, belki bu deneyime yeni kitaplar, CD'ler, belki de hediyeler almayı da katabilirsin," dedi.

"Budizm'e ve Hindistan'a özgü şeyler."

"Sadece kaliteli ürünler ama."

"Elbette."

Tam üç saniye boyunca Sam Franc'a baktı. Franc'ın gözündeki parlaklık artık tam bir heyecana dönüşmüştü. Hatta Sam'ın olağan utangaçlığı bile azalmış gibiydi.

Daha sonra Franc sordu: "Bana yardım eder misin?"

"Nasıl yani?"

"Burayı işletebilir misin? Kitap bölümü yöneticisi olarak?"

Heyecan hızlıca Sam'in yüzünden çekildi.

"Bunu sorman çok ama çok nazik bir davranış ama yapamam." Kaşlarının arasında, alnında derin çizgiler belirdi. "Yani ben sadece birkaç haftalığına buradayım."

Franc zalimce bir tavırla ona "Dönünce başlayacak bir işin yok ki," diye hatırlattı. "Burada sana iş öneriyorum."

"Ama vizem..."

Franc ilgisizce elini salladı. "Belgelerle ilgilenmesi için birini işe aldım."

"Kalacak yer..."

"Yukarıda bir daire var. O kısmı da hallederim."

Fakat Franc Sam'ın endişelerini çözmek yerine sanki onun endişelerini daha da arttırıyor gibiydi. Sam, önce boynunda sonra iki yanağında beliren kızarıklıkları giz-

lemek için başını öne eğdi.

Franc'a "Yapamam. Her şey olsa..." dedi.

Franc sandalyesinde öne eğilerek ona baktı. "Neden?"

Sam çaresizce yere baktı.

Franc ses tonunu yumuşatarak "Bana söyleyebilirsin," dedi.

Sam yavaşça kafasını salladı.

Biraz durduktan sonra Franc daha farklı bir yöntem denedi. "Bana güvenebilirsin, ben Budist'im," dedi.

Sam hüznle *gülümsedi*.

Franc ses tonuna hem sempati hem de ısrarlılık katmaya çalışarak "Sen bana söyleyinceye kadar *şuradan şuraya* gitmiyorum," dedi.

Franc uzun bir bekleyişe hazırlanıyormuş gibi sandalyesine yaslandı. Sam'ın kızarıklığı bir ton daha arttı. Daha sonra gözlerini yere dikti. Uzun bir aranın ardından Sam "Century City'deki dükkan kapatıldığında ben işten çıkarıldım," diye mırıldandı.

"Söylemiştin bunu."

"Sorun şu ki, herkesi çıkarmadılar. Kimisi kaldı, kimisi de başka bir bölüme verildi." Sam utanç içinde başını eğdi.

"Senin aklından geçen şey...."

"Eğer işimde iyi olsaydım beni de bırakırlardı."

Franc'ın sesi gergindi ve "Üstlerdekileri bıraktılar öyle değil mi? Nedeni ne olabilir? Onları işten çıkarma

masrafı mı? Uzun süredir mi orada çalışıyorlardı?" dedi.

Sam omuz silkti. "Galiba. Çoğu öyleydi. Ama görüyorsun işte... insanlarla iyi değilim. Franc, beceremem," deyip nihayet Franc'a doğru en kısa süreli bakışla baktı. "Okulda da diğer çocuklar spor takımlarına alınırken ben hep en arkada kalırdım. Üniversitede kimseyle birlikte olmadım. İnsancıl biri değilim. Berbat bir haldeyim."

Franc önünde acınası halde duran Sam'a bakarken dudaklarında bilmiş, muzip bir gülümseme belirdi. Sesizce Kusali'ye kendisine espresso getirmesini işaret etti.

Bir süre sonra "Evet katılıyorum," diye yanıt verdi. "Düşünsene sıralamayı nasıl yaptığımızı *bilen* birinin burada olduğunu. Ya da müşteriler sana bir konu hakkında soru sorduğunda onlara yarım düzine alternatif sunman, felaket olurdu gerçekten!"

"Şey değil..."

"Diyelim buraya bir spor takımı kurmak için biri geldi ve ilk gördükleri kişi de sendin."

"Biliyorsun onu kastetmedim..."

"Ya da bekar bir kadın birlikte olman için birini aramaya buraya gelirse ne yaparız!"

Sam neredeyse kızgınlıkla "Sorun insanlarla konuşmak," diye tersledi. "Yapamıyorum."

"Benimle konuşuyorsun."

"Sen müşteri değilsin."

"Ben kimseye cappuchino ısmarlamaları için baskı yapmadım ve eğer kastettiğin buysa senden de satışlar

konusunda belli bir istikrar beklemem.”

İkisi sessizce birbirine baktıktan sonra Franc “Ya kitap dükkanı fikri tutacak ya da tutmayacak. Sen kendine inanmasan da ben senin bu iş için biçilmiş kaftan olduğuna inanıyorum,” dedi.

Bu konuşma geçen hafta gerçekleşti ve Franc'ın bütün gayretlerine rağmen Sam hiçbir şeyi kabul etmedi. O günden beri Sam her gün kafeye gelmeye devam etti ama konu üstüne başka bir şey söylenmedi. Franc'ın daha ne kadar kendini alıkoyacağını merak ediyordum. *Çünkü* konuyu yeniden açacağından şüphem yoktu.

Sam ile konuştuktan sonra Franc kitap dükkanı olarak düşündüğü yeri ölçmeleri, rafların ve vitrinin nasıl olacağını görüşmek için birkaç işçi çağırmıştı. Ama Sam'ı nasıl dahil edebilirdi?

Franc'ın ikna gücü buna yetmedi. O sabah kafeye gidip Sam'ın hücre biyolojisi ve epigenetik konusuna kendini kaptırmış olduğunu gördükten kısa bir süre sonra kafeye bir de kim gelse beğenirsiniz: Geshe Wangpo.

Franc bir öğretmene sahip olmanın iki ucu keskin bir kılıç gibi olduğunu derhal anlamıştı. Yararları çok fazlaydı ama yükümlülükleri de çoktu. Bir de öğretmeniniz Geshe Wangpo gibi inatçı bir keşiş ise kılıcın uçları çok keskin olur. Her salı akşamı Franc tapınaktaki Aydınlan-

ma Yolu derslerine katılıyordu, ama başka zamanlarda da Geshe Wangpo aniden onun yaşamına giriyor ve dönüm noktası olan kararların yolunu açıyordu.

Bir seferinde restoran çalışanlarıyla yaşadığı ciddi sorunlar yüzünden Franc kendini aldatılmış ve çaresiz hissetmişti. Geshe Wango ilk kez ve isteyerek Franc'a telefon edip ondan Yeşil Tara mantrasını her gün iki saat boyunca okumasını istedi. O haftanın sonunda Franc'ın çalışanlarıyla yaşadığı sorunlar gizemli bir biçimde çözülmüştü.

Bir başka sefer ise Franc, San Francisco'daki hasta yatağından kendisini arayan babasıyla telefonda konuşuyordu. Arkasını dönüp keşişin tam arkasında olduğunu gördüğünde on dakikadır telefonda babasına neden eve gidemediğini açıklıyordu. Geshe Wangpo, derhal Franc'a babasını ziyaret etmeye öncelik vermesini emretti. Hasta ve yaşlı bir adama onu göremeyecek kadar meşgul olduğunu söyleyerek ne biçim bir evlat olduğunu düşünüyordu? Hayatını kime borçluydu? Gelecekteki hayatında nasıl ebeveynleri olsun isterdi? Franc gibi düşüncesiz ve saygısız mı, yoksa onun için gerçekten endişelenen anne baba mı? Bu arada babasına gümrükten kaliteli hediyeler almayı da ihmal etmeyecekti.

Yarım saat sonra Franc memleketine gitmek için bilet ayırttı.

Bugün Geshe Wangpo kuşluk vakti sessizliğinde kafe-ye geldiğinde Sam Goldberg'ın tek başına kitap okuduğu masaya doğru ilerlemeden önce boş duran masalara

göz attı. Odanın diğer tarafına gidişinde güçlü bir enerji vardı, sanki vişneçürüğü rengindeki cübbesi içinde bir keşiş değil de tapınakta thangalara çizilmiş, *büyük, mavili siyahlı ateş soluyan* bir canavar gibi çok daha saygın bir canlıydı.

Sam'in karşısındaki sandalyeyi çekip "Buraya oturabilir miyim?" diye sordu.

"E-evet. Tabi." Onların etrafındaki masaların neredeyse *tümü* boştu ama Sam bu isteği tuhaf karşıladıysa bile bunu hiç belli etmedi. Onun yerine kitabına geri döndü.

Geshe Wangpo'nun yerine yerleştikten sonra sessiz kalmaya hiç niyeti yoktu. "Ne okuyorsun?"

Sam başını kaldırdı. "Epigenetik üzerine bir kitap."

Keşiş, Sam'ın *kahve fincanının yanında* duran üç kitap kapağına baktı. "Okumayı seviyor musun?"

Sam başını salladı.

Franc'ın o haftaki dersten sonra Geshe Wangpo ile kitap dükkanı fikri üzerine konuşup konuşmadıklarını merak ettim. Pek olası değildi. Geshe Wangpo öğrencilerinin kendi kendilerine yetebilmesini tavsiye ederdi. Sam'a gelince, tuhaf bir biçimde girişken bir keşiş olması *dışında* Geshe Wangpo'nun kim olduğunu bilmiyordu.

Geshe Wangpo "Kişinin bilgisini paylaşması en yararlısıdır. Aksi takdirde o bilgiye sahip olmanın anlamı ne olur?" dedi.

Sam keşişe baktı. Gözlerinin içine. Sam'ın normal bakışı *değildi* bu ve umulmayacak kadar uzun sürdü bu ba-

kış. Bu bakışa sebep olan keşişin yüzünde farklı ne vardı acaba? Tibetli sert yüzünün altında yatan güven ve yoğun bir şefkat duygusu mu Sam'ı rahatlatıp onun keşişe bakabilmesine sebep oluyordu? Yoksa Geshe Wangpo'ya bakmasının nedeni keşişin iyi bilinen kişiliğinin gücü müydü? Ya da açıklaması daha zor, daha farklı bir bağ mı söz konusuydu?

Hangisi olursa olsun Sam nihayet cevap verdiğinde olağan utangaçlığından eser yoktu. *"Bunu söylemeniz tuhaf. Buranın sahibi benden kitap dükkanını işletmemi istedi,"* deyip Franc'ın aklında olan kullanılmayan alana işaret etti.

"Sen de istiyor musun?" diye sordu keşiş.

Sam yüzünü buruşturdu. "Başaracağımı sanmıyorum."

Geshe Wangpo'nun yüz ifadesi değişti. Yeniden sordu. "İstiyor musun, istemiyor musun?"

"Onu hayal kırıklığına uğratabamam. Depoya ve vitrine çok fazla para harcaması gerekecek. Eğer her şey benim yüzümden kötü giderse..."

"Anlıyorum, anlıyorum." Geshe Wangpo öne doğru eğilerek "Ama, sen istiyor musun?"

Sam'ın ağzının kenarında ufak, cansız ama karşı koyulmaz bir gülümseme belirdi.

Sam bir şey söylemeden Geshe Wangpo "O zaman yapmalısın!" dedi.

Sam'ın gülümsemesi yüzüne yayıldı. "Bunu çok düşünüyorum. Aslında bu güzel bir başlangıç olabilir. Ama

kuşkularım var."

Keşişin kaşları yapmacık şekilde kıvrıldı. " 'Kuşkuların' neler?"

Sam aklından eş anlamlı kelimeleri geçirerek "Kuşkular. Şüpheler. Endişeler. Belirsizlikler," dedi.

Keşiş "Bu gayet normal," dedi. Daha sonra söylediklerini vurgulamak için daha derinden, yüksek sesle ve yavaşça "Normal," dedi.

"Bu fırsatı kafamda ölçüp tartıyorum aslında..." diye açıklamaya başladı Sam.

Geshe Wangpo araya girdi. "Çok düşünmek gerekmez."

Sam, bilişsel incelemenin böylesine sıradanlıkla göz ardı edilmesine şaşırarak ona baktı. "Beni insanlarla konuşurken görmediniz," diye sürdürdü lafını. "Sıradan insanlarla."

Keşiş ellerini avucuna koyarak öne doğru eğildi. "Bir sıkıntı mı var?"

Sam omuz silkti. "Muhtemelen kendine güven sorunu diyeceksiniz."

"Kendine güven mi?"

"Başaramayacağını düşündüğün zaman."

Geshe Wangpo kani olmamıştı. "Ama çok fazla kitap okuyorsun. Bilgin var."

"Konu bu değil."

Keşiş zorlayıcı bir şekilde başını arkaya eğdi ve "Budizm'de senin tembel olduğunu söyledik," dedi.

Sam her zamankinin aksine bir tepki verdi. *Yüzündeki renk çekildi.*

“İyi olmadığını düşünüp ‘Ben bunu yapamam’ deyip kendini küçük görmek. Bu, zihnin zayıflığıdır. Bunun üstesinden gelmek için çalışmalısın.”

Sam belli belirsiz karşı çıkıp “Seçmek söz konusu değil,” dedi.

“O zaman üstesinden gelmeyi seçmelisin. Zayıf bir zihne yenilmeyi kabul edip durursan ne olur? Zayıflığı beslersin. Sonuç daha da zayıf bir zihin olur. Onun yerine güvenini beslemelisin!” Geshe Wangpo sandalyesinde doğruldu ve yumruğunu masaya vurdu. Her yanından güç fışkırıyor gibiydi.

“Yapabileceğimi düşünüyor musunuz?”

Keşiş “Yapmak zorundasın!” dedi. “İnsanlarla konuştuğunda gözlerini açıp güçlü bir sesle konuş.”

Sam sandalyesinde doğruldu.

“*A Guide to the Bodhisattva’s Way of Life* (Bodhisattva’nın Yaşam Tarzına bir Kılavuz) adlı kitabı okudun mu?”

Sam kafasını sallıyordu.

“Kitapta kişisel güvenin faziletli eylemlere uygulanması gerektiği yazıyor. Burada yapacağın şey bu. Faziletli eylemler. ‘Bunu tek başıma yapmalıyım’ diye karar vermelisin. Bu kendine güven hareketidir.”

Sam fark edilir şekilde daha yüksek sesle “Gözleri açıp güçlü bir ses tonuyla konuşmak peki?” diye sordu.

Keşiş başını salladı. “Aynen böyle.”

Geshe Wangpo'nun gücü karşısında Sam'da yeni bir duygunun ortaya çıktığı görölüyordu. Daha dik oturuyordu. Kendisini daha net biçimde ifade ediyordu. Yere bakmak yerine doğrudan Geshe Wangpo'nun gözlerinin içine bakıyordu. Sesli bir şey söylenmedi ama sessizlik içinde farklı, daha içgüdüsel bir iletişim şekli yaşıyor gibiydi. Sanki Sam kendine güven sorunlarının, kendisi hakkındaki fikirlerden kaynaklandığının farkına varıyor gibiydi. Bu fikirler de peçeteden daha dayanıklı sayılmazdı. Bunlar geçici ve diğerleri gibi ortaya çıkıp geçip gidecek fikirlerdi. Keşişin huzurunda bu fikirler farklı, hayata daha olumlu bakan fikirlerle yer değiştiriliyordu.

Sam uzun bir aradan sonra konuştu: "Sizin adınızı bilmiyorum."

"Geshe Acharya Trijang Wangpo."

"Stephanie Spinster'in çevirdiği *Mükemmelliğe Giden Yol* kitabının yazarı değil, değil mi?"

Keşiş, kollarını göğsünün hizasında birleştirip arkasına yaslandı ve Sam'a öfkeli şekilde baktı. "Çok şey biliyorsun," dedi.

O gün ilerleyen saatlerde Jokhang'a dönerken Geshe Wangpo'nun söylediklerinin içinde kaybolmuştum. Kendine güvenin Budizm'de tembellik olarak ve üstesinden gelinmesi gereken bir zihin zayıflığı olarak algılan-

dığını duyduğumda en az Sam kadar şaşırmıştım. Genel olarak Dharma uygulamaları ve özellikle de meditasyon söz konusu olduğunda kendi yetersizlik duygularımı aklıma getirmeden edemedim. Jokhang'ta yaşadığım için insan zihnini aşan kavrayışların bana sıkça hatırlatılmasına rağmen nasıl oluyordu da benim meditasyon yapışım devam ettirmeye değmeyecek kadar sınırlı kalıyordu?

Fakat Franc'ın öğretmeninin söylediği gibi, zayıf bir zihne yenilip durursam ne olurdu? İleride oluşacak zayıflıktan başka nasıl bir sonuç olabilirdi ki? Endişelendiriciydi endişelendirici olmasına ama bununla birlikte tuhaf bir biçimde güçlendirici bir mantık geliyordu ardından.

O akşam pencere kenarında patilerimin üzerine kıvrılmışken, gözlerim yarı kapalı ve bıyıklarım tetikte bir halde meditasyon konumumu aldım. Soluk alıp verme odaklanmadan önce Geshe Wangpo'nun sözlerini aklıma getirdim.

Kendime mükemmel bir rol modeli ile birlikte yaşadığımı, benim yaptıklarımı destekleyen kişilerin etrafımda olduğunu hatırlattım. Gerçek bir bohiKediva'ya dönüşmek için daha iyi koşullar olamazdı.

Bunu tek başıma başarmalıydim!

Meditasyondan tam olarak aydınlanmış bir canlı olarak mı kalktım? Davranışlarımın değişmesi, anlık nirva-

nanın sebebi miydi? Sevgili okuyucu, *eğer böyle olduğunu söylersem yalan söylemiş olurum. Meditasyonumda hiç anlık gelişme* olmadı ama meditasyon hakkındaki duygularım değişti.

O andan başlayarak *kötü bitmiş her meditasyonu vazgeçme* sebebi olarak düşünmemeye karar verdim. Kendi deneyimimi Hazret'in ziyaretçilerinin ulaştığı görkemli deneyimlerle kıyaslamayacaktım. Ben kendi hatalarımla, zayıflıklarımla ve tıpkı Sam gibi kendi güçlü yönlerimle DLHK idim. Mecazi olarak konuşacak olursam, *gözlerim açık ve güçlü bir sesle* meditasyon yapacaktım. Meditasyondaki konsantrasyon hakkında her şeyi belki bilmiyorum ama yeterince de biliyorum.

Sevgili okuyucu bu hikayenin bir de dipnotu var. Elbette var, zaten en iyi kısmı da bu, öyle değil mi? Beklenmedik bir şeker. Parmak uçlarında bir dönüş. Konu değiştirme söz konusu olduğunda, işte ben bir kediyim.

Bu da öyle bir kitap.

Benimle buraya kadar geldikten sonra sevsen de sevmesen de şüphesiz böyle bir okuyucusun arkadaşım!

Öncelikle bir itiraf.

Sam'ın Franc'a yetersiz hissettiğini açıklarken kendinden duyduğu şüpheyi dinlediğim gün huzursuz oldum. Kitap dükkanındaki *işinden çıkarılması nasıl da spor*

takımı seçmelerinde sonuncu olması karşısında duyduğu kabullenememeyi pekiştirmişti. Üniversitede âşık olamama başarısızlığı sadece uyumsuz biri olduğu efsanesini güçlendirmişti. Hayli muktedir profesyonellerin hiç spora yatkınlığı olmadığı ya da en göz alıcı kadınların bazısının zeki ama antisosyal erkeklerle birlikte olduğu gerçeği bile bir sebepten onun kendisini yıpratan inançlarını değiştirememişti. Onun ne kadar zeki olduğu düşünüldüğünde, açıklaması saçmaydı ve hatta bu fikrin ona verdiği acı olmasa çok gülünç olduğu da söylenebilirdi.

Ancak birbiriyle alakası olmayan deneyimlerini kendisiyle alakalı hayli *üzücü bir* hikaye yaratmak için nasıl birleştirdiğini dinlediğimde kendimle bir özdeşlik kurmaktan da kendimi alamadım. Ben de aynen böyleydim.

Oldukça alakasız bir düşünceden olumsuz bir başka düşüncenin ortaya çıkmasına izin vermiyor muydum? Zayıf meditasyon becerilerim üzerine düşünmeye başlar başlamaz aklıma yemek kasesi önündeki zaafiyetim geliyor. Fiziksel durumumu düşündüğümde bacağımdaki sakatlanmadan sonra meydana gelen yürüyüşümdeki tuhaflığa odaklanıyordum. Bu da kaçınılmaz olarak beni ilk anılarıma ve soyumla ilgili konuya götürüyordu.

Geshe Wangpo'nun konuşmasından sonra tam tersi dinamiği fark ettim: Olumlu düşünceler de çoğalır ve hiç umulmadık harika sonuçlar doğururlar.

Buzdolabı magneti, kartpostal ve diğer ilham verici ıvır zıvır üreticileri tarafından *çok sevilen Goethe'ye atfedilen bir alıntı var: "Yapabileceğin ya da hayal edebileceğin*

her neyse onunla başla. Cesaretle zeka, güç ve sihir vardır." Tenzin Goethe'nin böyle bir şey yazmadığını söylese de bence bu sözlerde karşı koyulmaz bir çekim var.

Kendi meditasyonum hakkında daha kendime güvenir hale gelince bunun başka birçok şeyi etkilediğini de fark ettim. Sırf önümde duruyor diye Bayan Trinci'nin doğranmış tavuk ciğerini son lokmasına kadar yemeyecektim. Hazret'in en seçkin ziyaretçileri ile yürüyecek, toplantılara katılacaktım. Neden yapmayacakmışım ki?

En ilginç olan şey ise şuydu: Hazret'in benimle ilgilenme emri verdiği (eskiden sokak çocuğu olan) o keşiş adayları, Jokkhang ziyaretçi odasında zaman zaman beni ziyaret etmeye devam ettiler. Genellikle beş dakika yere oturup sırtımı okşarlardı. Bazen mantra söylerlerdi.

Davranışlarımdaki değişiklikten birkaç gün sonra bir öğlen yine ziyaretime geldiler. Her zamanki gibi parmaklarını karnımda gezdirebilmeleri için süslü bir kilimin üzerine yatıp gerindim.

Bu noktada Chogyal odaya girdi.

"Çok güzel." Gülümseyerek iki çocuğa başını salladı.

Tashi "Çok güzel bir kedi oldu," dedi.

Chogyal kulaklarımın kadifemsi uçlarını okşamak için eğilerek "*Himalaya kedisi. Genellikle sadece çok zengin insanlar bu tür kedilere sahip olabiliyor,*" dedi.

Sashi bir anlığına dalıp gittikten sonra "Bu kedinin annesinin sahipleri de zengin insanlardı," dedi.

Chogyal kaşlarını kaldırarak "Öyle mi?" diye sordu.

“Fakir bir bölgede olsak da annesinin büyük evin duvarında gezinişini seyrederdik...”

Tashi “Çok büyük bir evdi. Kendi yüzme havuzu bile vardı,” diyerek araya girdi.

Sashi “Annesi oraya yemek için giderdi,” dedi.

Tashi “Bir gün onu yavrularının olduğu yere kadar takip ettik,” dedi.

Sashi “Onları böyle bulduk zaten,” diye sonlandırdı.

Tashi “O evde çok parlak bir sürü Mercedes vardı. Ve işi sadece arabaları silmek olan bir de hizmetçi!” diye hatırladı.

Chogyal doğruldu. “Ne kadar ilginç, DLHK belki de safkandır. Fakat biliyorsunuz Budistler olarak bir şey özgür biçimde verilmediği sürece onu alamayız. DLHK’nın aslen geldiği aile ile temasa geçmemiz mümkün mü acaba, onlara ödeme yapmak için yani?”

ON İKİNCİ BÖLÜM

Devlet adamlarının Jokhang'a yaptığı ziyaretler her zaman bir hareketlilik yaratırdı. Onlar gelecekleri zaman sert suratlı istihbarat görevlileri tapınaktaki her bir dolabın içini görmek isterdi. Protokol sorumluları en ufak detayları konuşmak için toplanırdı. Yakınlardaki yapıların çatılarındaki güvenlik desteğinden gelenlere verilecek tuvalet kağıdının dokusuna kadar olası herhangi bir aksiliğin dikkate alınması için olağandışı önemler alınırdı.

Bu nedenle Hazret'e sadece bir devlet lideri değil de gerçek bir kraliçe geldiğinde tamamıyla hazırlıksız yakalanmıştım.

Her zamanki gibi karmaşık hazırlıklar yapılmamıştı. Sadece ziyaretin yarım saat öncesinde basit bir güvenlik ziyareti gerçekleşti. Çok komik bir durumdu bu çünkü Hazret de bu ziyaretçi ile buluşmaya çok hevesliydi. Hazret'in kraliçeden ve onun kocasından oldukça sami-

mi şekilde bahsettiğini duymuştum daha önceden. Kraliçe sadece olağanüstü güzel değil aynı zamanda dünya-daki tek Himalaya Budist ülkesinin de kralı ile evliydi.

Elbette, Butan kraliçesinden bahsediyorum.

Okul günlerini Himalaya bölgesinin haritalarını çalışmakla geçirmeyenler için –bu tür insanlar var mı gerçekten? – Butan, Nepal’in doğusunda, Tibet’in güneyinde ve Bangladeş’in birazcık kuzeyinde yer alan küçük bir ülke. Haritanın üzerine yediğiniz füme somonlu sandviçten bir parça düşmüş olsa dikkatinizden kaçacak kadar küçük bir ülke yani. Aynı yorum Avrupa ülkelerinin yarısı için de yapılabilir, ama Butan’ı gözden kaçırmak korkunç bir hata olur çünkü burası Dünya’da ütopya *ülkeye en yakın olan yerdir*.

Geçit vermeyen Himalaya dağlarının ardında uzak ve gizli bir krallık olan Butan’ın 1960’lara kadar ulusal parası ya da telefonu yoktu ve televizyon 1999’da geldi. İnsanların yaşamları maddi refahtan ziyade *içsel* zenginliği geliştirmeye odaklanmıştır. 1980’lerde Toplam Milli Üretim yerine Toplam Milli Mutluluğa göre ulusal ilerlemeyi ölçen bir sistem geliştiren kişi, Butan’ın şimdiki kralıydı.

En keskin kayalıkların üzerine kurulu altın çatılı tapınakların, derin dağ yarıklarında dalgalanan dua bayraklarının ve tütsü kokan on yedinci yüzyıl tapınaklarında dua eden keşişlerin ülkesi Butan, sihirli bir asaletle doludur. Genç kraliçe Hazret’in odasına geldiğinde olağandı-şı bir halet-i ruhiye söz konusuydu.

Ben her zamanki gibi pencere kenarında sabah güneşi altında mayıışmışken Lobsang kraliçenin geldiğini haber verdi. “Kraliçe Hazretleri,” geldi deyince ters dönüp başımı pencere kenarından sarkıttım.

Tersten bakarken bile ne kadar özel bir canlı olduğunu görebiliyordum. Koyu ve parlak uzun saçları ile narin ve altın teni ile kraliçenin kendine özgü büyüleyici bir kibarlığı vardı. Geleneksel Butanlı *kira'*sı (bileklerine kadar uzanan süslü biçimde işlenmiş elbise) içinde tıpkı taş bebek gibiydi. Fakat doğal ve içten davranışları, kişisel samimiyetini de gösteriyordu.

Kraliçenin başını eğip ellerini bağlılık sembolü olarak göğsünün üzerine birleştirmiş halde Hazret'e beyaz mendil verişini izledim. Törensel selamlaşmadan sonra kraliçe yerine oturmadan önce odada etrafına bakındı ve derhal beni gördü.

Birbirimize çok kısa süre bakmış olsak da çok önemli bir iletişimde bulunduk. Onun bizden biri olduğunu hemen anladım.

Bir kedi severdi.

Elbisesinin oturacağım kısmını düzleştirdi ve ne olacağını bekledi. Pencere kenarından inerek halıya gittim ve gösterişli bir şekilde ön pençelerimi gererek güneş selamlaması yaptım. Daha sonra muazzam bir şekilde kuyruğumu sallayıp arkalarımı titreterek güneş selamlama hareketini tersine çevirdim ve kraliçenin oturduğu yere gittim. Kucağına zıplayarak yerleştiğimde sanki birbirini tanıyan eski dostlarmışız gibi boynumu okşamaya başladı.

Bir kedinin değişken ruh halini (yani, sadece dakikalar önce istediğimiz bir şeyi artık istemeyişimiz gibi) doğuştan gelen yeteneğiyle anlayan çok az sayıda insan vardır. *Bazı insanlar, bizleri çok uzun süre okşamamaları gerektiğini bilirler. Çok az sayıda insan sırf bir gün ızgara hindiyi dudaklarımızı şapırdatarak yedik diye sonraki gün aynı yemeği görmek istemeyeceğimizi anlar.*

Bir kedinin, insanın kucaklayası gelen harikulade bir post içinde bir bilmece olduğunu söyleyen Winston Churchill değil miydi? Değil miydi? Onunla ilgili bir makaleden yakınlarda bu minvalde bir şeyler okuduğuma yemin edebilirim. Eğer bunu söylemediyse, o zaman hiç kuşkusuz bunu aklından geçirmiştir. *Wikipedia'ya bildirmeli bunu!*

Bir de hayatın acılarından tek kaçış yolu olarak müziği ve kedileri gören Albert Einstein var. Diğer evcil hayvanların türleri konusu üzerine 20. yüzyılın en büyük düşünürünün tuhaf bir şekilde sessiz kaldığını da not edin. Sevgili okuyucu, sonuca varmayı sana bırakıyorum.

Biz kediler, bir emirle ya da zilin çalınmasıyla zıplamaya, oturmaya ya da salya akıtmaya programlanacak robot hayvanlar değiliz. Hiç Pavlov'un *kedisi* diye bir şey duydunuz mu?

Demek istediğim tam da bu işte. Düşüncesi bile hoş değil!

Hayır, kediler bazen bizim için bile bir gizemdir. Birçok kişi bizi, çok az talepte bulunurken insanların mutluluğuna çok fazla katkı yapan hayvanlar olarak görür.

Bizi gerçekten çok az kişi anlar. Ve Butan kraliçesi bu çok az kişiden biriydi.

Birkaç tanışma okşamasından sonra parmak uçlarını birleştirip omurgamdan kuyruğumun titreyen ucuna kadar enfes titreşimler göndererek alnıma tırnaklarıyla masaj yaptı.

Ben de onu derinden gelen bir mırıldamayla ödüllendirdim.

Kralın ve Butan kraliyet üyelerinin sağlığını soran Hazret bana baktı. Ziyaretçilere benim odada olmamın sakıncası olup olmadığını sorma alışkanlığı vardı. Görünüşe göre bazı insanların kedilere karşı korkunç bir alerjisi oluyordu. Belçika çikolatalarına, İtalyan kahvesine ya da Mozart'a karşı şiddetli bir tepki duyanlarıinki gibi. Kraliçe benimle öylesine alakadar oluyordu ki Dalay Lama'nın soru sormasına gerek yoktu. Bana doğru başını sallayarak "Çok şaşırtıcı. Onun birisine bu kadar kısa sürede ısındığını hiç görmemiştim! Sizi çok sevmiş olmalı," dedi.

Kraliçe "Ben de onu sevdim. Harika!" dedi.

"Bizim küçük Kar Aslanımız."

"Eminim sizi çok eğlendiriyordur." Kraliçe, kömür karası kulaklarıma parmak uçlarıyla tam olması gereken sertlikte masaj yapmaya başladı.

Hazret gülümsedi. “Muhteşem bir kişiliği var!”

Sohbetleri devam etti. Kraliçe çeşitli Dharma uygulamalarını tartışıyordu. Konuşmaları devam ederken kraliçe görevine de devam ediyordu ve kısa bir süre sonra zevkten kendimi kaybetmek üzereydim.

Son haftalarda Geshe Wangpo’nun ciddi uyandırma çağrısından sonra bilinçli bir şekilde günlük meditasyon uygulamalarıma devam etmeye çalışıyordum. Ayrıca birkaç kez tapınağa gitmiş ve *üst düzey keşişlerin derslerine* katılmışım. Her seferinde Dharma uygulamasının farklı bir yönü ele alınıyordu. Her seferinde önemli olanın uygulama olduğu anlatılıyordu.

Zihin eğitimi bütün Budist faaliyetlerin temelidir ve sadece meditasyon yaparken değil aynı zamanda her gün *farkında* olmaya çalışırken de ciddi şekilde odaklanmak gerekir. Keşişlerden birinin açıkladığı gibi, *eğer bizler an be an* tarafsız bir hakem gibi kendi düşüncelerimizin farkında olmazsak ve her bir düşünceyle ayrı ayrı ilgilenirsek onları nasıl değiştirebiliriz ki? Keşiş “İzleyemediğin şeyi kontrol edemezsin,” demişti. Farkındalık temel bir uygulamadır.

Başka bir öğretmen altı mükemmellik ilkesinin bizim geleneğimizin temeli olduğunu açıkladı. Eğer bizler eli açıklığı, ahlakı ve sabrı hayatımızda uygulamaya çalışmazsak metinleri öğrenmenin ya da mantraları okumanın hiçbir yararı olmazdı. Öğretmen *erdem olmadan diğer hiçbir Dharma faaliyetimizin çok anlamlı olmayacağını* söyledi.

Bir başka keşiş, gerçekliğin mahiyeti hakkındaki bil-

geliğin Buda'nın öğretilerini diğerlerinden ayıran özellik olduğunu açıkladı. Dünyanın bize görünüş şeklinin yanıltıcı olduğunu ve bu aşikar olmayan gerçeği anlamamanın oldukça fazla dinleme, düşünme ve meditasyon gerektirdiğini iyice vurgulamıştı. Sadece gerçeği doğrudan ve zihinde belirmeyen düşüncelerle anlayanlar nirvanaya ulaşabilir.

Kraliçe ve Dalay Lama arasındaki sohbet düşüncelerime bir girip bir çıkarken dün gece gittiğim dersi hatırladım. Belli belirsiz aydınlatılmış tapınakta heykelcikler ve duvar süsleri şeklinde sayısız Buda ve bodhisattva bize bakarken (Namgyal Manastırı'nın en saygın yogilerinden biri olan Beyaz Tara ve İyileştirici Buda da aralarında) anlaşılması güç tantra uygulamasının geleneğini anlatmıştı Yogi. Her bir uygulama görseller ve ilgili mantarlarla birlikte kendine ait metin ya da *sadhana* ile ortaya çıkmıştı. Yogi, bir an önce aydınlanmaya ulaşmada bazı tantraların hayati önemde olduğunu da söylemişti.

Kim istemezdi ki bir an önce aydınlanmak?

Tibet Budizmi hakkında ne kadar çok şey öğrenirsem, ne kadar az şey bildiğimin farkına varıyordum. Hiç şüphesiz öğretiler teşvik edici ve merak uyandırıcıydı ve her zaman için yeni ve ilgi çekici uygulamalar söz konusuydu. Fakat, biraz kafam karışmıştı.

Onların sohbetini yarı uyanık halde dinliyordum fakat kraliçe "Efendim, bizim geleneğimizde çok fazla farklı uygulama var. Hangisi sizce en önemlisi?" deyince birden ayıldım.

Sanki zihnimi okuyordu! Ben bu kadar çok kelime kullanarak söze dökemesem de bu benim sorumdu. Bilmek istediğim şey buydu!

Hazret hiç tereddüt etmedi. "Hiç kuşkusuz en önemli uygulama *bodhicitta*'dır."

Kraliçe "Arzu edilen şey bütün canlıları aynı seviyeye getirmek için aydınlanmaya ulaşmaktır yani," diye onayladı.

Hazret kafasını salladı. "Aydınlanmış zihin; saf ve muazzam şefkate dayanır ki bu da saf ve muazzam aşkın üzerine temellenmiştir. Her iki durumda da saf, tarafsız anlamındadır. Koşulsuzdur. Muazzam da sadece o anda hoşumuza giden küçük bir grubun değil bütün canlıların yararına olan anlamındadır.

Bizim bakış açımızdan sürekli bir mutluluktan zevk almanın ve bütün acılardan kaçınmanın tek yolu aydınlığa ulaşmaktır. Bu nedenle bodhicitta, motivasyonların en fedakarı olarak düşünülür. Aydınlanmaya ulaşmayı sadece kendimiz için değil diğer canlılar için de isteriz."

"Oldukça zorlayıcı bir motivasyon."

Hazret gülümsedi. "Elbette! Aydınlanma zihnini sadece güzel bir fikirden samimi bir inanca dönüştürmek bile ömür boyu sürecek bir görevdir. Başladığımızda sanki rol yapıyormuş gibi gelebilir. Kendi kendimize *bir Buda olabilecek ve bütün canlıları aydınlanmaya götürebilecekmiş gibi davranarak kimi kandırıyorum ben?* diye sorabiliriz. Ama adım adım bunu kavrarız. Başkalarının bunu gerçekleştirdiğini görürüz. Kendi yeteneklerimize güve-

niriz. Kendimize daha az odaklanırken başkalarına daha fazla odaklanmayı öğreniriz.

Bir seferinde kutsal bir kişi ilginç bir tanım yapmıştı: 'Kutsal bir kişi, kendinden çok başkalarını düşünen kişidir.' Bu güzel bir şey öyle değil mi?"

Kraliçe başını sallayıp "Bodhicitta fikrine katılmak ayrı, onu uygulamayı hatırlamak ayrı," diye mırıldandı.

"Evet, en yararlı olan şey bodhicitta'nın farkında olmaktır. Bu fikri bedenimizin, konuşmamızın ve zihnimizin hareketlerine uygulayabiliriz. Günlük yaşamımız bodhicitta'yı uygulama olasılıkları ile dolu. Buda'nın söylediği gibi her uygulayışımızda da zihnimizdeki olumlu etkisi ölçülemeyecek kadar fazla."

"Neden bu kadar fazla Efendim?"

Dalay Lama öne doğru eğildi. "Erdemin gücü, olumsuzluğun gücünden çok ama çok fazladır. Bodhicitta'dan daha erdemli olan bir şey de yoktur. Bu düşünce biçimini benimsediğimizde içsel değil dışsal niteliklere odaklanırsınız. Başkalarının iyiliği ile sadece kendimizi düşünerek ilgilenmeyiz. Bu da hayatın kısa vadedeki geleceğiyle sınırlanmamış engin bir anlayış kazandırır. Bu görüş, bizim sıradan düşüncelerimizin ötesindedir. Zihnimizi çok farklı, çok güçlü bir yörüngeye sokmuş oluruz."

"Günlük yaşantımızın uygulama için birçok olasılık barındırdığını söylediniz?"

Hazret başını salladı. "Birisi için iyi bir şey yaptığımızda, bu onların beklediği sıradan bir şey olsa bile bu eylemi 'Bu sevgi ya da mutlu etme eylemiyle bütün canlı-

ları özgür kılacak aydınlanmaya ulaşabilir miyim?’ diye sorabiliriz. Her cömert davrandığımızda, (bu bir yardım- da bulunmak ya da bir kediyle ilgilenmek de olabilir) yine aynı şeyi düşünebiliriz.”

O anda derin bir şekilde esnedim. Hem Dalay Lama hem de kraliçe güldüler.

Daha sonra kraliçe benim mavi gözlerime bakarken “İnsanları ve diğer canlıları hayatımıza getiren şey karmadır, öyle değil mi?” diye sordu.

Hazret başını salladı. “Eğer arada çok güçlü bir bağ varsa bazen aynı canlı tekrar tekrar geri gelebilir.”

“Bazı insanlar hayvanların yararına mantralar söyle- menin manasız olduğunu düşünüyor.”

Hazret “Hayır, hiç de değil. Bu çok faydalı olabilir. Bizler, nasıl denir.... gelecekte doğru koşulları buldu- ğunda gelişebilecek bir canlının zihinsel sürekliliğe güzel bir karma izi bırakabiliriz. Meditasyon yapanların kuşla- ra mantarları nasıl yüksek sesle söylediğine dair kutsal yazılarda hikayeler var. Gelecekteki hayatlarında kuşla- rın Dharma’ya yaklaşp aydınlanmayı bulduklarına dair hikayeler,” dedi.

“O zaman küçük Kar Aslanı’nda çok çok güzel karma izleri olmalı?”

Dalay Lama’nın gözlerinin içi güldü. “Şüphesiz öyle!”

O sırada kraliçe çok tuhaf bir şey söyledi. Geriye ba- kıp düşündüğümde bile hâlâ çok tuhaf geliyor. “Eğer onun yavruları olursa birine bakmak benim için büyük

bir onur olur.”

Hazret ellerini cırptı. “Memnuniyet duyarız!” dedi.

“Gerçekten, isterim.”

Dalay Lama kraliçeye derin bir şefkat ifadesiyle baktı.

“Bunu aklımda tutacağım,” dedi.

Birkaç sabah sonra yardımcılarının odasına süzüldüm. Telefon sesleri yoktu ve o günün postası henüz gelmemişti. O sabahın tuhaf sakinliğinde Chogyal çay yaptı ve Tenzin ile birlikte, Bayan Trinci'nin nezaketen yaptığı un kurabiyelerinin tadını çıkardılar.

Kendimi Chogyal'ın cübbe içindeki bacaklarına sürerken Chogyal “Günaydın DLHK,” dedi. Eğilip beni okşadı.

Tenzin arkaya doğru eğildi. “Sence DLHK ne zamandır bizimle?”

Chogyal omuz silkti. “Bir yıl mı?”

“Daha uzun zaman oldu.”

“Kyi Kyi'den önce buradaydı.”

“Kyi Kyi'den çok, çok önce buradaydı.” Tenzin, şeker kaplı un kurabiyesini resmi bir tavırla ısırды. “Oxford'daki profesörün burayı ziyarete geldiği sıra değil miydi?”

“Tam olarak bilemiyorum ki.” Chogyal bilgisayarına eğildi ve takvime baktı. “Hatırladın mı? Hazret, Amerika

gezisinden dönmüştü.”

“Doğru!”

“Bu da on üç, on dört on altı ay önceydi.”

“O kadar olmuş mu?”

Chogyal parmaklarını şakırdatıp Tenzin’e “Zaman geçiyor,” diye hatırlattı.

“Öyle.”

“Neden sormuştun?”

Tenzin “Düşünüyordum da artık kedi yavrusu değil. Aşılarını yaptırmaya götürdüğümde onu kısırlaştırmamı önerdiler. Bir de mikroçip takmayı önerdiler,” dedi.

Chogyal günlük yapılacaklar listesine ekleyerek “Veterinerle görüşmek üzere not alıyorum. Cuma öğleden sonra onunla ilgilenebilirim,” dedi.

O hafta cuma öğleden sonra şoför -ondan ne kadar az bahsetsek o kadar iyi- bizi Dharamsala’daki modern bir veteriner kliniğine götürürken ben arabanın arkasında Chogyal’ın kucağında oturuyordum. Kafese, kapaklı sepete ya da vahşi bağırırlara hiç gerek yoktu. Ben nihayetinde Dalay Lama’nın Kedisi’ydim. Tepeden aşağı inerken gözümün önüne serilen tabloya bıyıklarım meraklanarak titreyerek ilgiyle bakmıştım. Asıl rahatlamaya ihtiyacı olan Chogyal’dı. Beni gergin bir biçimde tutuyor ve mantralar okuyordu.

Sırık gibi uzun Avustralyalı veteriner Dr. Wilkinson beni derhal ameliyat masasına yatırdı ve ağzımı açıp, kulaklarıma ışık tutup ateş ölçme işleminin hakaretine maruz bıraktı.

Chogyal “Zamanı hiç fark etmemişiz. Fark ettiğimizden daha uzun zamandır bizimleymiş,” dedi.

Veteriner “İlk aşılarını olmuş,” deyip onayladı. “Önemli olan da bu. Son gördüğümünden bu yana kilo vermiş gibi duruyor. Tüyleri harika gözüküyor.”

“Ona mikroçip taktırmak istiyoruz. Bir de kısırlaştırmak.”

Dr. Wilkinson vücuduma masaj yaparak “Mikroçip her zaman için iyi bir fikirdir. İnsanlar sürekli buraya kaybolmuş evcil hayvanlar getiriyor ama onların sahiplerine ulaşma şansımız olmuyor. Üzücü bir durum,” dedi.

Durdu, elleri artık hareket etmiyordu. “Ama kısırlaştırmayı bir süre ertelememiz gerek.”

Chogyal kaşlarını çatı. “Şimdi düşünmüyorduk...”

“Altı hafta. Belki bir ay.” Veteriner, Chogyal’a anlamlı bir şekilde baktı.

Chogyal hâlâ anlamıyordu. “İşlem için hiç vaktiniz mi yok?”

Dr. Wilkinson gülümseyerek başını salladı. “Arkadaşım, kısırlaştırma için biraz geç. Dalay Lama'nın Kedisi anne olacak.”

Chogyal eve dönerken haberi verdiğiinde şoförün tepkisi “Yavrulara ne ad vereceğiz?” şeklinde oldu.

Chogyal omuz silkti. Sanırım aklında başka şeyler vardı. Galiba haberi Hazret’e nasıl vereceğini düşünüyordu.

Şoför “*Farecik Meraklıları belki?*” diye öneride bulundu.

SON SÖZ

Café Franc hareketliydi. Tabelacılar, günlerdir merdiven üstünde kafenin ön tarafını bitirmeye *çalışıyordu*. Franc'ın kitap dükkanı olarak tasarladığı yer açılmıştı. Birbirine karışan matkap ve *çivi çakma* seslerinden ve bir içeri bir dışarı girip çıkan işçilerden anlaşıldığı üzere yerden tavana kadar her türlü değişiklik yapıliyordu.

Franc, soran herkese Café Franc'ın “büyük bir değişimle” döneceğini söylüyordu. Eskiden olan şeyler yine olacaktı, ama daha iyi olacaktı. Müşteriler için daha fazlası ve daha geniş ürün çeşitliliği olacaktı. Zaman geçirmek için çok daha güzel bir yer olacaktı.

Fakat tam olarak ne olup bittiği bir sır perdesinin ardında gizliydi.

Bu benim hayatım için de geçerli olan bir benzetmeydi. Ben yavrularımın annesi olacaktım. Bedenimdeki değişiklikler hızlı ve kayda değer bir şekilde gerçekleşti.

Fakat bunun benim için ne anlam ifade ettiğini sadece tahmin edebiliyordum. Kaç tane yavrum olacaktı? Jokhang'taki hayatımızı tam olarak nasıl değiştireceklerdi? Himalaya kedisi mi yoksa tekir kedi mi olacaklardı? Ya da ikisi arasında bir şey mi olacaklardı?

Emin olduğum tek şey Dalay Lama'nın desteğiydi. Veterinere yaptığımız ziyaretin ardından Chogyal haberi verdiğinde Hazret'in yüzü aydınlandı. "Öyle mi.... Ne kadar fevkalade!" dedi. Beni sıvazlamak için eğildiğinde yüzünde neredeyse çocuksu bir merak vardı. "Kar Aslanı yavruları. Eğlenceli olacak!"

Benim sonsuza kadar çözülmeden kalacağını düşündüğüm kökenlerim konusunda da ani ve beklenmedik bir değişiklik oldu. Tashi ve Sashi'nin benim geldiğim yeri söylemelerinin ardından birkaç gün içinde Chogyal onlardan anneme bakan aileyi bulmaları için Delhi'ye kendisine eşlik etmelerini istemişti. Evi kolaylıkla buldular ama ev kilitli ve özel bir güvenlik tarafından korunmaktaydı. Ailenin son zamanlarda burada yaşadığına dair hiçbir iz yoktu. Bir kedinin varlığından ise hiçbir iz yoktu. Güvenlik görevlisine bir not bırakılmıştı ama yanıt henüz gelmemişti.

Bütün sebeplerden daha önemli değişikliklerin olacağını hissediyordum. Hayatın tektonik tabakaları kayıyordu. Hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı. Bir yandan bunun verdiği heyecanı duyarken bir yandan da korkuyordum. Fakat Geshe Wangpo'nun görüntüsü zihnimde canlanınca ihtiyacım olan her şeye yanımda oluyordu. Bunu olumlu

bir değişim haline getirecektim. Hiçbir şeyden kaçınmayacaktım.

Özellikle bu kadar olay yaratan Café Franc'ın açılışını kaçırmayacaktım.

Kafenin yeniden açılışının akşam saat altıda olması planlanmıştı, ama ben çok daha önce oradaydım. Benim yerim değişikliklerden etkilenmemişti. Değişiklikler artık güvenlik ekranları ile değil, geniş kırmızı kurdele ile bir araya getirilmiş büyük perdelerle saklanıyordu.

Vakit yaklaştıkça çok sayıda insan gelmeye başladı. Jokhang'tan bildiğim kişiler de dahil olmak üzere her zaman karışık bir grup olan McLeod Ganj müdavimleri vardı. Bayan Trinci, *özellikle* bu olayın şerefine saçını yaptırdığı kuaförden çıkar çıkmaz gelmişti. Siyah elbisesi, altın takıları ve sürmeli gözleri ile Bayan Trinci kişiliğine Avrupai bir hava katmıştı.

Chogyal da Kyi Kyi'nin eski koruyucusu olarak boy gösteriyordu. Franc, Chogyal'a derhal boyunlarına kırmızı sarı tasmalar takılmış Kyi Kyi ve Marcel'in tezgah altındaki sepetini gösterdi.

İçecekler ve kanepeler etrafta dolaşırken odadaki gürültü daha da arttı. Kalabalıkta Ucuzluk Pazarı'ndan Bayan Patel'i seçtim. O zamanlar ne vakit dükkanının önünden geçsem Bayan Patel biraz kederli, biraz rutin bir şekilde beni selamlardı.

Lacivert t-shirtü ve beyaz keten spor ceketi içinde oldukça mutlu olan Sam de oradaydı. Son haftalarda Sam sürekli kafeye geliyordu. Perdelerin ardındaki değişikliği

Franc ile birlikte yapıyorlardı nasıl olsa. Franc'ın teklifini kabul ettiğinden beri kendisine yeniden yatırım yapmak için gerçekten çok çabalamıştı. Kitap dükkanının sorumluluğunu aldıktan sonra çeşitli yayıncıların temsilcileri ile görüşmüştü. Satış noktalarında hediyelerin nasıl sergileneneceği konusunda kafası netti ve çalışanları kendinde yeni bulduğu bir kesinlikle yönlendiriyordu. Hatta onu elini, işini istenildiği gibi yapamayan bir marangozun sırtına anlayışla koyarken bile gördüm.

Tenzin -Harvard'dan gelen akademisyenlerle konuşan diplomatik bir karakter olarak- de kalabalığın arasındaydı. Geshe Wangpo, üst düzey Namgyal keşişlerinin arasında, kurdelenin yakınında duruyordu.

Franc kendi halinde odada dolaşıyordu. Fakat, bugün yanında oldukça çekici otuzlu yaşlarında bir kadın vardı.

Franc'taki değişim Geshe Wangpo ile ilk karşılaşmasından beri her hafta tapınakta katıldığı derslerle *güçlenerek devam etmişti*. Altın Om küpesi ve kutsanma bileklikleri çoktan çıkarılmıştı. Zevkten uzak kel başında şaşkınlık verecek derecede kalın bir saç örgüsü vardı. Kıyafetleri daha az dar ve daha az siyahtı.

En büyük değişiklik ise gözle görülebilecek bir değişiklik değildi. Mutfaktaki çalışanları ve garsonları için hayatı cehenneme çeviren göz korkutucu kabadayı gitmişti. Tahammülsüzlük patlamalarının üstünü örtmüyordu ama bunları haklı bir kızgınlık taşkınlığına dönüştürmektense, bu tür durumlar vuku bulduğunda artık utanıyordu. Dalay Lama şunu demişti, Dharma buydu

gibi referanslar da çoktan gitmişti. Kıymetli'nin kökeni artık belirtilmiyordu ve ben haftalardır onun Budist kelimesini kullandığını duymamıştım.

Ama yanındaki kadın kimdi? Bu hafta iki kez kafeye gelmişti. İlk seferinde Franc ile kaldırımdaki masalardan birinde oturarak iki saatten fazla konuşmuşlardı. İkinci seferinde Franc onu mutfağa götürmüştü. Burada Kusali ve Dragpa kardeşlerle uzun uzun konuşmuştu.

Bu akşam ise Franc'ın yanındaki kadın mercan kırmızı elbisesi, arkaya doğru taranmış uzun siyah saçları ile kulaklarında, boynunda ve bileklerinde parıldayan mücevherlerle göz kamaştırıyordu. Gördüğüm en güzel kadın olduğunu düşündüm. Davranışlarında öylesine bir enerji ve öylesine bir sevecenlik vardı. Franc onu insanlara tanıtırken insanlar sanki onun karşısında neredeyse eriyor gibiydi. Öylesine bir sıcaklık yayıyordu.

Vogue ve *Vanity Fair* dergileri arasındaki kadife minderimde yatarken şişkin karnım artık kendini hissettiriyordu. Bu an ve beni bu ana getiren her şey için derin bir memnuniyet hissi ile kalabalığa baktım.

Tezgahın altındaki sepetinde yatan Kyi Kyi, kişisel gelişim gurusu Jack ile aynı anda hayatıma girmişti. Onlar sayesinde başkalarının harika görünen hayatlarını kıskanmanın ne kadar aptalca olduğunu farkına vardım. Ayrıca mutluluğun gerçek sebebinin başkalarını mutlu etmek ve onları her çeşit memnuniyetsizlikten uzaklaştırmak isteği olduğunu öğrendim.

Bayan Trinci'den bu prensipleri sadece bilmenin pek

de bir önemi olmadığını öğrendim. *Bir gerçeğin farkındalığı, davranışlarımızı değiştirecek derecede derin olmalıdır. Buna idrak diyoruz.*

Etrafımda farkındalığı uygulayan birçok insandan, eğer günlük yaşantımızın zengin çeşitliliğinin farkına varmak istiyorsak *şu ana* dikkat etmemizin gerekli olduğunu öğrendim. Sadece şimdiki anın tam olarak farkında olarak idraklarımızı eyleme dökebilirdik.

Tüy yumakları konusunda öğretmenim Franc olmuştu; yani kendim hakkında kendimi hasta edecek kadar düşünmenin tehlikesi konusunda. Franc sayesinde Dharma'nın sadece gösterişli ilkeleri tekrarlamak, dikkat çekecek şekilde giyinmek ya da kendine Budist demek olmadığını, aksine her bir düşüncende, kelimende ve eyleminde öğretileri açıklamak olduğunu fark ettim.

Daha aydınlanmış bir canlı olmaya çalışmanın zorluğu insanın gözünü korkutabilir, çünkü Geshe Wangpo'nun açıkladığı gibi, tembellik ya da güvensizliğe yer yok bu öğretilerde. Hakiki bir yaşam sürmek için dikkatli gözlere ve yüksek sese ihtiyaç var!

Yokluğu fark edilen bir misafir daha vardı. Dalay Lama kısa bir yurt dışı seyahati sonrasında havaalanından eve geliyordu. Onun varlığı odadaki herkesce "Benim dinim hoşgörüdür," mesajıyla hissediliyordu. Tibetli Budistler olarak bizim temel amacımız bütün canlıların mutluluğa erişmesine yardım etme şefkatinden doğan bodhicitta'dır.

İnsanlar kafeye gelmeye devam etti. Orayı hiç bu kadar kalabalık görmemiştim. *Öyle ki*, Franc ithaf töreni için hazırlanmış küçük kürsüye doğru ilerlerken neredeyse adım atacak yer kalmamıştı.

Birisi bardağa kuvvetlice vurunca odadaki gürültü yerini sessizliğe bıraktı.

Franc etrafında toplanmış yüzlere bakarak “Geldiğiniz için her birinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Bugün burada bulunanlar için özel bir gün. Benim de yapacak bir değil, üç duyurum var. İlki şu, babamın sağlığı kötüleşti, ona bakmak için Café Franc’ı bırakıyorum,” dedi.

Şaşkınlık ve sempati ile nefesler kesildi.

“Altı ya da on iki ay boyunca San Francisco’da olabilirim.”

Geshe Wangpo’nun onaylayarak başını salladığını gördüm.

“Gitmem gerektiğini fark ettiğimde kafeyi ne yaparım diye düşündüm. Kapatmak zorunda kalmak istemiyordum...” Dinleyiciler arasında bir hayal kırıklığı dalgalandı.

“Kendi kendini işletemeyeceğini de biliyordum. Sonra, sadece iki hafta önce harika talihim sayesinde Serena Trinci ile tanıştım. Kendisi Avrupa’daki en iyi restoranların işletmecisi olarak çalışmış biri.” Franc, bütün akşam boyunca tanıttığı kırmızılı kadına işaret etti. Serena yüzüne yayılan bir gülümseme ile gülerek Franc’ı onayladı.

“Serena, Bruges’te iki Michelin yıldızlı bir restora-

nı, Venedik'te Hotel Danieli'yi ve son zamanlarda da Londra'da da en şık sosyete barlarından birini işletmiş. Ama dayanamayıp evine, McLeod Ganj'a geldi ve ben yokken burayla ilgilenmeyi kabul ettiğini söylemekten mutluluk duyuyorum."

Bu duyuru, gönülden bir alkış aldı. Serena da teşekkür anlamında eğildi. Bayan Trinci annelik gururuyla parlayarak ileriye doğru bakıyordu.

Franc arkasındaki gizlenmiş bölgeyi işaret ederek "Uzun bir süre arkamdaki alanı en iyi nasıl kullanırım diye düşündüm," dedi. "Birkaç fikrim vardı ama bunları nasıl uygulayacağımı bilmiyordum. Daha sonra bir başka "tuhaf" bir tesadüfle doğru insan doğru zamanda ortaya çıktı." Franc, yanında duran Sam'i başıyla işaret etti.

"Şimdi de öğretmenim ve saygıdeğer misafirimiz Geshe Wangpo'dan yeni yerimizi *açmasını* rica ediyorum."

Alkışlar arasında Geshe Wangpo kürsüdeki Franc'ın yanına gidip büyük, kırmızı kurdeleye doğru ilerledi. Tam kurdeleyi kesmek üzereydi ki aklına bir şey geldi. "Evet, elbette. Bu harikulade yeni kitap dükkanının *açılışını yapmaktan mutluyum*," dedi, tereddüdü biraz komik kaçmıştı. "Umarım buranın varlığı bütün canlıların mutluluğa ulaşması ve acıdan kaçması *için* bir neden olur."

Keşif kurdeleyi çözünce perdeler *düştü ve göz alıcı kitap ve CD rafları ile* düzenlenmiş renkli hediyeler ortaya çıktı. Heyecanlı alkışlar ve bağırışlar havada uçuştı. Geshe Wangpo Sam'a onlara katılmalarını işaret ederken Franc

gölümsedi. Sam kuvvetlice kafasını salladı ama Geshe Wangpo ısrar etmeye devam etti. Sam iki adamın arasına girdiğinde alkış iyice arttı. Sonunda keşiş elini buyurucu bir emirle kaldırdı.

Keşiş önlerinde dizilmiş kitapları göstererek *“Bu dükkandaki kitaplar oldukça yararlı. Biliyorum çünkü kontrol ettim. İleriki haftalarda Namgyal Manastırı’ndan buraya birçok keşişin geleceğini düşünüyorum. Alacak paraları olmayabilir ama kitaplara göz atacaklardır.”*

Geshe Wangpo’nun sert yüzü sevinçliydi.

“Kitapları seçen kişi,” deyip Sam’ın kolunu tuttu ve sözlerine devam etti: *“...çok kitap okumuş. Tanıdığım bazı keşişlerden çok daha fazla. Çok fazla bilgisi var ama biraz utangaç.”* Keşişin gözlerinde hınzırlık parıltısı belirdi. *“Yani, onunlayken sabırlı olmalısınız.”*

Utanarak yere bakmak yerine Sam, Geshe Wangpo’nun yorumlarıyla daha enerjik bir hale gelmişti. Keşişe gülümseyerek baktıktan sonra topluluğa dönüp yüksek sesle *“Buradaki kitapların seçkisi harika. Klasiklerin yanında yeni kitaplar da var. Kendimden emin bir şekilde buranın Amerika’daki büyük kitap dükkanlarında bulacağınız zihin/beden/ruh bölümlerinden bile daha iyi olduğunu söyleyebilirim. Hepinizi burada görmeyi umut ediyorum,”* dedi.

Sam’ın söylediklerinden sonra bir alkış koptu. Sam’ın yanında duran Geshe Wangpo gizemli bir şekilde *gölümsedi*.

Franc başa geçerek *“Eminim hepiniz yeni bölümü*

görmek istiyorsunuz. Artık kredi kartı kullanabileceğinizi de duyurmaktan mutluluk duyuyorum. Fakat ondan önce üç duyurum var. İlki, buranın adının artık Himalaya Kitap Café olduğudur. Ön tarafta ilk kez bu akşam göreceğiniz bir tabela var,” dedi.

Tekrar uzun bir alkış koptu.

“Burayı ilk açtığımızda söz konusu olan tek şey yemekti, kendimle ilgili konuları inkar edecek değilim. O zamandan beri bir şeylerin değiştiğini söylemekten mutluluk duyarım. Biz artık yemekten daha fazlasını sunuyoruz. Neyse ki büyümemiz benim değişiminin de ötesinde gelişti. Burada bir grupla çalışmak gibi bir ayrıcalığım var; mutfakta Jigme ve Ngawang Dragpa, Kusali ve onun servis yapan takımı var. Şimdi de Sam ile Serena eklendi.

Lütfen, şimdi yiyeceklerin ve içeceklerin tadını çıkarın! Kitaplar ve hediyeler için de bol bol harcayın! San Francisco’dan geri geldiğimde hepinizi tekrar görmeyi çok istiyorum!”

Açılış partisinin en hareketli kısmına geçmiştik. Sam kitap dükkanı bölümüne geçer geçmez hevesli alıcılar hemen sıraya girdi. Restoranda garsonlar şampanya ve şarapları tazelerken Franc Serena ile birlikte etrafı dolaşıyordu. Restoran, yani artık aynı zamanda kitapçı, hiç bu kadar canlı ve hareketli olmamıştı.

Tüm bunlar Café Franc'ı ilk ziyaret edişimden ve kapısından neredeyse kovulmamdan ne kadar da farklıydı. Eğer ben lezzetli bir yemek umuduyla buraya gelmemiş olsaydım neler olurdu diye merak ettim. Ya Kyi Kyi için bir ev gerekmemiş olsa ya da Franc Geshe Wangpo'nun öğrencisi olmamış olsa yahut Sam tam da doğru anda ortaya çıkmamış olsa?

Her şeyi bu noktaya getiren olaylar zincirinde gizemli ve oldukça memnun edici bir şey vardı.

Ve sonrasında olacıklara sebep olan zincirde.

Akşamın ilerleyen saatlerinde kitap dükkanına başlangıçta gösterilen ilk yoğun ilgi azaldığında Serena, Sam'ın durduğu kalabalığa hakim noktaya doğru yürüdü.

"Harika bir akşam oldu!" dedi Serena. Çok mutluydu.

"Öyle oldu değil mi?"

Fark ettiğim üzere Sam, yüzünde karşı koyamadığı gülümseme ile doğrudan ona bakıyordu.

Daha sonra aynı anda konuşmaya başladılar.

"Sen söyle," dedi Serena.

"Ha, ha, hayır," deyip Sam ona işaret etti.

"Lütfen, rica ediyorum önce sen."

Benim olduğum yerden Sam'in boynundaki kırmızı noktaları görebiliyordum. Toplanan fırtına bulutları gibi kırmızı noktalar bir araya geldi ve çenesine kadar çıkıp aniden kesilen kırmızı bir dalga oluşturdular.

Sam, gereğinden daha fazla yüksek sesle konuşarak

“Diyecektim ki, birlikte çalışacağımıza göre...” dedi.

Serena “Evet?” diye hızlıca sordu. Saçını arkaya doğru atarken küpeleri ışığın altında parlıyordu.

“Vaktin varsa aslında güzel olurdu...”

“Evet?” dedi ve teşvik ederek başını salladı.

“Belki, bir ara birlikte bir şeyler yapabiliriz. Yemek belki?”

Serena güldü. “Ben de aynı şeyi önerecektim.”

“Öyle mi?”

“Güzel olur!”

“Cuma akşamı olur mu?”

“Anlaştık!” Serena öne doğru hafifçe eğilerek Sam’ın yanağını öptü.

Sam onun kolunu tuttu.

Tam o anda Franc kalabalıktan onların arkasına çıktı. Serena’nın omzu üzerinden Sam ile göz göze gelince Franc göz kırptı.

O akşam eve döndüğümde pencere kenarındaki her zamanki yerime geçtim. Delhi’den dönen Dalay Lama sandalyesine oturmuş kitap okuyordu.

Pencere açıktı ve taze çam kokusunun yanında havada bir şey daha var gibiydi. Olacakların verdiği umut.

Hazret’in kitap okuyuşunu izlerken bu tür düşün-

dürücü anlarda sıklıkla yaptığım gibi böylesine harika biri tarafından kurtarılmış olduğum için ne kadar şanslı olduğumu düşünmeden edemedim. Yeni Delhi'nin sokaklarındaki o günün görüntüleri hâlâ aklımdan silinmemişti. Özellikle de gazeteye sarıldığım ve hayatımın beni terk etmek üzere olduğu anlar.

Dalay Lama bir süre sonra kitabını kapatıp beni okşamaya gelirken “Ne kadar ilginç Kar Aslanı, 1952’de Nobel Barış Ödülü verilen Albert Schweitzer’ın hayatı hakkında okuma yapıyordum. Çok şefkatli, çok içten bir adammış. Şöyle bir şey demiş: ‘Bazen ışığımız söner, ama başka bir insanla karşılaşınca yeniden yanar. İçimizdeki ışığı alevlendirenlere her birimiz en içten teşekkürlerimizi borçluyuz’. Doğru, öyle değil mi DLHK?” dedi.

Gözlerimi kapatıp mırladım.

Mırıldama Sanatı

Ölmek üzere olan bir sokak kediciği Dalay Lama tarafından bulunup tapınağa getirildikten sonra boncuk gözleriyle Budist liderin hayatındaki her şeyi gözlemlemeye başlar. Bu şekilde insanoğlu ve hayvan arasındaki, sadece en sessiz anlarda ortaya çıkan zamansız bilgiğe tanık olur. Hazretleri'nin kedisi Hollywood yıldızlarına kendini sevdirirken, Budist keşişlerle birlikte modern çağda nasıl aydınlanacağını hem öğrenir hem öğretir. Bu kitapta bir kedinin insanların içindeki güzelliği nasıl ortaya çıkardığına şahit olacaksınız.

Dalay Lama'nın Kedisi eğlenceli ve sürükleyici olmasının yanında merakınızı ve düşünme isteğinizi de körüklüyor.

Bu büyüleyici hikaye gerçekten nadir bulunan türden. Ne söylesem az.

– Gay Hendricks

Dalay Lama'nın maceracı kedisiyle samimi vakit geçirmek çok keyifliydi. Bu sevimli ve son derece eğlenceli kitap sizi neşelendirecek ve kalbinizi ısıtacak. Dalay Lama'nın kedisiyle bir köşede kıvrılın.

–Michael Carroll

